

ประพจน์สมค่าของริคาร์โดกับการบริโภคของครัวเรือนไทย

นางสาวกิตติพร สินธุประภา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

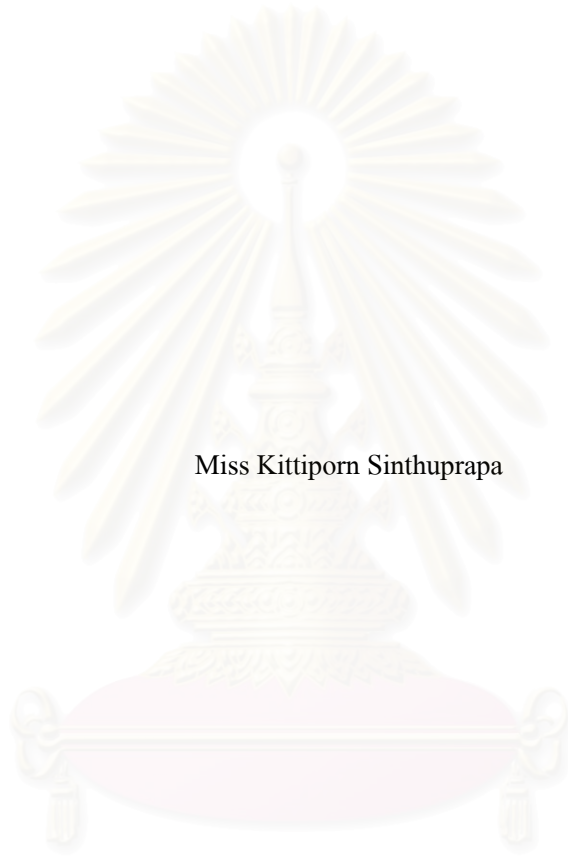
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RICARDIAN EQUIVALENCE THEOREM AND THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION

Miss Kittiporn Sinthuprapa

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

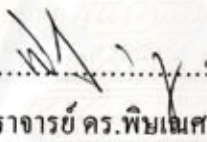
Copyright of Chulalongkorn University

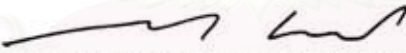
หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประพจน์สมค่าของริคาร์โดกับการบริโภคของครัวเรือนไทย
โดย	นางสาวกิตติพร สีนุประภา
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ตีรณ พงศ์มพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชเณศ เจษฎาฉัตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีชัย ไทยรุ่งโรจน์)

กิตติพร สินธุประภา : ประพจน์สมค่าของริคาร์โดกับการบริโภคของครัวเรือนไทย.
(RICARDIAN EQUIVALENCE THEOREM AND THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION)
อ. ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ. ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ, 102 หน้า.

จากการพิจารณาแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มหภาคพบว่า มีสมมติฐานแนวคิด Ricardian Equivalence ที่ว่าด้วยความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการคลัง การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลไม่ว่าจะด้วยมาตรการลดภาษีหรือเพิ่มรายจ่ายภาครัฐจะไม่ส่งผลกระทบต่อระดับการบริโภคมวลรวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคเป็นผู้มีเหตุผลตลอดจนมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับมีผลการทดสอบเชิงประจักษ์ที่พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเฉพาะการกระตุ้นระดับการบริโภคของผู้บริโภคนั้นลดลง ดังนั้นเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทฤษฎีกับผลการทดสอบเชิงประจักษ์ของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ของประเทศไทย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาสามารถใช้ทดสอบสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence และเอื้ออำนวยต่อการหาสาเหตุในกรณีที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี โดยกำหนดแบบจำลองให้อยู่บนพื้นฐานสภาพความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจแต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence รวมทั้งได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากงานเขียนในอดีต ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นข้อมูลทางเศรษฐกิจรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 – 2549 ซึ่งได้แก่ รายจ่ายเพื่อการบริโภคและเพื่อการลงทุนของภาครัฐ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิ เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ มาทดสอบต่างให้ผลการศึกษาที่ตรงกันคือ พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลไทยมีประสิทธิภาพมากพอที่จะจัดการด้านอุปสงค์มวลรวมโดยเฉพาะด้านรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย โดยผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เกิดจากการที่ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... กิตติพร สินธุประภา
ปีการศึกษา..... 2551..... ลายมือชื่อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4985553729: MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS: RICARDIAN EQUIVALENCE / THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION

KITTIPORN SINTHUPRAPA : RICARDIAN EQUIVALENCE THEOREM AND THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION. ADVISOR : SOMPRAWIN MANPRASERT, Ph.D., 102 pp.

Recent developments in macroeconomics, specifically the Ricardian Equivalence Theorem, advocate that rational tax-payers contemplate their future tax obligations while making current consumption decision. Therefore, a deficit fiscal policy will not lead to an increase in private consumption. Moreover, the former empirical finding that the effects of fiscal policy on economic factors tend to be small. Thus, the purpose of this paper attempts to analyze the effective of fiscal policy on Thai Household Consumption under Ricardian Equivalence Theorem.

The theoretical model establishes the assumptions and facilitates in locating the root causes of the mismatch between Thai Household Consumption behavior and the theory by assigning the theoretical model on the basis of today's economic system under Ricardian Equivalence Theorem. This theoretical model will be traced under Ricardian Equivalence Theorem. The study of Ricardian Equivalence Theorem has been revised and updated. The information in which are being used has been gathered serially from the annual report of Public Consumption and Investment Expenditure , Thai Household Consumption and Disposable Personal Income over the period of 1975 to 2006.

The analysis indicates that the presence of liquidity-constrained individuals may be the source of Thai Household Consumption deviated from the Ricardian Equivalence Theorem in the cases of public expenditures test, public consumption expenditures test and public capital formation test. This study implies that increases in public expenditure may have some expansionary effect on aggregate demand. The analysis also finds that Thai consumer has infinite horizons corresponding to Ricardian Equivalence assumption.

Field of Study :.....Economics.....

Student's Signature : Kittiporn Sinthuprapa

Academic Year :.....2008.....

Advisor's Signature :

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยการสนับสนุนและความอนุเคราะห์ของ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำต่างๆ พร้อมทั้งสละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชศ เจษฎาฉัตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นรวมทั้งได้มอบความเมตตากรุณาให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) ที่สละเวลาอันมีค่าในการมาร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และกรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆรวมทั้งช่วยตรวจทานแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ตลอดจนให้ความรู้และความเมตตากรุณาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อบรมสั่งสอนผู้วิจัยตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงปัจจุบัน ความสำเร็จในการศึกษาผู้เขียนขอบให้เป็นคุณความดีของครูบาอาจารย์ นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสารมาเป็นอย่างดี

ที่สำคัญยิ่งขอขอบพระคุณครอบครัวและญาติๆ โดยเฉพาะคุณแม่ที่สนับสนุนทางการศึกษา การเอาใจใส่ที่มีให้มาตั้งแต่เกิด ขอบคุณกลุ่มเพื่อนๆ เซนต์โย โดยเฉพาะเพื่อนจิรนนท์ ที่ให้ความรัก ความหวังดี ความหวังดีและกำลังใจที่มีให้กันมาโดยตลอด ขอบคุณเพื่อนๆ และรุ่นพี่ สม. โดยเฉพาะเพื่อนฉัฐพงษ์ เพื่อนนิรติศัย เพื่อนศศิมา และเพื่อนจาณี สำหรับคำปรึกษา การช่วยเหลือต่างๆ ความสนุกสนานและน้ำใจที่มีให้กัน รวมทั้งขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่อยู่เคียงข้างในยามทุกข์ และยามสุขเสมอมา สุดท้ายขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนไม่ว่าจะเป็นรุ่นพี่ที่ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและเพื่อนหอการค้าที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

คุณความดีและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอบมอบให้แก่ครอบครัว คุณครู และอาจารย์ทุกท่านในสถาบันการศึกษาที่ผู้เขียนได้เคยศึกษา แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.5 นิยามศัพท์.....	10
1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	11
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวรรณกรรมปริทัศน์.....	12
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1.1 พื้นฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence.....	12
2.1.2 ทฤษฎีบท Ricardian Equivalence.....	13
2.1.3 ข้อวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดทฤษฎีในช่วงที่ผ่านมา.....	18
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	23
2.2.1 การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินนโยบาย การคลัง.....	24
2.2.2 การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับประพจน์สมค่าของริคาร์โด (Ricardian Equivalence)	27

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการศึกษา.....	42
3.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	42
3.2 ขั้นตอนการศึกษา.....	50
3.2.1 ทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา (Stationary)	50
3.2.2 ทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration).....	52
3.2.3 ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence.....	53
3.3 ข้อมูลและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	56
 บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	 61
4.1 ผลการทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา(Stationary).....	61
4.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration).....	62
4.3 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิด ทฤษฎี Ricardian Equivalence.....	 64
 บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	 75
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	75
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	78
 รายการอ้างอิง.....	 80
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	94
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ฐานะการคลังตามระบบกระแสเงินสดของรัฐบาล.....	3
1.2	รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ ณ ราคาปีฐาน.....	7
1.3	รายจ่ายเพื่อการลงทุนหรือการสะสมทุนเบื้องต้นของภาครัฐ ณ ราคาปีฐาน.....	7
4.1	การทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา (Stationary) ด้วยวิธี ADF-Test.....	62
4.2	การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) ของทั้ง 3 สมการ..	63
4.3	การทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย.....	64
4.4	การทดสอบสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence.....	68
4.5	การศึกษาโดยใช้แบบจำลองของภาวณี (2545).....	71
4.6	การเปรียบเทียบผลการศึกษาของกิตติพร (2552) และ ภาวณี (2545).....	72

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	การขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลกลาง.....	4
4.1	กรอบขั้นตอนการวิเคราะห์ผลการศึกษา.....	65

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในภาวะของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมประชาธิปไตย ภาคเอกชนจะเป็นหน่วยเศรษฐกิจหลักในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลไม่ควรเข้าแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และชี้แนะว่าจะให้เศรษฐกิจเดินทางไปในทิศทางใด อย่างไรก็ตาม หากภาวะเศรษฐกิจของประเทศนั้นอยู่ในภาวะไม่ปกติ หรือเข้าขั้นวิกฤติ การที่ภาคเอกชนจะทำหน้าที่เป็นผู้นำหลักในการนำพาเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจของเอกชนจำนวนมากต้องปิดกิจการลง เศรษฐกิจจึงตกอยู่ในภาวะตกต่ำและมีการว่างงานสูง ดังนั้น ในภาวะการณ์เช่นนี้เมื่อพิจารณาทางทฤษฎีตามแนวคิดของสำนักเคนส์ที่กล่าวว่า ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำรัฐบาลควรเข้าแทรกแซงการทำงานของระบบเศรษฐกิจโดยการกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งสถานการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 ที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดภาวะการณ์ว่างงาน การผลิตและผลผลิตตกต่ำ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ภาคธุรกิจจำนวนมากประสบภาวะขาดดุลจากอัตราแลกเปลี่ยน ประกอบกับการปิดตัวลงของสถาบันการเงินจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ธุรกิจจำนวนมากจึงต้องปิดกิจการลง ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยหดตัวอย่างรุนแรง รัฐบาลจึงกลายมาเป็นผู้นำหลักแทนภาคเอกชนในการฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับมาสู่ภาวะปกติโดยเร็ว เมื่อรัฐบาลต้องเข้ามาทำหน้าที่ในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ซบเซาลงให้กลับฟื้นมาเป็นเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง วิธีการในการกระตุ้นเศรษฐกิจสามารถกระทำได้ผ่านการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการใช้นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง

โดยแนวนโยบายทางเศรษฐกิจในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ได้รับความสนใจอย่างจริงจังในหมู่นักเศรษฐศาสตร์และผู้บริหารประเทศ เมื่อนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษชื่อ John Maynard Keynes ได้เสนอแนะนโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างยาวนาน ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และต่อเนื่องลุกลามไปทั่วโลกมาจนถึงกลางทศวรรษที่ 1930 จนมีการขนานนามว่าเป็น “The Great Depression” เคนส์จึงได้เสนอแนะนโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่ได้ผลดีที่สุดคือ การจัดการด้านอุปสงค์ (Demand Management) ทั้งนี้เพราะเคนส์เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำเป็นเพราะระบบเศรษฐกิจขาดอุปสงค์มวลรวม ไม่ใช่เป็นปัญหาทางด้านอุปทาน ดังนั้นการแก้ไขจึงควรดำเนินการเพิ่มอุปสงค์โดยในบรรดาองค์ประกอบ

ของอุปสงค์มวลรวม (Aggregate Demand) การบริโภค และการลงทุนของภาคเอกชน นั้นยากที่จะเพิ่มได้ เนื่องจากอุปสงค์ทั้งสองส่วนนี้ จะขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชน เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำรายได้ของประชาชนย่อมลดลง จึงมีผลให้การบริโภคและการลงทุนลดลงตามไปด้วย สำหรับองค์ประกอบของอุปสงค์อีกตัวคือ การส่งออก ก็เพิ่มได้จำกัดเนื่องจากว่า เป็นอุปสงค์ที่อยู่ในการควบคุมของรัฐบาล กล่าวคือ การส่งออกจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรายได้ของประเทศคู่ค้าและราคาสินค้าส่งออกของไทยเมื่อเทียบกับราคาสินค้าของประเทศคู่แข่งและประเทศคู่ค้า จึงยากที่จะใช้นโยบายทางเศรษฐศาสตร์กระตุ้นได้ เช่น ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำรายได้ของประเทศผู้ซื้อมักจะลดต่ำลงด้วย และถึงแม้ค่าเงินของประเทศที่ประสบวิกฤตจะเสื่อมค่า (Depreciate) แต่ไม่ได้ทำให้ราคาเปรียบเทียบเปลี่ยนแปลงไปมากนัก เนื่องจากประเทศวิกฤตอื่นๆก็ประสบกับภาวะการอ่อนค่าของเงินเช่นเดียวกัน

จากข้อจำกัดและอุปสรรคในการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมทั้งสามตัวที่กล่าวมา ดังนั้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องพึ่งแรงซื้อจากภาครัฐ โดยที่เมื่อรัฐบาลใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น นอกจากจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ตามหลักของ Multiplier แล้ว แนวคิดของเคนส์ในลักษณะนี้ ยังก่อให้เกิดการคาดหวังในทางที่ดีต่อภาคประชาชนอันจะช่วยกระตุ้นให้ภาคเอกชนใช้จ่ายมากขึ้น รัฐบาลจึงควรใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัว (Expansionary fiscal policy) คือ พยายามใช้จ่ายให้มากกว่าภาษีที่เก็บมา เพื่อเป็นกลไกหลัก ในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นขึ้น นโยบายการคลังในลักษณะนี้ได้ถูกนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศต่างๆ นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา รวมทั้งได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่รุนแรงมากที่สุดของประเทศไทย มีผลกระทบในวงกว้างเกือบทุกวงการ ทุกตลาด ทุกภาคส่วนของประเทศ และทุกชนชั้น

สำหรับนโยบายการเงินนั้น เคนส์พิจารณาว่าไม่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นในช่วงที่เศรษฐกิจปกติหรือเกิดวิกฤต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามวิกฤตยิ่งใช้ไม่ได้ผล กล่าวคือ ในสภาพที่เศรษฐกิจตกต่ำ สภาพคล่องทางการเงินในระบบสถาบันการเงินมีสูงมาก พร้อมกับ อัตราดอกเบี้ยลดลงอยู่ในระดับต่ำมาก เป็นสภาพที่เรียกว่า “กับดักสภาพคล่อง” (Liquidity Trap) การที่เกิดสภาพเช่นนี้ เพราะเงินฝากในระบบสถาบันการเงินไม่มีใครมาขอกู้ บางรายที่จะขอกู้สถาบันการเงิน ก็มักจะเข้มงวดเนื่องจากมีปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อยู่ในระดับสูง ดังนั้นจะพบว่า แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะต่ำแต่ก็ไม่สามารถกระตุ้นให้อุปสงค์ในส่วนของการบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้นจึงไม่มีช่องว่างสำหรับการใช้นโยบายการเงินแบบขยายตัว เพื่อมุ่งหวังลดดอกเบี้ย เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับที่ต่ำมากแล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงมีทางเลือกด้านนโยบายทางเศรษฐกิจเหลือเพียงทางเลือกเดียวคือ นโยบายการคลัง เมื่อรัฐบาลต้องใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยอาศัยเครื่องมือทางการคลัง อาทิ การเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐและมาตรการลดภาษี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับตั้งแต่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในปีพ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยได้ใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลในการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ 2550 รัฐบาลได้ใช้การขาดดุลการคลังด้วยวงเงินจำนวนสูงถึง 158,731 ล้านบาท (ดูตารางที่ 1.1 และภาพที่ 1.1) จากภาวะที่ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและ นักลงทุนลดลงอันเป็นผลมาจากการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 จนส่งผลให้เศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะชะลอตัวลง ซึ่งนับว่าเป็นขนาดการขาดดุลงบประมาณที่สูงที่สุดเป็นประวัติศาสตร์ทางการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจไทย ทำให้หลายฝ่ายวิตกกังวลว่า อาจจะก่อให้เกิดวิกฤติทางการคลังได้ เนื่องจากการขาดดุลการคลังเป็นระยะเวลานานๆ เป็นการก่อหนี้สาธารณะให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนประเทศไม่สามารถรองรับได้

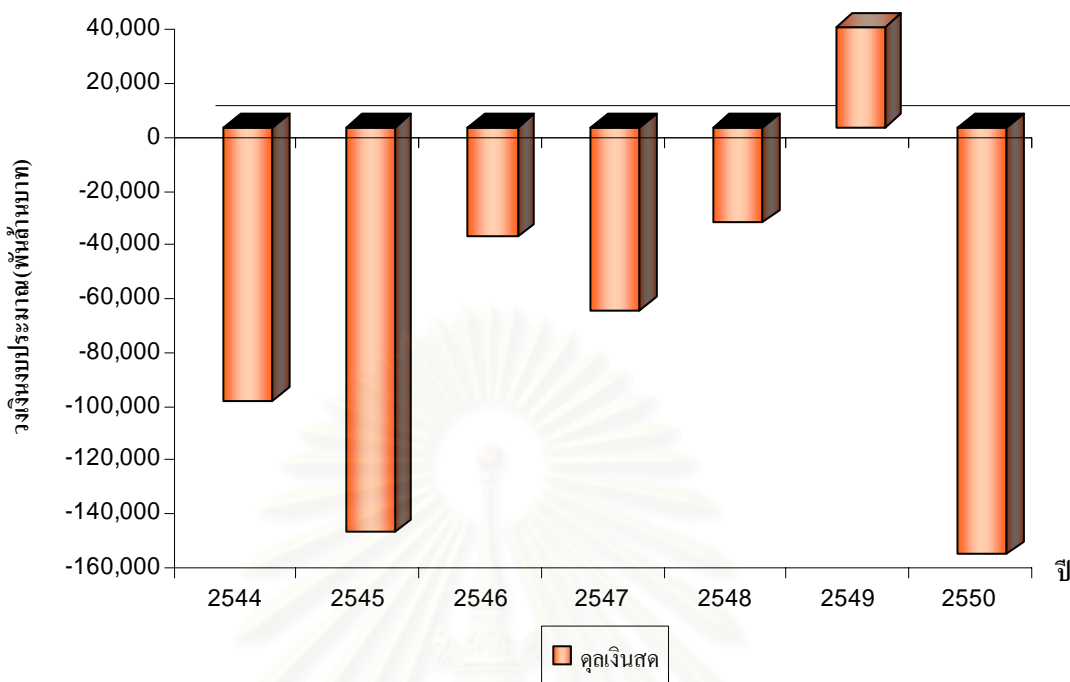
อย่างไรก็ตาม หากพิจารณางานเขียนที่ศึกษาผลของการดำเนินนโยบายการคลังที่ผ่านมาจะพบว่า ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการคลังที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจเริ่มมีแนวโน้มในทางขยายที่ลดลง เช่น จากงานเขียนของ Landau (1986) Perri (2001) และ Perotti (2004) ที่พบว่าผลของการใช้นโยบายการคลังมีขนาดในทางบวกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่ลดลง หรือจากผลการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศญี่ปุ่นผ่านมาตรการการใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงทศวรรษที่ 90 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจก็ไม่เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวัง

ตารางที่ 1.1 ฐานะการคลังตามระบบกระแสเงินสดของรัฐบาล (หน่วย: พันล้านบาท)

ปีงบประมาณ	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
1. รายได้นำส่งคลัง	769,448	848,707	966,841	1,127,153	1,264,928	1,339,691	1,444,993
2. รายจ่าย	901,529	1,003,600	979,506	1,140,110	1,245,181	1,395,283	1,574,967
- ปีปัจจุบัน	812,044	917,767	898,300	1,052,660	1,139,775	1,270,739	1,470,839
- ปีก่อน	89,485	85,833	81,206	87,450	105,406	124,544	104,127
3. ดุลเงินงบประมาณ	(-132,081)	(-154,893)	(-12,665)	(-12,957)	19,747	(-55,593)	(-129,973)
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	30,736	4,471	(-28,098)	(-55,018)	(-55,063)	93,090	(-28,758)
5. ดุลเงินสด	(-101,345)	(-150,422)	(-40,763)	(-67,975)	(-35,316)	37,497	(-158,731)

ที่มา : สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ภาพที่ 1.1 การขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลกลาง

ที่มา : สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มหภาคพบว่า มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสมมติฐานแนวคิดของ David Ricardo ที่กล่าวว่าเมื่อรัฐบาลไม่เปลี่ยนแปลงมูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ ดังนั้นทางเลือกของวิธีการชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยพันธบัตรหรือการก่อหนี้สาธารณะ (การดำเนินงบประมาณขาดดุล) หรือ จะเป็นวิธีการชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยการเก็บภาษี (การดำเนินงบประมาณสมดุล) ทั้ง 2 วิธีให้ผลที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใดต่ออุปสงค์มวลรวม เนื่องจากผู้บริโภคมีการรับรู้และคาดการณ์ภาษีในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ (Completely Tax Discounting) รวมทั้งผู้บริโภคมีการรับรู้ถึงเงื่อนไขงบประมาณที่จำกัดของรัฐคือ มูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายภาครัฐจะมีค่าเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของภาษีภาครัฐยังคงไม่เปลี่ยนแปลงระดับรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ ฉะนั้นพันธบัตรของภาครัฐหรือการก่อหนี้สาธารณะเพื่อชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันที่สูงกว่ารายรับของรัฐนั้นจะบ่งบอกถึงการเพิ่มขึ้นของภาษีในอนาคต ดังนั้นผลตอบแทนโดยสุทธิที่ผู้บริโภคถือครองได้รับจากพันธบัตรที่รัฐก่อขึ้นเพื่อชดเชยการดำเนินงบประมาณขาดดุลจะไม่ก่อให้เกิดความมั่งคั่งนำไปสู่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นของครัวเรือนได้ ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคที่มีเหตุผลจะตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการนำรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นมาออมไว้เพื่อชดเชยการจ่ายภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ดังนั้นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการลดภาษีของรัฐและชดเชยงบประมาณขาดดุล

ด้วยการออกพันธบัตรของภาครัฐจึงเสมือนเป็นการเลื่อนภาระภาษีของผู้บริโภคไปในอนาคต ส่งผลให้การดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวไม่มีผลกระทบในหาระดับรายได้ที่แท้จริง การบริโภค การสะสมทุน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลังจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดยังขึ้นอยู่กับระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภค ซึ่งหากการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายของภาครัฐก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้บริโภคลดรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพื่อใช้สินค้าและบริการของรัฐทดแทนกันอย่างสมบูรณ์ (Completely Ex Ante Crowding Out) แล้ว ฉะนั้น การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยงานเขียนของ Buchanan (1976) ได้เรียกแนวคิดดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นว่า Ricardian Equivalence Theorem

แต่เมื่อพิจารณาจากงานเขียนเชิงทฤษฎีและประจักษ์ทั้งในและต่างประเทศพบว่ามีทั้งสนับสนุนและปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เช่น งานเขียนของ Barro (1974,1989) Patinkin (1965) Bailey (1962) Aschauer (1985) และ Garcia and Ramajo (2005) เป็นต้น ที่สนับสนุนสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ว่ามีความสมเหตุสมผล ในขณะที่งานเขียนของ Heller and Starr (1979) Haque and Montiel (1989) Graham and Himarios (1991) และ ภาวณี บำรุงศรี (2545) ปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เนื่องจากความไม่สอดคล้องเชิงประจักษ์ของสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี อาทิ สมมติฐานที่กำหนดให้ตลาดทุนมีภาวะที่สมบูรณ์ซึ่งแสดงถึงการที่ผู้บริโภคสามารถกู้ยืมเงินได้อย่างเสรี หรือ จากสมมติฐานที่กำหนดให้ผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด เป็นต้น (กล่าวรายละเอียดงานเขียนต่างๆในส่วนของวรรณกรรมปริทัศน์ต่อไป)

จากงานเขียนที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลังที่มีประสิทธิภาพลดลงและจากประสบการณ์ทางการคลังในอดีตของประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ประกอบกับประเด็นการถกเถียงถึงความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน ดังนั้นเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทฤษฎีกับผลการทดสอบเชิงประจักษ์ของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ของประเทศไทยผ่านทางระดับการบริโภคของครัวเรือนไทย นอกจากนั้นจะทำการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทย (Private Consumption Expenditures) กับรายจ่ายของภาครัฐ (Public Expenditures) ว่ามีลักษณะที่ทดแทนกัน (Substitute) หรือส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary)

ซึ่งหากผลการทดสอบพบว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence การศึกษาในครั้งนี้จะทำการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาลักษณะรายจ่ายของภาครัฐจะพบว่า รายจ่ายของภาครัฐแต่ละประเภทจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการบริโภคของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) รายจ่ายที่มีได้เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Unproductive Expenditure) ส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditure) เช่น การบริหารงานของรัฐบาลในระดับต่างๆ การป้องกันประเทศ และการสาธารณสุข เป็นต้น จากตารางที่ 1.1 จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2549 รายจ่ายด้านการบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และรายจ่ายด้านการศาลและความสงบภายใน มีสัดส่วนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 50.19 ของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ เนื่องจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวตรงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพพร้อมทั้งการกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใส และยุทธศาสตร์การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามผลกระทบของรายจ่ายทั้งสามประเภทดังกล่าวยังมิได้มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง เนื่องจากรายจ่ายดังกล่าวเป็นเพียงค่าใช้จ่ายในการซื้อครุภัณฑ์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการเท่านั้นมิได้เพิ่มมูลค่าโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ ต่างกับการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐซึ่งจะก่อให้เกิดการจ้างงานและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคทั้งในปัจจุบันและในอนาคต แต่อย่างไรก็ดีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐก็มีความสำคัญต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความกินดีอยู่ของประชาชน อาทิ การสาธารณสุข และการสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศและสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น

(2) รายจ่ายที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Productive Expenditure) รายจ่ายประเภทนี้จะมีลักษณะเป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ ซึ่งจะทำให้ประเทศมีสินค้านทุน (Capital Stock) และความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก็จะดีขึ้นตามไปด้วย โดยรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐจะประกอบไปด้วย รายจ่ายเพื่อการลงทุนในสิ่งก่อสร้างและการลงทุนในเครื่องจักรเครื่องมือ จากตารางที่ 1.3 จะพบว่า อัตราการขยายตัวของรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ เกือบทุกรายการมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐด้านที่อยู่อาศัยมีการขยายตัวที่ค่อนข้างสูง ตามโครงการปรับปรุง

สภาพแวดล้อมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยในปี พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2548 ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 103.97 และ 99.39 ตามลำดับ และรายจ่ายลงทุนด้านเครื่องจักรเครื่องมือที่มีอัตราการขยายตัวจากร้อยละ 6.25 ในปี พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 21.38 ในปี พ.ศ. 2548 ตามโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของ ภาครัฐบาลและภาครัฐวิสาหกิจ อาทิ โครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนนของกระทรวงคมนาคม โครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน และการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ตลอดจนการนำเข้าเครื่องปั้น เพื่อการพาณิชย์ของบริษัท การบินไทย

ตารางที่ 1.2 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ ณ ราคาปีฐาน (หน่วย: ล้านบาท)

	2545	2546	2547	2548	2549
การบริหารราชการ	69,212	73,947	85,160	91,402	94,057
การป้องกันประเทศ	43,504	45,705	44,331	36,488	36,089
การศาลและความสงบภายใน	28,601	30,508	32,933	41,094	41,728
การศึกษาและค้นคว้าวิจัย	94,484	101,024	102,902	107,460	110,362
การสาธารณสุข	31,984	28,318	28,581	37,270	36,633
การสังคมสงเคราะห์	2,645	2,965	3,235	3,230	4,458
การขนส่งและสื่อสาร	8,153	3,928	5,382	17,258	18,397
บริการอื่นๆ	7,476	6,697	7,359	9,155	9,395
รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ	286,059	293,092	309,883	343,357	351,119

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 1.3 รายจ่ายเพื่อการลงทุนหรือการสะสมทุนเบื้องต้นของภาครัฐ ณ ราคาปีฐาน (หน่วย: ล้านบาท)

ประเภท	มูลค่า (ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	2546	2547	2548	2549	2546	2547	2548	2549
1. การก่อสร้าง	134,131	139,447	147,580	156,261	-3.53	3.96	5.83	5.88
1.1 ที่อยู่อาศัย	3,701	7,549	15,052	19,673	-20.34	103.97	99.39	30.70
1.2 มิใช่ที่อยู่อาศัย	15,524	17,080	16,533	19,520	-26.37	10.02	-3.20	18.07
1.3 งานโยธาและอื่นๆ	114,906	114,818	115,995	117,068	1.41	-0.08	1.03	0.93
2. เครื่องจักรเครื่องมือ	62,179	66,066	80,190	80,287	6.38	6.25	21.38	0.12
รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ	196,310	205,513	227,770	236,548	-0.60	4.69	10.83	3.85

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการพิจารณาลักษณะรายจ่ายของภาครัฐข้างต้นจะเห็นได้ว่า รายจ่ายที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและมีผลต่อรายได้ของผู้บริโภคโดยตรง คือ รายจ่ายประเภทหลัง เพราะรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐก่อให้เกิดการจ้างงานและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ตลอดจนช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิตของประเทศ ส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ แม้จะเป็นรายจ่ายที่ช่วยส่งเสริมการผลิตโดยอ้อมก็ตามแต่ก็อาจจะลดการใช้จ่ายลงได้ เมื่อปัญหาลดน้อยลง เช่น การปราบปรามผู้ก่อการร้าย เป็นต้น ดังนั้นจากความแตกต่างของผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐทั้งสองประเภทที่มีต่อระบบเศรษฐกิจและรายได้ของผู้บริโภค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย การศึกษาในครั้งนี้จึงทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ของประเทศไทยด้วยข้อมูลรายจ่ายเพื่อการบริโภคและเพื่อการลงทุนของภาครัฐ ร่วมกับข้อมูลรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ ซึ่งประกอบไปด้วยผลรวมของรายจ่ายทั้งสองประเภท

โดยงานวิจัยที่ทำการทดสอบเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศยังไม่เคยมีการนำรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐมาพิจารณาเป็นตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นให้เกิดการศึกษาถึงผลความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่มีการพิจารณาในประเภทของรายจ่ายภาครัฐว่ามีลักษณะที่สอดคล้องตรงตามแนวคิดดังกล่าวหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการกำหนดแนวนโยบายการคลัง เนื่องจากหากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายการคลังของครัวเรือนไทยมีทิศทางที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence นโยบายการจัดการด้านอุปสงค์โดยการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลของรัฐบาลไทยที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังปีงบประมาณในอนาคตเพื่อกระตุ้นระดับการบริโภคมวลรวม อาจจะต้องมีการทบทวนถึงความเหมาะสมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการคลังจะไม่มีผลกระทบใดๆต่ออุปสงค์มวลรวมและตัวแปรที่สำคัญทางเศรษฐกิจตัวอื่นๆ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อทดสอบว่าการดำเนินนโยบายการคลังจะส่งผลกระทบต่อระดับการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่
- (2) เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของภาครัฐ (Public Expenditures) กับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาคครัวเรือนไทย (Private Consumption Expenditures) ว่ามีลักษณะที่ทดแทนกัน (Substitute) หรือ ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary)

- (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐและรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐที่มีต่อรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทยว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยโดยตรง ผ่านทางแบบจำลองที่สร้างบนพื้นฐานของแนวคิด Ricardian Equivalence และการอ้างอิงจากแนวคิดของงานเขียนต่างๆ เพื่อให้แบบจำลองที่ใช้ในการทดสอบมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง แต่ยังคงอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เช่น จากงานเขียนของ Khalid (1996) ที่สร้างแบบจำลองโดยพัฒนาและขยายผลการศึกษาจากงานเขียนต่างๆ อาทิ Hayashi (1982) Flavin (1985) และ Leiderman and Razin (1987) เป็นต้น ซึ่งแบบจำลองของ Khalid เป็นแบบจำลองที่ถูกพัฒนาขึ้นให้มีความเหมาะสมที่จะใช้ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่นประเทศไทย การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิทินรายปีที่เป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจในการทดสอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 – 2549 ซึ่งเก็บรวบรวมโดยหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยที่ตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายการคลังว่า สอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่
- (2) สามารถใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการตัดสินใจใช้นโยบายการคลังแก่หน่วยงานรัฐ อาทิ กระทรวงการคลัง ทั้งนี้เพื่อให้ผลกระทบของการใช้นโยบายเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- (3) ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ภาครัฐในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะนโยบายการคลังให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของระบบเศรษฐกิจประเทศไทย

ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ไปพร้อมกับการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

1.5 นิยามศัพท์

(1) **ประพจน์สมค่าของริคาร์โด (Ricardian Equivalence)** หมายถึง ทฤษฎีที่ว่าด้วยการดำเนินงบประมาณขาดดุลของรัฐโดยการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในงวดปัจจุบันไม่ทำให้การบริโภคมวลรวมเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคจะออมเงินไว้เพื่อชดเชยการจ่ายภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต การกู้ยืมจึงส่งผลเหมือนการขึ้นภาษีและรัฐนำเงินมาใช้จ่าย โดยตั้งตามชื่อ David Ricardo ผู้เสนอแนวคิดนี้

(2) **นโยบายการคลัง (Fiscal Policy)** หมายถึง นโยบายที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของรัฐบาลทางด้านรายจ่าย ภาษี และการก่อหนี้สาธารณะ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางเป้าหมาย และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การจัดสรร (Allocation) การกระจาย (Distribution) การรักษาเสถียรภาพ (Stabilization) และ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) โดยทั่วไปประเภทของนโยบายการคลังมีอยู่ด้วยกัน 2 แบบ คือ นโยบายการคลังแบบขยายตัวหรือขาดดุล (Expansionary Fiscal Policy) ซึ่งหมายถึง นโยบายการคลังที่เน้นการเพิ่มการใช้จ่ายและลดภาษีเพื่อยกระดับรายจ่ายมวลรวมและเพื่อเพิ่มอุปสงค์มวลรวมของระบบเศรษฐกิจ กับ นโยบายการคลังแบบหดตัวหรือเกินดุล (Contractionary Fiscal Policy) หมายถึง นโยบายการคลังที่เน้นลดการใช้จ่ายและเพิ่มภาษีมาใช้เมื่อระบบเศรษฐกิจเติบโตเร็วเกินไปและเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างสูง

(3) **ข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง (Liquidity Constraint)** หมายถึง ข้อจำกัดที่ผู้บริโภคประสบบางขณะในชีวิตจากการที่ไม่สามารถจัดหาสภาพคล่องและสินเชื่อเพื่อการบริโภคในปัจจุบันได้ ทั่วๆไปที่คาดว่ารายได้ในอนาคตจะสูงขึ้น

1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1	กล่าวถึง	ที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและ นิยามศัพท์
บทที่ 2	กล่าวถึง	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมปริทัศน์
บทที่ 3	กล่าวถึง	วิธีการศึกษา
บทที่ 4	กล่าวถึง	ผลการศึกษา
บทที่ 5	กล่าวถึง	สรุปผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวรรณกรรมปริทัศน์

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 พื้นฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

ทฤษฎี Ricardian Equivalence มีต้นกำเนิดแนวคิดจากบทความของ David Ricardo ในปี 1820 (Ricardo, 1820 อ้างถึงใน Elmendorf and Mankiw, 1999) ที่พิจารณาถึงความไม่แตกต่างกันในแต่ละวิธีการชำระภาษีเพื่อชดเชยกับค่าใช้จ่ายในการทำสงครามของภาครัฐ กล่าวคือ Ricardo มีแนวคิดว่า หากต้นทุนในการทำสงครามเท่ากับ 20 ล้านดอลลาร์ อัตราดอกเบี้ย 5 % ต่อปี การชดเชยค่าใช้จ่ายในการทำสงครามโดยการชำระภาษีเพียงครั้งเดียว 20 ล้านดอลลาร์ หรือ ชำระ 1 ล้านดอลลาร์ต่อปีไปตลอดชีวิต หรือแม้แต่จะชำระ 1.2 ล้านดอลลาร์เป็นระยะเวลา 45 ปี นั้นไม่ส่งผลที่แตกต่างกัน ทั้ง 3 วิธีต่างมีมูลค่าที่เท่ากันเนื่องจากผู้ชำระภาษีไม่มีการประมาณมูลค่าเปรียบเทียบของแต่ละวิธีในการชำระภาษี

จากนั้นงานเขียน “Are Government bonds net wealth?” ของ Robert Barro (1974) ได้ทำให้แนวคิดของ Ricardo มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งถึงแม้ว่าแนวคิดพื้นฐานของงานเขียนดังกล่าวของ Barro จะไม่ได้อ้างอิงถึงแนวคิด Ricardo ที่ปรากฏในบทความปี 1820 หรืองานเขียนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดดังกล่าวของ Ricardo แต่ผลการศึกษาจากงานเขียนของ Barro ในปี 1974 กลับสอดคล้องกับแนวคิดของ Ricardo ดังนั้นงานเขียนของ Barro จึงดังกล่าวได้ทำให้แนวคิดทฤษฎีของ Ricardo มีหลักและวิธีการศึกษาที่สามารถเชื่อถือได้ว่า การก่อหนี้สาธารณะของภาครัฐจะไม่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ (Debt Neutrality)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีงานเขียนมากมายศึกษาเกี่ยวกับประเด็น Debt Neutrality หลังจากที่ Ricardo ได้เสนอแนวคิดไว้ในบทความปี 1820 แต่ก็ยังไม่มียานเขียนชิ้นใดที่กล่าวอ้างหรือให้เกียรติแก่ Ricardo ในฐานะเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้ จนกระทั่งงานเขียนของ Buchanan (1976) ที่ทำการวิจารณ์งานเขียนของ Barro และทำการเรียกแนวคิดที่ Barro ได้ใช้ในการพิจารณา Debt Neutrality ว่า Ricardian Equivalence Theorem

2.1.2 ทฤษฎีบท Ricardian Equivalence

แบบจำลองของ Barro (1974,1989) ได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีชีวิตที่สิ้นสุด (finite lives) และคำนึงถึงสวัสดิภาพของรุ่นลูกหลาน โดยการทิ้งมรดกไว้ให้ ผู้บริโภคจึงมีพฤติกรรมราวกับมีชีวิตที่ไม่สิ้นสุด (infinite lives) นอกจากนั้นในแบบจำลองยังกำหนดให้รัฐบาลชดเชยรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการด้วยการออกพันธบัตร โดยมีอายุการไถ่ถอนหนึ่งปีและรัฐบาลไม่มีรายรับมาจากการพิมพ์ธนบัตร ดังนั้นวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐจึงมีอยู่ 2 วิธีด้วยกันคือ การชดเชยด้วยภาษี (Tax Financing) และการชดเชยด้วยพันธบัตรรัฐบาล (Debt Financing) โดยที่อัตราดอกเบี้ยของรัฐและเอกชนเท่ากัน

พิจารณาถึงการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดของครัวเรือนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด โดยฟังก์ชันอรรถประโยชน์และข้อจำกัดทางงบประมาณ แสดงได้ดังนี้

$$\int_{t=0}^{\infty} u(c_t) e^{-\theta t} dt$$

โดยมีข้อจำกัด ณ เวลาหนึ่งๆ คือ $c_t + a_t^* + na_t = w_t + ra_t - \tau_t$

โดยตัวแปรทุกตัวอยู่ในรูปต่อคน

โดยที่ c_t	:	การบริโภค
w_t	:	ค่าจ้าง
τ_t	:	ภาษี
r	:	อัตราดอกเบี้ย
n	:	อัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิกในครอบครัว
a_t และ a_t^*	:	สินทรัพย์ทางการเงินที่ผู้บริโภคถือครอง
θ	:	อัตราของ Time preference

จากนั้นทำการอินทิเกรตสมการข้อจำกัดงบประมาณ ณ เวลาหนึ่ง จะได้ข้อจำกัดงบประมาณทั้งช่วงชีวิตของผู้บริโภค ดังนี้

$$\int_{t=0}^{\infty} c_t R_t dt = a_0 + \int_{t=0}^{\infty} w_t R_t dt - \int_{t=0}^{\infty} \tau_t R_t dt \quad (1)$$

โดยที่ a_0 สินทรัพย์ทางการเงินที่ถือครองไว้เริ่มต้น

$$R_t = e^{-(r-n)t} \text{ ตัวแปรลด (Discount Rate)}$$

เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวคิด Ricardian Equivalence จะทำการพิจารณา 2 กรณี โดยกรณีแรกคือ การกำหนดให้ไม่มีหนี้ภาครัฐบาลและดำเนินงบประมาณสมดุลในแต่ละช่วงเวลา ส่วนกรณีที่ 2 จะกำหนดให้รัฐสามารถดำเนินงบประมาณขาดดุลหรือเกินดุลได้

พิจารณากรณีที่รัฐไม่สามารถกู้ยืมเงินได้ ดังนั้น รายจ่ายของรัฐจะเท่ากับรายรับจากภาษี ($g_t = \tau_t$) และ สินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดมีค่าเท่ากับทุน ($a_t = k_t$) ขอบเขตจำกัดของงบประมาณข้ามช่วงเวลา จึงแสดงใหม่ได้ดังนี้

$$\int_{t=0}^{\infty} c_t R_t dt = k_0 + \int_{t=0}^{\infty} w_t R_t dt - \int_{t=0}^{\infty} g_t R_t dt \quad (2)$$

เช่นเดียวกันกับกรณีของการไม่มีภาครัฐ Keynes-Ramsey Rule¹ ได้กำหนดว่า อัตราดอกเบี้ยจะเป็นตัวกำหนดระดับทุนและผลผลิตเฉลี่ยต่อหัว ดังนั้นปริมาณผลผลิตจึงไม่ขึ้นอยู่กับรายจ่ายของภาครัฐ จึงสรุปได้ว่าในกรณีที่รัฐไม่สามารถกู้ยืมเงินได้จำนวนรายจ่ายภาครัฐที่เพิ่มขึ้นจะไม่มีผลกระทบต่อระดับทุนและผลผลิตเฉลี่ยต่อหัว และยังสะท้อนให้เกิดการลดลงในการบริโภคในจำนวนที่เท่ากันกับการเพิ่มขึ้นในรายจ่ายของภาครัฐ ซึ่งเป็นผลสรุปเช่นเดียวกันกับในกรณีที่ไม่มีภาครัฐ

กรณีที่สองรัฐสามารถกู้ยืมเงินได้ โดยกำหนดให้รัฐต้องชำระหนี้สาธารณะที่ก่อขึ้นทั้งหมดและไม่สามารถหลบเลี่ยงการขึ้นภาษีเพื่อชำระเงินต้นและดอกเบี้ยโดยการก่อหนี้ใหม่ไปเรื่อยๆ (ponzi scheme) โดย No-Ponzi game rule แสดงได้ดังนี้

$$b_0 + \int_{t=0}^{\infty} g_t R_t dt = \int_{t=0}^{\infty} \tau_t R_t dt \quad (3)$$

โดยที่ b_0 หนี้สาธารณะ

g_t รายจ่ายของภาครัฐ

¹ The Keynes-Ramsey Rule ($u_t^* / u_t = \theta + n - r$) ได้กำหนดการจัดสรรระดับการบริโภคที่เหมาะสมที่สุดตลอดช่วงเวลา (Ricciuti, 2003: 58).

จากสมการ No-Ponzi game rule (สมการที่ 3) ได้แสดงให้เห็นว่า การเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐ จะถูกชดเชยโดยภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้น ณ ช่วงใดช่วงหนึ่ง เมื่อนำสมการที่ (3) ไปแทนในสมการที่ (1) จะได้สมการเดียวกันกับสมการที่ (2) ดังนั้นขอบเขตจำกัดของงบประมาณข้ามช่วงเวลาจึงเป็นสิ่งเดียวกันกับ Keynes-Ramsey Rule ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวของ Ricardian Equivalence จึงพบว่า หากรัฐยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ การใช้วิธีชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยการเก็บภาษี (Tax Financing) หรือวิธีชดเชยรายจ่ายที่สูงกว่ารายได้ของรัฐด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาล (Debt Financing) ทั้ง 2 ทางเลือกไม่ว่าจะเป็นวิธีการเก็บภาษี หรือ วิธีออกพันธบัตรรัฐบาล จะไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันแต่อย่างใดต่ออุปสงค์มวลรวม (Debt and Tax are Equivalence) เนื่องจากผู้บริโภคมองว่าการชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยพันธบัตรรัฐบาลก็คือ การเพิ่มขึ้นของภาษีในอนาคต (Future Tax)

พิจารณาจากเดิมรัฐใช้วิธีชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยการเก็บภาษี หรือ ดำเนินงบประมาณสมดุล ($g_0 = \tau_0$) ซึ่งแสดงถึงเดิมรัฐไม่มีหนี้สาธารณะ จนกระทั่ง ณ เวลา t รัฐได้เปลี่ยนจากวิธีชดเชยรายจ่ายด้วยการเก็บภาษี (งบประมาณสมดุล) มาเป็นการดำเนินงบประมาณขาดดุลด้วยการชดเชยรายจ่ายที่สูงกว่ารายได้ของรัฐด้วยการออกพันธบัตร หรืออีกนัยหนึ่งคือ การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลด้วยการลดภาษีแล้วชดเชยงบประมาณขาดดุลด้วยพันธบัตรรัฐบาล นโยบายการคลังขาดดุลจะกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยผ่านทาง Wealth Effects ของผู้บริโภคซึ่งเกี่ยวข้องกับเทอมของ $b_0 - \int_0^{\infty} \tau_t R_t dt$ ซึ่ง Wealth Effects ไม่ผันแปรไปกับการเพิ่มขึ้นของพันธบัตรรัฐบาลทั้งในปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากความมั่งคั่งที่ได้จากผลตอบแทนของพันธบัตรจะถูกชดเชยไปกับการเพิ่มขึ้นของภาษีในอนาคต ดังนั้นโดยสุทธิสินทรัพย์รวมของผู้บริโภคไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้การก่อหนี้สาธารณะไม่ส่งผลใดๆต่อระบบเศรษฐกิจ (Debt Neutrality) จึงสามารถสรุปได้ว่า แม้ว่ารัฐจะสามารถดำเนินงบประมาณขาดดุลได้ แต่ผลของการดำเนินนโยบายจะไม่มีผลกระทบต่อระดับการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การเปรียบเทียบมุมมองของ Ricardian ที่เกี่ยวกับหนี้สาธารณะกับแนวคิดของสำนักนีโอคลาสสิก โดยพิจารณาจากงานเขียนของ Diamond (1965) ที่ได้สร้าง Overlapping – Generations Model ขึ้น แบบจำลองได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีเหตุมีผลมีชีวิตที่สิ้นสุด มีการวางแผนการดำเนินชีวิตที่คิดคำนึงเฉพาะช่วงชีวิตของตัวเอง จึงไม่มีการทิ้งมรดกไว้แต่อย่างใด นอกจากนั้นยังกำหนดให้ตลาดมีภาวะการแข่งขันที่สมบูรณ์ Diamond ได้กล่าวถึงประเด็นของการเพิ่มรายจ่ายของรัฐว่า การเพิ่มระดับภาษีในช่วงอายุของผู้บริโภครุ่นต่อไปจะนำไปสู่ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นและจะกระตุ้นระดับการบริโภคและการออมได้

ในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามระดับการออมของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นจะไม่เพียงพอที่จะชดเชยระดับการออมของภาครัฐที่ลดลงได้ ระดับการออมมวลรวมจึงลดลง โดยในระบบเศรษฐกิจแบบปิด อัตราดอกเบี้ยจะเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ระดับการลงทุนนั้นลดลง แต่ในมุมมองของ Ricardian การเพิ่มระดับการคาดการณ์ในเรื่องของภาษีจะลดระดับการบริโภคลง ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยและระดับการออมมวลรวมจะไม่เปลี่ยนแปลงไป

งานศึกษาของ Patinkin (1965) และ Bailey (1962 อ้างถึงใน Elmendorf and Mankiw, 1999) เป็นตัวอย่างงานเขียนจากหลายๆงานที่ได้เสนอแนวคิดถึงความเป็นไปได้ที่การก่อกำหนดนี้สาธารณะจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ (Debt Neutrality) ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ Barro โดยงานของ Patinkin ได้พิจารณาในประเด็นของการที่พันธบัตรรัฐบาลควรจะเป็นหนึ่งในนโยบายที่ส่งผลให้ครัวเรือนมีความมั่งคั่งเพิ่มขึ้น Patinkin ได้สรุปงานเขียนว่า ภาษีในอนาคตจะถูกนำมาเป็นเครื่องมือที่รัฐจะระดมเงินเพื่อชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้แก่ผู้ถือครองพันธบัตรรัฐบาล ดังนั้นหากภาคเอกชนมีการคิดลดแนวโน้มของภาษีที่ต้องแบกรับในอนาคตในทิศทางเดียวกันกับการคิดลดผลประโยชน์ต่างๆที่จะได้รับในอนาคต การออกพันธบัตรรัฐบาลก็จะไม่ก่อให้เกิดความมั่งคั่งขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ส่วนงานของ Bailey (1962) ได้อธิบายถึงความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะพิจารณาว่า ภาษีจะเป็นเครื่องมือทางการคลังของภาครัฐที่จะถูกนำมาใช้เพื่อจัดหาเงินไปชดเชยการก่อกำหนดนี้สาธารณะของภาครัฐ ซึ่งหากครัวเรือนนำเงินที่เพิ่มขึ้นอันเกิดมาจากการลดภาษีของรัฐมาออมไว้ ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการออมเงินจะบรรจบกับภาษีในอนาคตที่รัฐจะต้องจ่ายดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาล ในขณะที่จำนวนเงินต้นที่ออมไว้จะบรรจบกับภาษีที่รัฐจะจัดเก็บในอนาคตเพื่อชำระคืนเงินต้นให้แก่ผู้ถือครองพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งถ้าครัวเรือนมีแนวคิดในการจัดสรรทรัพยากรใหม่เพื่อการบริโภคในเวลาปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งครัวเรือนสามารถรับรู้ได้ว่าการเลื่อนการเก็บภาษีของภาครัฐจะไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆต่อทรัพยากรในระยะยาวแล้ว ครัวเรือนจะนำเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นหลังจากหักภาษีมาออมไว้ทั้งหมด ภาคการบริโภคของครัวเรือนจึงไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น จากที่กล่าวพื้นฐานแนวคิดของ Ricardo (1820) ในหัวข้อที่ผ่านมา และแนวคิดของ Barro (1974, 1989) จึงสามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีและสมมติฐานของ Ricardian Equivalence ได้ดังนี้ ทฤษฎี Ricardian Equivalence เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการดำเนินงบประมาณขาดดุลของรัฐ โดยการลดภาษีและชดเชยด้วยการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน จะไม่ส่งผลกระทบต่อระดับการบริโภคมวลรวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น หากรัฐยังคงรักษาระดับรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐ ในขณะเดียวกันกับที่มีการลดภาษีและชดเชยงบประมาณขาดดุลด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งในอนาคตรัฐจำเป็นต้องชำระดอกเบี้ยจากการออกพันธบัตรรัฐบาล ดังนั้นภาษีในอนาคตจึงปรับตัวสูงขึ้น

และสำหรับผู้ชำระภาษีที่มีความเข้าใจถึงสถานการณ์ของการดำเนินงบประมาณขาดดุลโดยการลดภาษี และชดเชยด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาลย่อมจะเข้าใจได้ว่าภาษี ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคมักมีเหตุผลจะตอบสนองต่อการลดภาษี ณ ช่วงเวลาปัจจุบันโดยการนำรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นมาออมไว้เพื่อชดเชยการจ่ายภาษีที่จะสูงขึ้นในอนาคต ดังนั้นการลดภาษีของรัฐ และชดเชยงบประมาณขาดดุลด้วยการกู้ยืมเงินของภาครัฐจึงมีผลเหมือนกับการขึ้นภาษีภาครัฐในอนาคต ส่งผลให้การดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวไม่มีผลกระทบในหาระดับรายได้ที่แท้จริง การบริโภค การสะสมทุน และ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป

กรอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของ 2 แนวคิดด้วยกัน คือ ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณของรัฐบาล (government budget constraint) และ สมมติฐานพฤติกรรม การบริโภคของผู้บริโภคตามแบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิต (Life Cycle – Permanent Income Hypothesis) กล่าวคือ จากแนวคิดของข้อจำกัดทางด้านงบประมาณของรัฐบาลทำให้ทราบได้ว่า ภาษีที่ลดต่ำลงในงวดเวลาปัจจุบันหมายความว่าได้ถึงภาษีที่สูงขึ้นในงวดเวลาอนาคต หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐ หรือกล่าวสรุปได้ว่า มูลค่าปัจจุบันของภาระภาษีของผู้บริโภคไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่สมมติฐานทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิต ได้กล่าวว่า การตัดสินใจในการบริโภคของครัวเรือนจะพิจารณาจากระดับรายได้เฉลี่ยของทั้งชีวิต ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่ขึ้นอยู่กับมูลค่าปัจจุบันของรายได้หลังจากหักภาษีทั้งวงจรชีวิต เนื่องมาจากการลดลงของภาษีเป็นเพียงการเลื่อนภาระภาษีออกไปเท่านั้น ซึ่งถ้าผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมมองการณ์ไกลและคาดการณ์นโยบายการคลังได้อย่างสมบูรณ์ ผู้บริโภคจะไม่เพิ่มระดับการบริโภคเพื่อตอบสนองการลดลงของภาษี แต่ในทางตรงกันข้ามผู้บริโภคจะเพิ่มระดับการออมเท่ากับระดับที่ภาษีลดลงเพื่อชดเชยการจ่ายภาษีที่จะสูงขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ระดับการออมของภาครัฐลดลงเท่ากับระดับการออมที่เพิ่มขึ้นของภาคเอกชน ดังนั้นระดับการออมมวลรวมจึงไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคตัวอื่นๆ

นอกจากนั้น จากงานเขียนของ Barro ที่ได้ทำให้พื้นฐานแนวคิดของ Ricardo มีความชัดเจนมากขึ้น ยังได้กำหนดให้ผู้บริโภคเป็นผู้ที่คำนึงถึงความเป็นอยู่และสวัสดิการหรือภาระภาษีของชนรุ่นหลังที่จะต้องเผชิญในอนาคต ส่งผลให้ผู้บริโภคในรุ่นปัจจุบันไม่เพิ่มระดับการบริโภคขึ้นถึงแม้ว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังจากหักภาษีอันเป็นผลมาจากการลดภาษีของรัฐลงก็ตาม ดังนั้นจากพื้นฐานแนวคิดของ Ricardo ที่พิจารณาถึงความไม่แตกต่างกันของแต่ละวิธีในการชำระภาษีที่ปรากฏในบทความปี 1820 และจากแนวคิด Debt Neutrality ของ Barro (1974, 1989) ที่ได้สร้างแบบจำลองเพื่อศึกษาในประเด็นดังกล่าว จนส่งผลให้แนวคิดของ Ricardo มีหลักวิธีการศึกษาที่

ชัดเจนมากขึ้น จนท้ายที่สุด Buchanan (1976) ได้เรียกแนวคิดดังกล่าวว่า Ricardian Equivalence Theorem ในที่นี้จึงสามารถสรุปสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้บริโภคแต่ละคนมีการวางแผนการดำเนินชีวิตที่มีการคำนึงถึงชนรุ่นหลัง หรือ มีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)
- (2) ผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีเหตุมีผลและคาดการณ์นโยบายการคลังที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ (Rational and Perfect Foresight)
- (3) ตลาดทุนมีภาวะที่สมบูรณ์ (Perfect Capital Market)
- (4) ภาษีของระบบเศรษฐกิจเป็นภาษีแบบเหมาจ่าย (Lump-sum Tax) ไม่มีลักษณะบิดเบือน
- (5) รัฐไม่เปลี่ยนแปลงมูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ
- (6) การใช้นโยบายทางการคลังเป็นเพียงเครื่องมือทางเศรษฐกิจเท่านั้น กล่าวคือ หากรัฐดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และจะใช้มาตรการชดเชยการคลังงบประมาณด้วยการเก็บภาษี (Tax Financing)

2.1.3 ข้อวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในช่วงที่ผ่านมา

แนวคิด Ricardian Equivalence ได้ถูกวิจารณ์ถึงเงื่อนไขสมมติฐานต่างๆว่าไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงจากนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่จำนวนมาก โดยงานของ Bernheim and Bagwell (1988) ได้พบข้อสังเกตจากโครงร่างงานเขียนของ Barro ที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอนของครัวเรือนที่ส่งผลให้การปรับเปลี่ยนแนวนโยบายหรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนภาษีที่มีการบิดเบือนไม่ส่งผลใดๆต่อระบบเศรษฐกิจ (Neutrality) หรือแม้กระทั่งระดับราคาก็ยังไม่มีความผิดปกติใดๆในกระบวนการการจัดสรรปันส่วนภายในระบบเศรษฐกิจ Bernheim and Bagwell (1988) จึงได้ตั้งข้อสังเกตว่า ผลการศึกษางานเขียนของ Barro ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงซึ่งนำไปสู่การลดลงของประสิทธิภาพแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

นอกจากนั้น ยังมีงานเขียนอีกหลายงานที่ตั้งข้อสงสัยและไม่ยอมรับในแนวคิด Ricardian Equivalence อาทิงานของ Leroy (2001) ได้รวบรวมประเด็นต่างๆที่ขัดแย้งกับแนวคิด Ricardian

Equivalence ไว้ในหนังสือ Macroeconomics งานของ Elmendorf and Mankiw (1999) ก็ได้รวบรวมประเด็นโต้แย้งไว้ในหนังสือ Handbook of Macroeconomics หรือจากงานการศึกษา “Ricardian Equivalence” ของ Seater (1993) ได้สรุปประเด็นที่ส่งผลให้แนวคิด Ricardian Equivalence มีประสิทธิภาพลดลงไว้ถึง 11 ประเด็นด้วยกัน นอกจากนี้งานของ Bernheim (1987) ที่ทำการประเมินแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ก็ได้ผลสรุปที่ได้แย้งสมมติฐานหลักของแนวคิดไว้ด้วยเช่นกัน ซึ่งประเด็นหลักๆที่วิจารณ์ถึงความไม่มีประสิทธิภาพของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence คือ ผู้บริโภคมีภาพลวงตาและไม่สามารถคาดการณ์ไปข้างหน้าก่อนนโยบายการคลัง (Myopia) ข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง (Liquidity Constraints) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ภาษีที่ขึ้นอยู่กับการขายได้ (Distortionary Taxes) การเลื่อนภาระภาษีออกไปอย่างถาวร (Permanent Postponement) แรงจูงใจในการโอนทรัพย์สินให้ลูกหลาน (Gift and Bequest Motive) และการไม่มีผู้สืบสกุล (Childless Families)

จากสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้กำหนดให้ผู้บริโภคสามารถคาดการณ์รายได้ในอนาคตได้อย่างสมเหตุสมผล เป็นผู้มองการณ์ไกลและยังสามารถคาดการณ์การดำเนินนโยบายการคลังที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งยังกำหนดให้ระดับการบริโภคและการออมของครัวเรือนขึ้นอยู่กับการประมาณการขอบเขตจำกัดงบประมาณในช่วงเวลาอย่างมีเหตุมีผล แต่จากงานเขียนของ Blinder and Solow (1973) ที่ทำการทดสอบสมมติฐานการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล (Rational Expectation Hypothesis) กลับพบว่า ระดับรายได้ในปัจจุบันหลังจากหักภาษีจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภค รวมทั้งผู้บริโภคไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า การขาดดุลงบประมาณในปัจจุบันจะหมายถึงภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ (Myopia) การขาดดุลงบประมาณจึงมีผลกระทบต่อระดับการบริโภคในปัจจุบันโดยผ่านทางรายได้หลังจากหักภาษีในปัจจุบัน ผลการศึกษาของ Blinder and Solow จึงไปสอดคล้องกับฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์ที่กล่าวว่า ระดับการบริโภคของผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับรายได้หลังจากหักภาษีโดยตรง ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence อย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ยังมีงานเขียนอีกหลายงานที่ผลการศึกษาขัดแย้งกับสมมติฐานแนวคิด Ricardian Equivalence ที่กำหนดให้ผู้บริโภคจะรักษาระดับการบริโภคให้ใกล้เคียงกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น งานเขียนของ Zeldes (1989) และ Carroll and Summers (1991) อ้างถึงใน Elmendorf and Mankiw, 1999) ได้ใช้ข้อมูลระดับครัวเรือนเพื่อทำการตรวจสอบว่า ผู้บริโภคมีการรักษาระดับการบริโภคให้ใกล้เคียงกันตลอดชั่วชีวิตหรือไม่ โดยผลการศึกษาจากงานเขียนทั้ง 2 งานได้ผลสรุปที่ตรงกันว่า ผู้บริโภคจะเพิ่มระดับการบริโภคขึ้นทันทีเมื่อรายได้ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น ผลการศึกษาจึงขัดแย้งกับแบบจำลอง Consumption – Smoothing Model ดังนั้นมุมมองในการพิจารณาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เต็มไปด้วยการมองการณ์ไกล การมีเหตุมีผล หรือ

การแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุด จึงเป็นเพียงพฤติกรรมของผู้บริโภคในจินตนาการของนักเศรษฐศาสตร์เท่านั้น เนื่องจากในความเป็นจริงผู้บริโภคที่ไม่ใช่ นักเศรษฐศาสตร์อาจจะมีข้อจำกัดของกระบวนการแสวงหาข้อมูลในการที่จะคาดการณ์ถึงการเพิ่มภาษีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายการคลังขาดดุลโดยการก่อหนี้สาธารณะ การตัดสินใจของผู้บริโภคจึงไม่ได้เป็นเหตุเป็นผลตามกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์เสมอไป (Bounded Rationality)

ประเด็นต่อมาคือเรื่องของข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง (Liquidity Constraints) ตามสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence นั้นได้กำหนดให้ตลาดทุนมีภาวะที่สมบูรณ์ ผู้บริโภคสามารถกู้ยืมเงินได้อย่างเสรี เมื่อต้องการบริโภคมากกว่าระดับรายได้ที่มีอยู่จริง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริโภคอาจจะไม่สามารถกู้ยืมอย่างเสรีได้ทุกคน เนื่องจากผู้บริโภคนบางคนอาจจะเผชิญกับการกีดกันในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ อาทิ หลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือ บุคคลค้ำประกัน ดังนั้นผู้บริโภคที่ไม่สามารถกู้ยืมเงินในอนาคตมาใช้ได้จะมีระดับการบริโภคต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลให้ภาครัฐลดภาษีลง ผู้บริโภคดังกล่าวจะนำรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นไปบริโภค การลดภาษีของรัฐจึงเสมือนเป็นการลดข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่องของผู้บริโภค โดยงานเขียนของ Heller and Starr (1979) ได้แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจในการบริโภคของครัวเรือนจะถูกกระตุ้นได้ด้วยระดับรายได้ในปัจจุบัน เนื่องจากผู้บริโภคนต่างมีความต้องการที่จะกู้ยืมแต่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง ดังนั้นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวจึงมีประสิทธิภาพพอที่จะสามารถเพิ่มระดับความต้องการในการบริโภคของภาคเอกชนให้เพิ่มขึ้นได้ แม้ผู้บริโภคจะมีการคาดการณ์ว่าภาษีในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้นก็ตาม

ความไม่แน่นอน (Uncertainty) เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ถูกวิจารณ์จากนักเศรษฐศาสตร์ว่ามีส่วนทำให้ประสิทธิภาพของแนวคิด Ricardian Equivalence ลดลง พิจารณาจากงานเขียนของ Feldstein (1988) ที่ศึกษาผลกระทบของนโยบายการคลังเมื่อผู้บริโภคต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของรายได้ ภายใต้สมมติฐานที่กำหนดให้ ผู้บริโภคมีการคำนึงผลประโยชน์ของคนรุ่นหลังโดยการทิ้งมรดกไว้ให้และระบบเศรษฐกิจเก็บภาษีแบบเหมาจ่าย ผลการศึกษาได้สรุปไว้ว่า เมื่อใดก็ตามที่รายได้ในอนาคตมีความไม่แน่นอนก็จะส่งผลให้การทิ้งมรดกไว้ให้คนรุ่นหลังกลายเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตามไปด้วย ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของรายได้ในปัจจุบันหลังจากหักภาษีจะถูกผู้บริโภคนำไปเพิ่มระดับการบริโภค เพื่อป้องกันความเสี่ยงในอนาคตที่ระดับรายได้และระดับการบริโภคของครอบครัวอาจจะลดต่ำลงมากกว่าระดับที่ได้คาดการณ์ไว้ และจากงานเขียนของ Straczynki (1995) ได้แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริโภคมีพฤติกรรมการออมเงินไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินและไม่มีการทิ้งมรดกไว้ให้ลูกหลานอันเนื่องมาจากความยากจนแล้ว การลดภาษีจะลดระดับการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินลง แต่จะกระตุ้นระดับการบริโภคให้เพิ่มขึ้นแทน นอกจากนี้จากการสังเกตของ

Chan (1983) และ Barsky et al. (1986) พบว่า การก่อกำหนดนี้ สาธารณะของรัฐบาลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลง กระบวนการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ผู้บริโภคร้องเผชิญในอนาคตได้ กล่าวคือ เมื่อรัฐลดภาษีลงในช่วงเวลาปัจจุบันและเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีในอนาคตขึ้นเพื่อชำระคืนหนี้ที่ก่อไว้จากการดำเนินงบประมาณขาดดุลในอดีต การคาดการณ์ในรายได้ช่วยชีวิตของผู้บริโภค จึงไม่เปลี่ยนแปลงไป แต่ความไม่แน่นอนที่ผู้บริโภคต้องเผชิญเกี่ยวกับการภาษีในอนาคตนั้นได้ลดลง ทั้งนี้ถ้าผู้บริโภครู้สึกว่าจะออมเงินไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินอันเกิดจากความไม่แน่นอนต่างๆแล้ว การลดลงของความไม่แน่นอนนี้ก็จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคเพิ่มระดับการบริโภค ในช่วงเวลาปัจจุบัน

การเก็บภาษีที่ขึ้นกับรายได้ (Distortionary Taxes) เป็นอีกหนึ่งสาเหตุหลักที่ส่งผลให้การชดเชยการขาดดุลงบประมาณด้วยวิธีการเก็บภาษีกับการออกพันธบัตรรัฐบาลมีความแตกต่างกัน โดยงานเขียนของ Judd (1987) ที่ทำการตรวจสอบผลกระทบของการชดเชยหนี้สาธารณะด้วยวิธีการเก็บภาษีที่ขึ้นกับรายได้โดยใช้แบบจำลองจากงานศึกษาของ Barro ได้แสดงให้เห็นว่า หากทำการปรับเปลี่ยนสมมติฐานของแนวคิด Ricardian Equivalence ในประเด็นของภาษีแบบเหมาจ่ายเป็นภาษีที่ขึ้นกับรายได้แล้ว การชดเชยการขาดดุลงบประมาณด้วยวิธีการเก็บภาษีที่สูงขึ้นในอนาคตอาจนำไปสู่ระดับการบริโภคและอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง แต่ระดับการลงทุนจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จากงานเขียนของ Judd (1987) แตกต่างจากผลการทดสอบผลกระทบของการชดเชยงบประมาณขาดดุลด้วยวิธีการเก็บภาษีแบบเหมาจ่ายของ Barro ที่พบว่า จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใดๆต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้จากงานของ Trostel (1993) ที่มีวิธีการศึกษาเช่นเดียวกับงานของ Judd (1987) ได้พบว่า การปรับเปลี่ยนสมมติฐานจากภาษีแบบเหมาจ่ายเป็นภาษีที่ขึ้นกับรายได้จะสามารถเพิ่มระดับการบริโภค ชั่วโมงการทำงาน และ ปริมาณผลผลิตได้ในระยะสั้นแต่จะลดลงในระยะยาว จากตัวอย่างงานเขียนทั้ง 2 งานข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า หากภาษีของระบบเศรษฐกิจมีลักษณะที่เก็บเป็นสัดส่วน การชดเชยการขาดดุลงบประมาณด้วยวิธีการเก็บภาษี (Tax Financing) เทียบกับวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาล (Bond Financing) จะให้ผลที่แตกต่างกัน (Non-Equivalence)

ประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับการขยายตัวของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า การขยายตัวของอัตราดอกเบี้ยได้ถูกนำมาพิจารณาว่า มีส่วนทำให้การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล โดยการลดภาษีและชดเชยด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาลนั้นเป็นเสมือนการเลื่อนภาระภาษีของผู้บริโภคออกไปอย่างถาวร (Permanent Postponement) โดยงานเขียนของ Feldstein (1976) ทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าวโดยพิจารณาเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยของหนี้สาธารณะกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า หากอัตราดอกเบี้ยของหนี้สาธารณะมีค่ามากกว่าอัตราการ

เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หนี้สาธารณะก็จะเติบโตเร็วกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รัฐจึงไม่สามารถที่จะดำเนินมาตรการชดเชยการขาดดุลด้วยวิธีการออกพันธบัตรรัฐบาลได้อีกต่อไป แต่หากอัตราดอกเบี้ยของหนี้สาธารณะมีค่าน้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้สาธารณะ รัฐอาจจะชำระหนี้สาธารณะที่ก่อขึ้น โดยการเลี้ยงการขึ้นภาษีเพื่อชำระเงินต้นและดอกเบี้ยด้วยการก่อหนี้สาธารณะใหม่ไปเรื่อยๆ (Ponzi Scheme) ดังนั้น หากระบบเศรษฐกิจมีอัตราดอกเบี้ยโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้สาธารณะ ก็จะไม่มีการ generations ใดที่ต้องเผชิญกับภาษีที่สูงขึ้นในอนาคตเพื่อชดเชยกับการขาดดุลงบประมาณในอดีต การลดภาษีในปัจจุบันจึงเสมือนเป็นการเลื่อนภาระภาษีออกไปอย่างถาวร ซึ่งอาจจะส่งให้ผลระดับการบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไป

งานเขียนของ Bernheim et al. (1985) และ Kotlikoff et al. (1990) ได้หยิบยกประเด็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการโอนทรัพย์สิน (Gift and Bequest Motive) ให้แก่รุ่นลูกหลานของผู้บริโภคในปัจจุบันว่ามีอยู่หลากหลายสาเหตุ อาจไม่ได้มาจากสาเหตุจากการที่ผู้บริโภคในปัจจุบันเกิดความวิตกกังวลในภาระภาษีที่รุ่นลูกหลานต้องเผชิญเพียงสาเหตุเดียวดังเช่นที่ Barro กล่าวไว้ แต่อาจจะมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริโภคในปัจจุบันต้องการรักษาระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนรุ่นหลังๆ ให้คงระดับเดิมไว้ แม้จะต้องเผชิญกับภาระภาษีที่จะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม หรืออาจจะสืบเนื่องมาจากการที่ผู้บริโภคในปัจจุบันต้องการให้รุ่นลูกหลานมีการดำเนินถึงสมาชิกของครอบครัวรุ่นต่อไปเหมือนดังเช่นที่ผู้บริโภคในปัจจุบันได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งหากพฤติกรรมของรุ่นลูกหลานไม่เป็นไปตามที่ผู้บริโภคในปัจจุบันคาดหวังไว้ ผู้บริโภคในปัจจุบันก็จะลดจำนวนทรัพย์สินที่จะโอนกรรมสิทธิ์ให้กับลูกหลานลง นอกจากนี้งานของ Andreoni (1989) ได้พิจารณามุมมองของ Ricardian ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของรุ่นลูกหลานในฐานะที่เป็นสินค้าสาธารณะภายในครอบครัว โดยหากผู้บริโภคเต็มใจที่จะยกทรัพย์สินให้แก่ผู้สืบสกุลในรุ่นต่อไป การก่อหนี้สาธารณะย่อมจะมีผลทำให้ระดับการบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น (Keynesian Effect) โดย Andreoni ได้กำหนดให้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของบรรพบุรุษขึ้นอยู่กับการบริโภคของตัวเอง การบริโภคของผู้สืบสกุล และขึ้นอยู่กับปริมาณของทรัพย์สินที่จะโอนให้ผู้สืบสกุล ในขณะที่ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของผู้สืบสกุลขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของผู้สืบสกุลเพียงปัจจัยเดียว ดังนั้นการจัดสรรปันส่วนจากผู้สืบสกุลไปยังบรรพบุรุษจะลดปริมาณ supply การบริโภคของผู้สืบสกุลลง ทรัพย์สินที่บรรพบุรุษทิ้งไว้จะไม่สามารถชดเชยหนี้สินสาธารณะได้อย่างสมบูรณ์ บรรพบุรุษจึงเก็บออมทรัพย์สินเพื่อผลประโยชน์ของตนเองไว้ส่วนหนึ่ง จะไม่โอนทรัพย์สินให้แก่ลูกหลานทั้งหมด

ทั้งนี้งานเขียน “Precautionary Saving and Accidental Bequests” ของ Abel (1985) ได้วิจารณ์เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของผู้บริโภคนให้แก่ลูกหลานว่า อาจจะมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริโภคเสียชีวิตเร็วกว่าที่ได้คาดคิดไว้ ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดจึงตกเป็นของลูกหลานโดยปราศจากการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ของลูกหลานแต่อย่างใด

ในประเด็นของการไม่มีผู้สืบสกุล (Childless Families) ได้ถูกนำมาอ้างในงานเขียนหลายๆ งานว่า เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ประสิทธิภาพของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ลดลง งานเขียนของ Tobin and Buiter (1980 อ้างถึงใน Ricciuti, 2003) ที่ศึกษาผลกระทบของครัวเรือนที่ไม่มีผู้สืบสกุลว่าจะมีผลทำให้ครัวเรือนเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคเมื่อภามีลดลง เนื่องจากครัวเรือนไม่ต้องพิจารณาภาระภาษีที่จะตกอยู่กับลูกหลาน ซึ่งส่งผลให้ครัวเรือนที่มีทายาทสืบสกุลตระหนักถึงภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นในรุ่นลูกหลานของตน จึงตัดสินใจที่จะเก็บออมทรัพย์สินเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ให้กับลูกหลานมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจำนวนทรัพย์สินที่ถูกเก็บออมมากขึ้นนี้อาจจะไม่สามารถชดเชยกับภาษีที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคตได้ทั้งหมด การที่ครัวเรือนไม่มีผู้สืบสกุลจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence มีประสิทธิภาพลดลง

2.2 วรรณกรรมปริทัศน์

จากงานเขียน “Are Government Bonds Net wealth?” ของ Barro ในปี ค.ศ. 1974 ได้จุดประกายแนวคิดงานการศึกษาเชิงประจักษ์ที่พยายามตรวจสอบทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังขาดดุลที่มีต่ออุปสงค์มวลรวม โดยงานเขียนที่ผ่านมาจะศึกษาอยู่หลากหลายประเด็นไม่ว่าจะเป็นการทดสอบความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวกับผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน การศึกษาถึงผลกระทบของการก่อหนี้สาธารณะที่มีต่อการบริโภคมวลรวม หรือไม่ว่าจะเป็นประเด็นการศึกษาถึงความเท่าเทียมกัน (Equivalence) ระหว่างวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยพันธบัตร (Bond Financing) กับวิธีการชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยการเก็บภาษี (Tax Financing) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน ซึ่งผลการศึกษาของแต่ละประเด็นมีทั้งสนับสนุนและปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยจากวัตถุประสงค์ของงานการศึกษาในครั้งนี้ที่ต้องการจะทดสอบการทดแทนกันของรายจ่ายของภาครัฐในแต่ละประเภทกับรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือนไทย รวมทั้งทดสอบพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยว่ามีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่นั้น การทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์จึงมุ่งเน้นไปที่การตรวจสอบงานเขียนที่ผ่านมาในประเด็นของการศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลที่มี

ต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนภายใต้แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เนื่องจากมีประเด็นการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานการศึกษาในครั้งนี้ โดยงานเขียนที่จะทำการตรวจสอบส่วนใหญ่จะเป็นงานเขียนที่มีการใช้แบบจำลองที่สร้างจากแนวคิดของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมในการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด (Intertemporal Optimization) การทดสอบด้วยแบบจำลองในลักษณะนี้จึงมีพื้นฐานการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล (Rational Expectation) ซึ่งเป็นหนึ่งในข้อสมมติที่สำคัญของแนวคิด Ricardian Equivalence การทดสอบด้วยแบบจำลอง Intertemporal Optimization จึงก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันในทางทฤษฎีและสมการที่นำไปทดสอบได้อย่างชัดเจนมากกว่าแบบจำลองที่สร้างจากฟังก์ชันการบริโภคมวลรวมโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามก่อนอื่นจะทำการทบทวนงานเขียนที่ศึกษาเกี่ยวกับผลจากการดำเนินนโยบายการคลังที่ผ่านมาโดยสังเขป เพื่อให้ภาพของผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการคลังในรูปแบบต่างๆที่มีต่อตัวแปรที่สำคัญทางเศรษฐกิจ โดยรายละเอียดของงานต่างๆมีดังนี้

2.2.1 การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลัง

งานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้นโยบายการคลังที่มีต่อตัวแปรเป้าหมายที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่หยิบยกมาทำการทบทวน มีอยู่ 8 กรณีการศึกษาด้วยกัน โดยแบ่งเป็นผลงานการศึกษาในประเทศ 2 กรณี และ ผลงานการศึกษาในต่างประเทศ 6 กรณี ผลงานการศึกษาในประเทศ ได้แก่ อุดม ศิริรัตน์วรสกุล (2540) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 เพื่อวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลแต่ละด้านที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย โดยรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2538 และ อารีย์ ชัยณกุล (2545) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการใช้จ่ายภาครัฐบาลและการจัดสรรเงินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่อการปรับตัวของเศรษฐกิจไทย วิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium Model: CGE) โดยหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงผลจากการดำเนินนโยบายการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่มีต่อปริมาณการผลิต การจ้างงาน ราคาสินค้า การบริโภค ในแต่ละภาคการผลิต แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาได้แบ่งภาคเศรษฐกิจออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยใช้ข้อมูลจากตารางบัญชีสังคม (Social Accounting Matrix: SAM) ปี 2541 ผลการศึกษาของทั้ง 2 กรณีพบว่า การเพิ่มงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้งานการศึกษาของอุดม ศิริรัตน์วรสกุล (2540) ยังสรุปเพิ่มเติมว่า ค่าความยืดหยุ่นของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข

และสาธารณูปการที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมี *ค่าความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ* สะท้อนถึงรายจ่ายภาครัฐในด้านนี้มีผลในทางขยายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่ต่ำ

ในส่วนของผลการศึกษาในต่างประเทศที่ทำการทบทวนมีทั้งสิ้น 6 กรณี ได้แก่ Landau (1986) Kweka and Morrissey (1999) Pereira (2001) Perri (2001) Abu-Bader and Abu-Oarn (2003) และ Perotti (2004) ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาทั้ง 6 กรณีศึกษาได้ดังนี้

งานเขียนของ Landau (1986) ทำการศึกษาผลกระทบของการใช้จ่ายภาครัฐใน 5 ประเภทที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งวัดจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อคนของกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อย (Less Developed Countries: LCDs) ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายภาครัฐที่ไม่ใช่รายจ่ายด้านการทหารและด้านการศึกษา มีผลทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงอย่างชัดเจน ในขณะที่รายจ่ายของภาครัฐด้านการทหารและเงินโอนต่างๆ รวมทั้งรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐมีผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตในทางบวกแต่มีขนาดที่น้อยมากจนเกือบจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อ Economic Growth ส่วนรายจ่ายของภาครัฐทางด้านการศึกษาก็ไม่มีประสิทธิภาพที่จะกระตุ้นให้สัดส่วนการลงทะเบียนศึกษาต่อเพิ่มขึ้นได้ เช่นเดียวกับรายจ่ายในการพัฒนาทุนของภาครัฐที่ไม่มีผลที่ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โดยผลการศึกษาของ Landau (1986) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Perotti (2004) ที่ศึกษาผลกระทบของนโยบายการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ภาวะเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมัน สหราชอาณาจักร แคนาดา และออสเตรเลีย ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศสมาชิกขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) ผลการศึกษาที่พบคือ ผลกระทบของนโยบายการคลังที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มที่ลดลง ซึ่งพิจารณาจากค่าตัวทวีของรายจ่ายภาครัฐ (Government Spending Multiplier) ที่มีขนาดที่น้อยมาก มีเพียงประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ค่าตัวทวีมีค่ามากกว่า 1 สะท้อนให้เห็นว่า นโยบายการคลังสามารถใช้กระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐอเมริกาได้

งานเขียนของ Pereira (2001) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนของภาครัฐใน 12 ประเทศในกลุ่ม OECD กับ การเติบโตทางเศรษฐกิจ ช่วงปี 1960 – 1980 พบว่า การลงทุนภาครัฐมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางด้านผลผลิตของภาคเอกชน (private output) ใน 12 ประเทศ โดยเฉพาะในเยอรมัน ญี่ปุ่น สวีเดน อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ การลงทุนของภาครัฐส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเติบโตของผลผลิตในอัตราที่สูง

ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Abu-Bader and Abu-Qarn (2003) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการลงทุนภาครัฐใน 3 ประเทศได้แก่ อียิปต์ อิสราเอล และไซปรีส กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่าการใช้จ่ายของภาครัฐด้านพลเรือน (civilian expenditure) มีผลในทิศทางบวก (positive effect) กับการเติบโตทางเศรษฐกิจในอียิปต์และอิสราเอล

แต่ผลการศึกษาของ Kweka and Morrissey (1999) กลับพบว่า การใช้จ่ายมวลรวมของภาครัฐมีผลในทางลบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศแทนซาเนียในช่วงปี 1965-1996 โดย Kweka and Morrissey (1999) ได้ทำการสรุปผลการศึกษาดังกล่าวไว้ว่า อาจเป็นเพราะความไม่มีประสิทธิภาพระหว่างการใช้จ่ายมวลรวมของภาครัฐกับการลงทุนของภาครัฐ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้ถึงขนาดของการใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสมกับประเภทของการใช้จ่าย นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Abu-Bader and Abu-Qarn (2003) ก็ยังพบว่า การใช้จ่ายทางการทหารจะส่งผลในทางลบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวในประเทศอียิปต์ อิสราเอล และไซปรีส และยังทำการสรุปว่าถ้าภาครัฐมีการลดรายจ่ายด้านทหารแล้วเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านพลเรือน (civilian expenditure) จะช่วยให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ แต่ยกเว้นในไซปรีส ที่การเพิ่มการใช้จ่ายด้านพลเรือนจะก่อให้เกิดผลลบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ส่วนงานเขียนของ Perri (2001) จะเป็นงานเขียนที่ทำการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของการใช้นโยบายการคลังของประเทศญี่ปุ่นในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ โดยใช้ Dynamic General Equilibrium Model ในการประเมินและวิเคราะห์ผลจากการใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ซึ่งผลการประมาณแบบจำลองได้แสดงให้เห็นว่า การใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจญี่ปุ่นที่ตกต่ำหรือเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจมีผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐอย่างถาวรเป็นระยะเวลา 2 ปี ในช่วงที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นถดถอยมีผลให้ผลผลิตในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้นหรืออาจจะเรียกได้ว่าการใช้นโยบายการคลังของญี่ปุ่นในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำนั้น ไม่มีผลให้ระดับผลผลิตในประเทศเปลี่ยนแปลงไป แต่กลับส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อระดับผลผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่า 10% Perri (2001) จึงสรุปจากผลการศึกษาดังกล่าวไว้ว่า นโยบายการคลังไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจญี่ปุ่น

นอกจากงานเขียนดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากพิจารณาจากประสบการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษ 90 ที่เผชิญกับภาวะ Stagnation หรือภาวะที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่ำ จนต้องรับมือกับสภาพฟองสบู่แตกในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อันเนื่องมาจากค่าเงินที่อ่อนตัวและการเปิดเสรีทางการเงิน จนนำไปสู่ภาวะหนี้เสียและการลด

ดอกเบี้ยของธนาคาร ก็จะพบว่า ถึงแม้รัฐบาลญี่ปุ่นใช้นโยบายการคลังกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างหนัก โดยการใช้จ่ายเงินไปกว่า 1.1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือน แต่ก็ไม่สามารถหลุดพ้นจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอยได้ แม้เศรษฐกิจจะขยายตัวขึ้นบ้างเล็กน้อย แต่อัตราการว่างงานก็สูงขึ้นด้วย การเติบโตดังกล่าวจึงเรียกว่าเป็นการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบถดถอย หรือ Growth Recession คือ มีการเติบโตแต่ไม่พอที่จะรองรับศักยภาพทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมการออมมากเกินไป กอปรกับไม่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตของญี่ปุ่น จนนักเศรษฐศาสตร์ได้เสนอแนะให้รัฐบาลญี่ปุ่นใช้นโยบายการเงินในการแก้ไขปัญหาแทนนโยบายการคลังมากขึ้น

จากกรณีงานเขียนที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้นโยบายการคลังที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจข้างต้น และ จากกรณีประสบการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น ได้สะท้อนให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของนโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจเริ่มมีแนวโน้มที่ลดลง กล่าวคือ มีประสิทธิภาพไม่มากพอที่จะสามารถนำไปให้ระบบเศรษฐกิจที่ตกต่ำกลับฟื้นขึ้นมาได้ จึงเกิดเป็นประเด็นคำถามที่ว่า จะมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence มีความสมเหตุสมผลที่จะใช้อธิบายผลลัพธ์จากการดำเนินนโยบายการคลังที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะที่มีต่อระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือน ดังนั้นในส่วนต่อไปจึงทำการทบทวนงานเขียนที่ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่ผ่านมา ซึ่งรายละเอียดของงานเขียนที่ทำการทบทวนมีดังนี้

2.2.2 การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับประพจน์สมค่าของริคาร์โด (Ricardian Equivalence)

งานเขียนของ Aschauer (1985) เป็นงานการศึกษาแรกที่ได้นำเสนอการ Euler Equation ซึ่งได้มาจากการที่ผู้บริโภคมีพฤติกรรมแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดมาสร้างสมการที่ใช้ทดสอบถึงผลกระทบของนโยบายการคลังต่อการบริโภคมวลรวมภายใต้แนวคิดทฤษฎี Rational Expectations และ Ricardian Equivalence ในประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยข้อมูลรายไตรมาส โดยประมาณระบบสมการด้วยวิธี Full Information Maximum Likelihood (FIML) ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงให้เห็นว่า การบริโภคในช่วงเวลาก่อนหน้าเป็นปัจจัยกำหนดการบริโภคในปัจจุบันหรือไม่นั้น มีค่าเท่ากับหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยอมแสดงได้ว่า เมื่อกำหนดให้การใช้จ่ายของรัฐบาลสหรัฐครั้งที่ การใช้จ่ายในการบริโภคของประชาชนจะมีลักษณะเป็น Random Walk คือ การบริโภคในช่วงเวลาก่อนหน้าเท่านั้นที่จะกำหนดการบริโภคในปัจจุบัน และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงการทดแทนกันของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนพบว่า รายจ่ายของรัฐบาลสหรัฐในการซื้อสินค้าและบริการสามารถ

ทดแทนรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น จากผลการศึกษาทำให้ Aschauer สรุปว่า ประสิทธิภาพของนโยบายการคลังโดยการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐเป็นการชั่วคราวจะสามารถกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมได้ ต่อจากนั้น Aschauer ได้ทำการทดสอบ Null Hypothesis ที่เกี่ยวกับแนวคิด Ricardian Equivalence – Rational Expectations พบว่าค่าทางสถิติที่ได้ไม่สามารถปฏิเสธ Null Hypothesis แสดงว่า การบริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกาสอดคล้องกับแนวคิดของ Ricardian Equivalence – Rational Expectations นั่นคือ การก่อหนี้สาธารณะจะไม่ส่งผลให้การบริโภคเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งถึงแม้ว่า ผลจากการทดสอบในประเด็นของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชนจะออกมาว่าสามารถทดแทนกันได้ก็ตาม แต่จากการทดสอบ Null Hypothesis ที่ให้ผลไม่ปฏิเสธแนวคิดที่ว่า การก่อหนี้สาธารณะจะไม่ส่งผลกระทบต่อ การบริโภคของประชาชนย่อมบ่งบอกได้ถึง การก่อหนี้สาธารณะไม่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคของประชาชน การศึกษาของ Aschauer จึงไม่ปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence แต่อย่างไรก็ตามงานเขียนของ Aschauer ยังมีข้อบกพร่องในประเด็นของการสร้างแบบจำลองและกระบวนการขั้นตอนในการประมาณการซึ่งก่อให้เกิดประเด็นปัญหาอยู่ 2 ประการ คือ (1) ค่าในอดีตของตัวแปรรายจ่ายและงบประมาณขาดดุลของรัฐเพียงพอที่จะใช้เป็นตัวแปรอธิบายการคาดการณ์รายจ่ายของรัฐบาลได้หรือไม่ และ (2) ปัญหาที่เกิดจากการใช้จำนวน lag period ซึ่งอาจจะส่งผลให้ได้ผลการศึกษาที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ยังมีการละเลยบทบาทของตัวแปรรายได้แรงงานหรือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงในการกำหนดระดับการบริโภคของประชาชน เนื่องจากตัวแปรดังกล่าวมีส่วนสำคัญมากในการกำหนดระดับการบริโภคของประชาชน หากผู้บริโภคบางรายต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง

ต่อมา Katsaitis (1987) ได้นำแบบจำลองของ Aschauer (1985) มาทดสอบในประเด็นเช่นเดียวกับงานของ Aschauer ด้วยข้อมูลรายไตรมาสของประเทศแคนาดา โดยงานของ Katsaitis ได้ใช้รายจ่ายที่ไม่ใช่ทางการทหารมาเป็นตัววัดรายจ่ายของรัฐบาลแทนที่จะใช้รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐตามงานของ Aschauer เนื่องจาก Katsaitis มีความคิดเห็นว่า การใช้รายจ่ายที่ไม่ใช่ทางการทหารมาเป็นตัววัดจะสามารถสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยตั้งสมมติฐานว่าค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึง การทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนจากแบบจำลองที่ใช้ตัวแปรรายจ่ายที่ไม่ใช่ทางการทหารจะให้ค่ามากกว่ากรณีที่ใช้รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐเป็นตัววัด ซึ่งผลการประมาณระบบสมการด้วยวิธี Full Information Maximum Likelihood (FIML) พบว่า ค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงการทดแทนกันของรายจ่ายรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนโดยใช้รายจ่ายที่ไม่ใช่ทางการทหารเป็น

ตัววัดให้ค่าพารามิเตอร์ที่มากกว่าแบบจำลองของ Aschauer จึงสรุปผลการศึกษาได้ว่า รายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนสามารถทดแทนกันได้แต่ทดแทนได้ในระดับต่ำ ดังนั้น หากรัฐเพิ่มรายจ่ายที่ไม่ใช่ทางการทหารเป็นการชั่วคราวก็สามารถที่จะกระตุ้นระดับอุปสงค์มวลรวมให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aschauer ที่ใช้ข้อมูลประเทศสหรัฐอเมริกาในการทดสอบ ส่วนผลการศึกษาในกรณีการทดสอบ Null Hypothesis พบว่า ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานร่วมระหว่าง Ricardian Equivalence กับ Rational Expectations ซึ่งแสดงได้ถึง การสนับสนุน Null Hypothesis ว่า ผู้บริโภคมีลักษณะพฤติกรรมการบริโภคที่สอดคล้องกับแนวคิด Ricardian Equivalence และ Rational Expectations

นอกจากงานของ Katsaitis (1987) ที่ได้นำแบบจำลองของ Aschauer (1985) มาใช้ทดสอบ ยังมีงานของ Gupta (1992) ที่ได้อาศัยแบบจำลองและวิธีการศึกษาเช่นเดียวกับงานของ Aschauer มาทดสอบในกลุ่มประเทศเอเชียทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ศรีลังกา ไต้หวัน และ ไทย ด้วยข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี 1963 – 1986 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึง การบริโภคในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นปัจจัยกำหนดการบริโภคในปัจจุบันหรือไม่นั้นพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวกในทุกประเทศและมีค่าไม่แตกต่างกันไปจากหนึ่งในประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เกาหลีใต้ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน และ ไทย ซึ่งแสดงได้ว่า เมื่อกำหนดรายจ่ายรัฐให้คงที่ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชนมีลักษณะ Random Walk ในกลุ่มประเทศดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานของ Aschauer ในประเทศสหรัฐอเมริกา ยกเว้นเพียงในประเทศ อินเดีย และ ศรีลังกา และเมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับประชาชน พบว่าผลการศึกษาในส่วนนี้แตกต่างกันไปในกลุ่มตัวอย่าง 10 ประเทศ กล่าวคือ 5 ประเทศแรกได้แก่ เกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน และ ไทย มีค่าไม่แตกต่างกันไปจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญแสดงถึงรายจ่ายของรัฐบาลไม่ส่งผลให้รายจ่ายในการบริโภคของประชาชนลดลง ส่วนในกลุ่มประเทศ อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน และ ศรีลังกา พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับค่อนข้างต่ำและมีความสัมพันธ์ในเชิงลบแสดงถึง รายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่วนประเทศสิงคโปร์พบว่า มีการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนที่ค่อนข้างน้อย Gupta จึงสรุปผลการศึกษาในส่วนของการทดสอบการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนว่า รายจ่ายของรัฐมีผลกระทบในทางขยายต่ออุปสงค์มวลรวม

เพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องจากงานเขียนของ Aschauer (1985) ในประเด็นของจำนวน lag period ที่นำมาใช้ในแบบจำลอง พร้อมทั้งตรวจสอบผลการศึกษาที่แตกต่างกัน Gupta

จึงปรับเปลี่ยน lag structure ที่นำมาใช้ในตัวแปรรายจ่ายของรัฐบาลกับการขาดดุลงบประมาณต่อคน โดยลด lag period ลง 1 period ในทั้งตัวแปรรายจ่ายของรัฐบาลและการขาดดุลงบประมาณต่อคน แล้วทำการประมาณการระบบสมการใหม่ เมื่อพิจารณาถึงผลการประมาณระบบสมการใหม่พบว่า ผลที่ได้ไม่แตกต่างจากการประมาณการในครั้งแรกที่เลือกใช้ 2 period lags Gupta จึงสรุปว่า ผลการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศที่ได้จากการประมาณการในครั้งแรกว่า น่าจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการนำ lag structure มาใช้ใน Equation Set Restrict ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานร่วมของ Ricardian Equivalence กับ Rational Expectation พบว่าในประเทศเกาหลีใต้ ปากีสถาน สิงคโปร์ และ ไทย มีการบริโภคที่สอดคล้องกับ Ricardian Equivalence – Rational Expectation ส่วนประเทศอื่นๆ ไม่พบหลักฐานที่ชัดเจนเนื่องมาจาก ผลการศึกษาที่ได้แตกต่างกันไปตาม lag ของตัวแปรรายจ่ายของรัฐบาลและตัวแปรการขาดดุลงบประมาณต่อคนที่กำหนดไว้

งานเขียนของ Karras (1994) เป็นอีกงานเขียนหนึ่งที่ตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคของภาคเอกชนกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าและบริการของภาครัฐในกลุ่มตัวอย่าง 30 ประเทศ โดยอาศัยพื้นฐานการสร้างแบบจำลองและสมมติฐานที่คล้ายคลึงกับงานเขียนของ Aschauer (1985) ซึ่งผลการศึกษาบ่งชี้ว่า รายจ่ายในการบริโภคของรัฐบาลกับเอกชนมีความสัมพันธ์ในลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary goods) กล่าวคือ หากรายจ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าและบริการของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ธรรมชาติของรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนก็จะมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานเขียนของ Gupta

งานการศึกษาข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นการศึกษาที่อาศัยแบบจำลองและวิธีการศึกษาที่เหมือนกันจะมีความแตกต่างก็เพียงในประเด็นของกลุ่มข้อมูลตัวอย่างและตัวแปรบางตัวที่ใช้ในการทดสอบ ซึ่งอาจจะส่งผลให้การทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ยังไม่ครอบคลุมงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนได้อย่างชัดเจนมากนัก ในที่นี้จึงทำการตรวจสอบงานเขียนที่ผ่านมาในประเด็นของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชน รวมถึงการตรวจสอบงานเขียนที่ทดสอบสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดกับการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค ซึ่งแบ่งงานเขียนที่ทำการทบทวนได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

(1) การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชน โดยงานที่จะทำการตรวจสอบจะมีวัตถุประสงค์และวิธีการศึกษาที่

แตกต่างกันไป งานศึกษาดังกล่าวเช่น งานของ Ghatak and Ghatak (1996) Sutherland (1997) Bhattacharya (1999) และ Garcia and Ramajo (2005) รายละเอียดของงานต่างๆมีดังนี้

Ghatak and Ghatak (1996) ศึกษาทดสอบความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence พร้อมทั้งทดสอบ Crowding-Out Hypothesis ในประเทศอินเดียด้วยข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี 1950-1986 โดยใช้แบบจำลองที่แตกต่างกันในการทดสอบ เช่น แบบจำลองของ Gupta (1992) และ Euler Equation Approach ของ Aschauer (1985) ทำการประมาณ Multiple Time Series Regression ด้วย Cointegration Analysis ผลการประมาณการทุกแบบจำลองต่างปฏิเสธ Ricardian Equivalence Hypothesis ซึ่งแสดงถึงการยอมรับใน Crowding – Out Hypothesis ยกตัวอย่างเช่น จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรภาษีมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนได้ว่า ภาษีมีผลกระทบในทางลบต่อการบริโภคของเอกชน หรือ จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของการขาดดุลงบประมาณของรัฐที่มีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ต่อจากนั้น Ghatak and Ghatak ทำการปรับการประมาณการให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยการสร้างแบบจำลอง Error Correction Models (ECM) เพื่อทดสอบ Ricardian Equivalence Theorem และ Crowding-Out Hypothesis แต่ผลการทดสอบทฤษฎี Ricardian Equivalence ภายใต้รูปแบบ Error Correction Models (ECM) กลับให้ผลที่ไม่แตกต่างกันไปจากการประมาณการในครั้งแรก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ถูกปฏิเสธทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงผลของการเบียดออกระหว่างรายจ่ายของรัฐบาลกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชน ทั้งนี้ Ghatak and Ghatak ได้สรุปสาเหตุที่ข้อมูลของประเทศอินเดียที่นำมาทดสอบปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence ว่ามีสาเหตุมาจากตลาดทุนไม่สมบูรณ์ และการที่ผู้บริโภคเผชิญกับข้อจำกัดสภาพคล่อง รวมทั้งผู้บริโภคมีการวางแผนดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด

นอกจากนั้นยังมีประเด็นเพิ่มเติมที่กล่าวว่าแนวคิด Ricardian Equivalence อาจจะไม่เป็นจริงเสมอไป โดยจะเป็นจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับระดับหนี้สาธารณะของประเทศ ซึ่งหากระบบเศรษฐกิจใดมีหนี้สาธารณะอยู่ในระดับสูง ระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นก็จะต้องคล้อยกับแนวคิด Ricardian Equivalence โดย Sutherland (1997) เป็นผู้เสนอแนวคิดดังกล่าวโดยแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของระดับหนี้สาธารณะที่มีผลต่อระดับการบริโภคของครัวเรือน ซึ่งหากหนี้สาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินนโยบายการคลังจะมีผลกระทบต่อการบริโภคของภาคเอกชนตรงตามแนวคิด Keynesian กล่าวคือ หากรัฐดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการลดภาษีจะมีผลกระทบระดับการบริโภคของภาคเอกชน ณ เวลาปัจจุบันให้เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากผู้บริโภคมีการคาดการณ์ว่าช่วงเวลาในอนาคตที่ภาษีเพิ่มสูงขึ้นเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณในอดีต ผู้บริโภคอาจจะไม่มีชีวิตอยู่แล้ว หรือ เกิดจากการคาดการณ์ว่าจะมีประชากรเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะ

ช่วยแบ่งเบาภาระภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตได้ แต่หากหนี้สาธารณะอยู่ในระดับที่สูงมาก การคาดการณ์เกี่ยวกับภาษีในอนาคตจะสามารถส่งผลให้การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลมีผลให้อุปสงค์มวลรวมหดตัวลงได้

ต่อมางานเขียนของ Bhattacharya (1999) ทำการทดสอบการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการบริโภคของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนในกลุ่มประเทศ OECD จำนวน 12 ประเทศ พร้อมทั้งตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (marginal propensity to consume: MPC) กับ หนี้สาธารณะ (government net debt) ได้ให้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานเขียนของ Sutherland (1997) โดยผลการประมาณค่าพบว่า สัมประสิทธิ์ของรายจ่ายในการบริโภคของรัฐมีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญในทุกประเทศแสดงได้ถึง รายจ่ายในการบริโภคของรัฐจะสามารถทดแทนรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนได้ ยกเว้นในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงถึงรายจ่ายในการบริโภคของรัฐบาลจะส่งเสริมซึ่งกันและกันกับการบริโภคภาคเอกชน สำหรับผลของการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความโน้มเอียงในการบริโภค กับ หนี้สาธารณะ พบว่า ค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (MPC) มีค่าไม่คงที่ คือ มีลักษณะความสัมพันธ์แบบ Non-linear กับหนี้สาธารณะ ซึ่งแสดงได้ถึงผลการทดสอบที่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า คริวเรือนจะมีพฤติกรรมเป็น Ricardian ได้หากหนี้สาธารณะอยู่ในระดับสูง โดย Bhattacharya ยังทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (MPC) กับ หนี้สาธารณะในแต่ละประเทศด้วยกราฟพบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนในทางลบเมื่อระดับหนี้สาธารณะสูงกว่า 30% ต่อ GDP และเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงทำการประมาณค่าทางเศรษฐมิติอีกครั้งในลักษณะ Panel Data และประมาณค่าด้วยวิธี Fixed Effects และ Random Effects พบความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (MPC) กับหนี้สาธารณะต่อ GDP งานการศึกษานี้จึงให้ข้อสรุปว่า ผู้บริโภคจะมีพฤติกรรมตาม Ricardian Model ได้เมื่อหนี้สาธารณะอยู่ในระดับที่สูงมาก

Garcia and Ramajo (2005) จะเป็นอีกงานการศึกษาหนึ่งที่ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ว่ามีความสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศสเปนหรือไม่ หรือว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเบี่ยงเบนเข้าไปสู่แนวคิด Keynesian โดยพิจารณาจากผลกระทบของหนี้สาธารณะที่มีต่อการตัดสินใจในการบริโภคและการออมของผู้บริโภค ใช้ข้อมูลรายปีและ Structural and Euler Equation Approaches ในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence การทดสอบในการศึกษานี้ได้นำแบบจำลองจากหลากหลายงานเขียนมาทำการทดสอบเพื่อนำเสนอการประมาณการอย่างละเอียดและเพื่อที่จะทดสอบทฤษฎี Ricardian Equivalence ภายใต้วิธีการที่แตกต่างกันทั้งในประเด็นทางทฤษฎีและทางเศรษฐมิติ ซึ่งผลการประมาณการทุกแบบจำลอง

พบว่า พฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจในประเทศสเปนสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ยกตัวอย่างเช่น ผลการศึกษาที่พบว่าในระยะยาวรายจ่ายของรัฐจะมีผลกระทบในทางลบต่อการบริโภคของเอกชน สะท้อนให้เห็นว่า มีผลกระทบเบียดออกกระหว่างรายจ่ายของรัฐกับรายจ่ายของเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Ricardian Equivalence จึงเป็นการปฏิเสธแนวคิด Keynesian ไปโดยปริยาย ซึ่งต่างจากงานทดสอบด้วยข้อมูลของประเทศสเปนในช่วงที่ผ่านมา โดย Garcia and Ramajo ให้เหตุผลว่าอาจจะมีสาเหตุมาจากการใช้เทคนิคทางเศรษฐมิติที่เหมาะสม ประกอบกับการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลรายปีที่ยาว ตัวอย่างเช่น ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการที่จะใช้ทดสอบแบบจำลองของ Aschauer มาเป็นวิธี GMM Estimation แทนที่จะใช้ Full Information Maximum Likelihood (FIML) ตามเดิม รวมทั้งปรับ lag structure โดยจากเดิมใช้เพียง one period lag มาเป็น second and third period lags

(2) การศึกษาที่ทดสอบความสมเหตุสมผลของสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เนื่องจากมีงานเขียนอยู่หลายงานที่ตั้งคำถามถึงความสมเหตุสมผลของสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในหลายประเด็นที่นำไปสู่การลดประสิทธิภาพและปฏิเสธแนวคิดดังกล่าว โดยสามารถจัดกลุ่มงานเขียนที่ทำการทดสอบสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้เป็น 3 กลุ่ม ดังมีรายละเอียดดังนี้

(2.1) การทดสอบความสมเหตุสมผลของสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นการกำหนดให้ผู้บริโภคมีกรรับรู้และคาดการณ์ก่อนนโยบายการคลังอย่างสมบูรณ์ (Perfect Foresight) และมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizons) ซึ่งได้แก่ งานของ Haque (1988) Graham and Himario (1991) และ ภาวณี บำรุงศรี (2545) รายละเอียดต่างๆมีดังต่อไปนี้

Haque (1988) สร้างแบบจำลองโดยหาสาเหตุการเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เพื่อใช้ทดสอบในประเทศกำลังพัฒนา 16 ประเทศ โดยมีการกำหนดให้ผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานแนวคิด Ricardian Equivalence ที่กำหนดให้ผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) โดยมีการกำหนดค่าความน่าจะเป็นที่ผู้บริโภคจะมีชีวิตรอดต่อไปในช่วงเวลาหน้า ซึ่งถ้าผู้บริโภคมีพฤติกรรมสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ค่าความน่าจะเป็นที่ตัวนี้ควรมีค่าเท่ากับหนึ่ง นั่นคือ ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) ซึ่งจะส่งผลให้อัตราคิดลดของผู้บริโภคมีค่าเท่ากับอัตราคิดลดของรัฐบาล ดังนั้นผู้บริโภคที่มีการดำเนินชีวิตแบบ Infinite live จะตระหนักว่าหนี้สาธารณะ

ต้องถูกชำระจนหมด ส่งผลให้นโยบายการคลังแบบขาดดุลจะไม่มีผลกระทบต่อให้ระดับการบริโภคของประชาชนเพิ่มขึ้นได้ สมการที่ใช้ในการทดสอบสร้างมาจากพื้นฐานของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมในการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด (Intertemporal Optimization) การประมาณสมการดังกล่าวใช้วิธีการของ Generalized Instrument Variable เนื่องมาจากสมการที่ใช้ประมาณค่ามี Lag ของ Dependent Variables และ Error Term ที่มีลักษณะเป็น Moving Average ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรระดับการบริโภคย้อนหลังไปหนึ่งช่วงเวลามีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางถูกต้องตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ในทุกประเทศ แต่ตัวแปรระดับการบริโภคย้อนหลังไปสองช่วงเวลามีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางถูกต้องเฉพาะในบางประเทศเท่านั้น ส่วนรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเทศ ซึ่งแสดงว่าลักษณะพฤติกรรมในการบริโภคของประชาชนมีลักษณะ Random Walk นั่นคือการยอมรับว่า ผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด ผลการศึกษาจึงปฏิเสธแนวคิดที่กล่าวว่า อัตราคิดลดของรัฐบาลกับของผู้บริโภคมีค่าแตกต่างกัน งานของ Haque จึงให้ข้อสรุปว่า ผู้บริโภคในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด 16 ประเทศที่ทำการศึกษามีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นสาเหตุที่จะปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence ในกลุ่มประเทศดังกล่าวอาจจะมาจากสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่ลักษณะการวางแผนในการบริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด

ส่วนงานของ Graham and Himarios (1991) เป็นอีกงานเขียนหนึ่งที่สร้างแบบจำลองโดยตั้งสมมติฐานหาสาเหตุการเบี่ยงออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence แต่แตกต่างจากงานของ Haque (1988) ตรงที่งานนี้นอกจากตั้งสมมติฐานการเบี่ยงเบนด้วยการทดสอบลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคแล้ว ยังมีการกำหนดให้ผู้บริโภคมีการรับรู้และคาดการณ์ต่อนโยบายการคลังได้เพียงบางส่วน รวมทั้งกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะที่ไม่เพิกเฉยต่อรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐ โดยตั้งสมมติฐานว่ารายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐสามารถทดแทนรายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคได้ การประมาณสมการได้ทำการประมาณฟังก์ชันการบริโภคพร้อมกับสมการเงื่อนไขข้อจำกัดด้านงบประมาณของผู้บริโภคด้วยวิธี Non-Linear Instrumental Variable (NLIV) ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีการคาดการณ์ภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตได้เพียงบางส่วนเท่านั้น (Partial Tax Discounting) และผู้บริโภคไม่มีการนำรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐมากำหนดการตัดสินใจในการบริโภค ส่วนการทดสอบในประเด็นลักษณะการวางแผนในการบริโภคผ่านค่าอัตราคิดลดของสินทรัพย์มนุษย์ (Human Wealth) ซึ่งหมายถึง รายได้สุทธิที่ใช้จ่ายได้ที่เกิดจากการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต กับอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ (Non-Human Wealth) ซึ่งหมายถึง สินทรัพย์ทางการเงิน รวมถึงสินทรัพย์อื่นๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ เงินฝาก บ้าน และที่ดิน พบว่า อัตราคิดลดของ

สินทรัพย์มนุษย์มีค่ามากกว่าอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้บริโภคนั้นจึงมีการวางแผนในการบริโภคแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon)

ภาวณี บำรุงศรี (2545) เป็นงานวิจัยเดียวในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยได้อ้างอิงแบบจำลองของ Graham and Himarios (1991) เพื่อใช้ทดสอบความมีประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานของแนวคิด Ricardian Equivalence ด้วยข้อมูลการบริโภคมหภาคของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513-2542 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ 2 ประเด็นคือ การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐก่อให้เกิดการเบียดออกอย่างสมบูรณ์ (Completely Ex Ante Crowding Out) ของรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนได้หรือไม่ รวมทั้งทดสอบลักษณะการวางแผนในการบริโภคของผู้บริโภคไทยว่ามีลักษณะแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) หรือ มีลักษณะแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) กล่าวคือ ทำการทดสอบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการคิดคำนึงถึงสวัสดิภาพของลูกหลานหรือไม่ ซึ่งหากผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด คือ มีการคิดคำนึงถึงภาระภาษีและสวัสดิภาพของลูกหลานก็จะสอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence แบบจำลองที่ใช้ทดสอบในงานเขียนของภาวณีได้ทำการเบี่ยงเบนออกจากความเท่าเทียมกันระหว่างวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยพันธบัตรเทียบกับวิธีการชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยการเก็บภาษีของรัฐ นอกจากนั้นยังกำหนดให้ผู้บริโภคมีระดับการรับรู้และคาดการณ์นโยบายการคลังได้เพียงบางส่วนเท่านั้น อีกทั้งได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่ไม่เพิกเฉยต่อรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐโดยพิจารณาจากความสามารถในการทดแทนกันของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการทดสอบได้ 3 ประเด็นคือ (1) ทดสอบการรับรู้หรือคาดการณ์ไปข้างหน้าของผู้บริโภคไทยที่มีต่อนโยบายการคลังทั้งในปัจจุบันและอนาคต (2) ทดสอบระดับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือนไทย และ (3) ทดสอบการเบี่ยงเบนออกจากความเท่าเทียมกันระหว่างวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐในปัจจุบันด้วยการเก็บภาษี (Tax Financing) กับวิธีการชดเชยด้วยการออกพันธบัตร (Bond Financing) ที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์มวลรวมด้วยการทดสอบลักษณะการวางแผนการบริโภค (Planning Horizon) ของผู้บริโภคไทย โดยพิจารณาผลการทดสอบจากอัตราคิดลดรายได้แรงงาน (Human Wealth) กับอัตราคิดลดของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์รวมถึงพันธบัตรรัฐบาล (Non-Human Wealth) ว่ามีค่าเท่ากันหรือไม่ ประเมินระบบสมการด้วยวิธี Non-Linear Instrumental Variable (NLIV) เนื่องจากค่าพารามิเตอร์ที่ต้องการทดสอบมีที่มาจากแบบจำลอง Dynamic Optimization

ผลการประมาณระบบสมการใน แต่ละประเด็นมีดังนี้ (1) ค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงระดับการคาดการณ์ภาษีที่เพิ่มขึ้นในอนาคตไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่จะปฏิเสธสมมติฐานหลักว่า ผู้บริโภคไทยมีภาพดวงตาเกินกว่าจะรับรู้หรือคาดการณ์ถึงภาษีที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตอันเป็นผลมาจากการก่อกวนนี้ สาธารณะของรัฐ ณ เวลาปัจจุบัน ดังนั้นทางเลือกของวิธีการชดเชยรายจ่ายที่สูงกว่า รายได้ของรัฐด้วยพันธบัตรรัฐบาลจะมีอิทธิพลมากพอที่จะกระตุ้นการบริโภคและอุปสงค์มวลรวมของไทยให้เพิ่มขึ้นได้ จึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริโภคไทยมีภาพดวงตาเกินกว่าจะคาดการณ์ถึงภาษีที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นผลมาจากการก่อกวนนี้ สาธารณะ (2) ผลการทดสอบค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงระดับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชนพบว่า ค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณ ได้มีค่าน้อยมาก แสดงได้ถึง的增加เพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้บริโภคไทยลด (Ex Ante Crowding Out) รายจ่ายในการบริโภคเพื่อใช้สินค้าและบริการของรัฐทดแทนกัน ดังนั้นประสิทธิภาพของการใช้นโยบายการคลังโดยการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐอย่างชั่วคราวจะส่งผลให้อุปสงค์มวลรวมเพิ่มขึ้นได้ อีกทั้งผลของพารามิเตอร์ที่ใช้ทดสอบการทดแทนกัน มีเครื่องหมายลบ จึงสามารถสรุปได้ว่า การบริโภคของครัวเรือนไทยมีโอกาสสูงที่จะเกิดการเบียดเข้า (Crowding In) ไปกับการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐบาล เนื่องจากพบความสัมพันธ์ในลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของประชาชน และ (3) ผลการทดสอบในประเด็นการเบี่ยงเบนออกจากความเท่าเทียมกันระหว่างวิธีการชดเชยรายจ่ายในปัจจุบันของรัฐด้วยการเก็บภาษี (Tax Financing) เทียบกับวิธีการชดเชยรายจ่ายของรัฐด้วยพันธบัตร (Bond Financing) ที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์มวลรวม ผ่านการทดสอบลักษณะการวางแผนการบริโภคของประชาชนพบว่า ผู้บริโภคไทยรวมถึงผู้สืบต่อมีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) คือ ไม่คิดคำนึงถึงสวัสดิภาพหรือภาระภาษีของลูกหลาน เนื่องจากอัตราคิดลดของรายได้จากแรงงาน (Human Wealth) ของผู้บริโภครวมถึงผู้สืบต่อที่คำนวณ ได้มีค่าสูงกว่าอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ร่วมพันธบัตรรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence ในประเทศไทย

(2.2) การศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค (Liquidity Constraint) ซึ่งเป็นหนึ่งในสมมติฐานที่สำคัญของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence นอกจากงานเขียนทั้ง 3 งานข้างต้นที่กำหนดให้การวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดเป็นสาเหตุหลักที่ปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence แล้ว ยังมีงานเขียนเชิงประจักษ์ที่พบว่าในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริโภคต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่องจึงไม่สามารถที่จะเข้าสู่ตลาดเงินเพื่อกู้ยืมเงินมารักษาระดับการบริโภคให้ราบเรียบได้อย่างเสรี ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่องานเขียนต่อไปที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนว่าควรจะนำประเด็นของ

ข้อจำกัดทางสภาพคล่องเข้ามาพิจารณาด้วย เนื่องจากมีส่วนสำคัญในการกำหนดระดับการบริโภคของประชาชน โดยมีรายละเอียดของงานเขียนต่างๆดังนี้

Hayashi (1982) เป็นงานเขียนที่ศึกษาและทดสอบฟังก์ชันการบริโภคภายใต้สมมติฐานของรายได้ถาวรและการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล ฟังก์ชันการบริโภคที่นำมาทดสอบสร้างมาจากการที่ผู้บริโภคเลือกระดับการบริโภคในแต่ละช่วงเวลาเพื่อให้ได้ความพอใจสูงสุดภายใต้ขีดจำกัดทางงบประมาณ ฟังก์ชันการบริโภคถูกเบี่ยงเบนออกจากสมมติฐานรายได้ถาวรและการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล โดยการกำหนดให้ครัวเรือนมีอยู่ด้วยกันสองกลุ่มคือ กลุ่มที่สามารถกู้ยืมเงินได้อย่างเสรี กับ กลุ่มครัวเรือนที่ไม่สามารถกู้ยืมจากตลาดเงินเพื่อรักษาระดับการบริโภคให้ราบเรียบได้(กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง) และในส่วนของฟังก์ชันการบริโภคที่ได้มาจากแบบจำลองของผู้บริโภคที่แสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดจะมีตัวแปรที่อยู่ในรูปการคาดการณ์ในอนาคตคือ การคาดการณ์มูลค่าปัจจุบันที่ได้จากแรงงานซึ่งเป็นตัวแปรที่สังเกตไม่ได้ Hayashi จึงจัดตัวแปรดังกล่าวด้วยวิธี Stochastic Difference ประมาณระบบสมการด้วยวิธี Non Linear Instrumental Variable (NLIV) โดยใช้ข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี 1948-1978 ซึ่งผลการประมาณค่าจะแตกต่างกันไปตามคำนิยามของรายจ่ายในการบริโภค นั่นคือกรณีใช้ตัวแปรรายจ่ายในการบริโภคซึ่งประกอบไปด้วยรายจ่ายในการซื้อสินค้าไม่คงทนและบริการรวมถึงรายจ่ายในด้านบริการของสินค้าคงทน คำนิยามของรายจ่ายในการบริโภคกรณีนี้จะสอดคล้องกับสมมติฐานรายได้ถาวร ส่วนการทดสอบอัตราคิดลดของสินทรัพย์มนุษย์เท่ากับอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ หรืออีกนัยหนึ่งคือการทดสอบว่าการบริโภคมีลักษณะแบบสุ่ม (Random Walk) หรือไม่นั้น พบว่า ผลการศึกษาไม่ถูกปฏิเสธ นอกจากนั้น Hayashi ยังได้เปลี่ยนคำนิยามรายจ่ายในการบริโภคโดยใช้ข้อมูลของ National Income and Product Accounts (NIPA) ซึ่งคือ การใช้รายจ่ายในการบริโภคมวลรวมมาประมาณสมการด้วยวิธี Non-Linear Instrumental Variable (NLIV) ผลการทดสอบพบว่าปฏิเสธสมมติฐานรายได้ถาวรแสดงถึง รายจ่ายในการบริโภคมวลรวมส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายของครัวเรือนที่บริโภคตามรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง นั่นคือ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ดังนั้นจากงานของ Hayashi ได้ข้อสรุปที่สำคัญประการหนึ่งคือ คำนิยามของรายจ่ายในการบริโภคมีส่วนสำคัญที่จะยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานรายได้ถาวร

นอกจากนี้งานเขียนของ Flavin (1985) เป็นงานการศึกษาที่พยายามตรวจสอบงานเขียนเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาที่ปฏิเสธสมมติฐานรายได้ถาวรและการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลว่ามีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริโภคไม่มีการคาดการณ์ไปข้างหน้าก่อนโยบายการคลัง (Myopia) และการที่ผู้บริโภคบางรายเผชิญกับขีดจำกัดทางสภาพคล่อง (Liquidity Constraint) โดยอาศัยการประมาณ

ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคที่มีได้นำเอารายได้ชั่วคราวเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย โดยใช้ข้อมูลรายปีของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ข้อจำกัดทางสภาพคล่องมีส่วนสำคัญในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจเพื่อการบริโภคของประชาชนต่อระดับรายได้ ณ ปัจจุบัน ถึงแม้ว่างานเขียนของ Hayashi (1982) และ Flavin (1985) จะไม่ใช่งานเขียนที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยตรง แต่เป็นงานการศึกษาที่ถูกนำไปอ้างอิงในงานเขียนหลายงานที่ตรวจสอบถึงความสมเหตุสมผลและความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นของการกำหนดให้ผู้บริโภคบางรายมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

ส่วนงานของ สมประวิณ มั่นประเสริฐและวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2548) เป็นงานเขียนที่สำคัญงานหนึ่งของประเทศไทยที่ตรวจสอบการบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิต (Life Cycle – Permanent Income Hypothesis) ถึงความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย โดยมีการทดสอบสมมติฐานแย้งในกรณีที่ครัวเรือนไทยประสบกับปัญหาข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง ใช้ข้อมูลการสำรวจครัวเรือนระดับจุลภาค (Microeconomic Data) หรือข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนระหว่างปี พ.ศ. 2531-2545 มาทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการ Euler Equation ของครัวเรือนไทยภายใต้เงื่อนไขทั่วไป (General Form) ที่กำหนดให้ระดับการใช้จ่ายในสินค้าคงทนและความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้สามารถที่จะมีผลกระทบต่อกรบริโภคของครัวเรือนได้ และเพื่อก่อให้เกิดกรณีเปรียบเทียบสำหรับการตีความผลที่ได้จากการผ่อนปรนข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง การศึกษาได้แบ่งครัวเรือนออกเป็น 2 กลุ่มตามเกณฑ์ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงิน ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนไทยมีลักษณะการบริโภคสอดคล้องกับทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและมีผู้บริโภคบางกลุ่มที่ประสบกับปัญหาข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง กลุ่มครัวเรือนดังกล่าวไม่สามารถที่จะรักษาระดับการบริโภคให้อยู่ในเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดตลอดช่วงอายุได้ งานเขียนนี้จึงเป็นงานเขียนที่สำคัญที่สามารถจะใช้อ้างอิงในงานเขียนต่อไปที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยที่จะต้องพิจารณาในประเด็นของข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่องร่วมด้วย เนื่องจากมีส่วนสำคัญในการกำหนดระดับการบริโภคของครัวเรือนไทย

(2.3) การทดสอบความสมเหตุสมผลของสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) และ การกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraint) นอกจากงานเขียนเชิงประจักษ์ที่ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยการทดสอบเพียงสมมติฐานเดียวดังเช่นงานเขียนข้างต้น ยังมีงานเขียนของ Haque and Montiel (1989)

Leiderman and Razin (1988) และ Khalid (1996) ที่สร้างแบบจำลองโดยตั้งสมมติฐานให้สาเหตุของการเบี่ยงเบนออกจากแนวคิด Ricardian Equivalence มีมากกว่าหนึ่งประเด็น เช่น กำหนดให้ผู้บริหารมีโอกาสวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุดและผู้บริหารมีโอกาสมีข้อจำกัดทางสภาพคล่องเป็นสองสาเหตุที่นำไปสู่การเบี่ยงเบนออกจากแนวคิด Ricardian Equivalence โดยรายละเอียดของงานต่างๆมีดังต่อไปนี้

Haque and Montiel (1989) ศึกษาการบริโภคโดยนำแนวคิด Ricardian Equivalence มาทดสอบในประเทศกำลังพัฒนา 16 ประเทศรวมประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลรายปีตั้งแต่ 1960-1985 โดยสร้างแบบจำลองเพื่อหาสาเหตุเบี่ยงเบนออกจากแนวคิด Ricardian Equivalence ในสองประเด็นคือ การวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) ซึ่งแสดงด้วยค่าความน่าจะเป็นที่ผู้บริหารจะมีชีวิตอยู่รอดต่อไปในช่วงเวลาหน้า และ กำหนดให้ครัวเรือนมีขีดจำกัดทางสภาพคล่อง (Liquidity Constraint) โดยรายจ่ายในการบริโภคมวลรวมจะแบ่งเป็นรายจ่ายของครัวเรือนที่บริโภคตามขีดจำกัดในสภาพคล่องและรายจ่ายของครัวเรือนที่ไม่มีขีดจำกัดในสภาพคล่องจากการประมาณสมการด้วยวิธี Non-Linear Instrumental Variable (NLIV) พบว่า ในทุกประเทศผู้บริหารต้องเผชิญกับขีดจำกัดในสภาพคล่องยกเว้นในประเทศโมร็อกโก ซึ่งผลการศึกษาในประเทศไทยพบว่าสัดส่วนของรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือนซึ่งมีขีดจำกัดในสภาพคล่องต่อรายจ่ายในการบริโภคมวลรวมทั้งหมดมีค่าค่อนข้างสูง สำหรับการทดสอบในส่วนของการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคนั้นพบว่า ไม่สามารถปฏิเสธการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดได้ จึงสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ถูกปฏิเสธในประเทศกำลังพัฒนาเนื่องมาจากสาเหตุของการที่ผู้บริหารเผชิญกับขีดจำกัดทางสภาพคล่อง อย่างไรก็ตามแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบยังมีข้อบกพร่องในประเด็นของการแบ่งผู้บริหารที่ไม่มีขีดจำกัดในสภาพคล่องกับผู้บริหารที่เผชิญกับขีดจำกัดในสภาพคล่อง และจากการกำหนดให้รายได้ของผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มเท่ากัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แต่หากการกำหนดของ Haque and Montiel ที่ให้รายได้ของผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มเท่ากันเป็นจริงขึ้นมาก็จะเกิดคำถามและข้อสงสัยมากมายว่า แล้วปัจจัยใดที่ผลักดันให้ผู้บริหารมีโอกาสมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

ส่วนงานของ Leiderman and Razin (1987) เป็นงานเขียนที่ได้แก้ไขข้อบกพร่องในประเด็นของการละเลยบทบาทของรายได้แรงงานหรือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงที่จะกำหนดระดับการบริโภคของประชาชนจากงานของ Aschauer (1985) และงานเขียนอื่นๆที่อ้างอิงแบบจำลองของ Aschauer เช่น Katsaitis (1987) Gupta (1992) และ Karras (1994) เป็นต้น ซึ่งได้ทำการตรวจสอบไว้ก่อนหน้านี้อย่างไรก็ตาม โดยงานของ Leiderman and Razin มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาและประมาณแบบจำลองที่มีลักษณะ Intertemporal Stochastic Model เพื่อใช้ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian

Equivalence ด้วยข้อมูลรายเดือนของประเทศอิสราเอล โดยมีการกำหนดให้การวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุดและข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่องของผู้บริโภคเป็นสาเหตุที่อาจจะส่งผลให้เกิดการเบี่ยงเบนออกจากแนวคิด Ricardian Equivalence นอกจากนี้ยังทำการทดสอบในประเด็นของการทดแทนกันโดยตรงระหว่างรายจ่ายในการบริโภคของรัฐกับเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานแนวคิด Ricardian Equivalence ได้ ส่วนผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายในการบริโภคของรัฐกับเอกชนพบว่า มีค่าเป็นลบแสดงได้ถึงรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐจึงมีผลให้อรรถประโยชน์หน่วยท้ายสุดของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นได้ ถึงแม้ว่างานเขียนของ Leiderman and Razin จะทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการงานเขียนของ Aschauer แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อจำกัดและข้อบกพร่องจากการกำหนดสมมติฐานในการสร้างแบบจำลองในประเด็นของการแบ่งกลุ่มลักษณะของผู้บริโภคที่เผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่องกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

ต่อมา Khalid (1996) ได้นำแบบจำลองของ Leiderman and Razin มาเป็นพื้นฐานและปรับปรุงแบบจำลองในส่วนของการจำแนกกลุ่มผู้บริโภคตามงานของ Hayashi (1982) และ Flavin (1985) เพื่อใช้ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence พร้อมทั้งหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดดังกล่าวในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด 21 ประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วยข้อมูลรายปีแบบจำลองมีการทดสอบความสมเหตุสมผลของสมมติฐานที่สำคัญของแนวคิด Ricardian Equivalence อยู่ 2 ประการคือ (1) ผู้บริโภคมีการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) และ (2) ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraints) นอกจากนี้แบบจำลองยังกำหนดให้รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐเป็นส่วนหนึ่งในฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของผู้บริโภค เพื่อใช้ทดสอบถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชน ทำการประมาณสมการที่มีลักษณะ Non-linear ด้วยวิธี Full Information Maximum Likelihood (FIML)

ผลการศึกษาในส่วนที่กำหนดเงื่อนไขเพื่อทดสอบ Ricardian Model พบว่าไม่สามารถปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence ได้ใน 12 ประเทศ ส่วนการพิจารณาค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนพบว่า มีค่าไม่แตกต่างไปจากศูนย์ในประเทศอียิปต์ อินโดนีเซีย โมร็อกโก เปรู โบรตุเกส ชูแดน ตูนิเซีย และ ตุรกี แสดงได้ถึง รายจ่ายของรัฐไม่มีผลให้รายจ่ายในการบริโภคของเอกชนลดลง (No Crowding-Out Effect) ส่วนประเทศอินเดีย ไนจีเรีย และ ปากีสถาน ค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐกับเอกชนมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีทิศทางในเชิงลบแสดงได้ถึง ระดับของการ

ส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างรายจ่ายของรัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของเอกชน นั่นคือ หากรัฐเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภคจะมีผลให้รายจ่ายในการบริโภคของเอกชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่จะมีเพียงประเทศบราซิลที่ค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของรัฐกับเอกชนไม่แตกต่างไปจากหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางในเชิงบวก รายจ่ายของรัฐจึงมีผลเบียดออกต่อรายจ่ายในการบริโภคของเอกชน รายจ่ายของรัฐในประเทศบราซิลจึงทดแทนรายจ่ายในการบริโภคของเอกชนได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษานี้มีส่วนนี้มีลักษณะสอดคล้องกับงานของ Gupta (1992) และ Karras (1994) จากการพิจารณาผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ประการหนึ่งว่า รายจ่ายของรัฐจะมีผลกระทบในทางขยายต่ออุปสงค์มวลรวม จากนั้น Khalid ทำการตรวจสอบหาสาเหตุของการเบี่ยงออกจากแนวคิด Ricardian Neutrality ใน 5 ประเทศที่ปฏิเสชนแนวคิดดังกล่าวพบว่า มีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริโภคมะเข็ญกับข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่องในประเทศเกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก และ ฟิลิปปินส์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการทดสอบแนวคิด Ricardian Equivalence Theorem เพื่อเป็นการหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและเพื่อใช้เป็นแนวคิดต่อการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลซึ่งประเทศไทยกำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังปีงบประมาณในอนาคต โดยการวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่จะใช้อธิบายลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ซึ่งการศึกษานี้จะแตกต่างจากงานวิจัยเดียวในประเทศไทยของภาวณี บำรุงศรี (2545) ในส่วนของการนำข้อจำกัดทางสภาพคล่องเข้ามาพิจารณาพร้อมด้วยในส่วนของการสร้างแบบจำลอง เนื่องจากผลการศึกษาจากงานเขียนของสมประวิณ มั่นประเสริฐและวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2548) ได้แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนไทยบางกลุ่มประสบกับปัญหาข้อจำกัดทางสภาพคล่องจนไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคที่ให้อรรถประโยชน์สูงสุดได้ ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่สำคัญต่องานวิจัยครั้งต่อไปที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยว่า ควรจะพิจารณาประเด็นของข้อจำกัดทางสภาพคล่องเพราะมีส่วนในการกำหนดระดับการบริโภคของครัวเรือนไทย นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างในเรื่องของการเลือกใช้ข้อมูลรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ โดยงานเขียนของภาวณี บำรุงศรี (2545) ได้เลือกใช้ข้อมูลรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาลเป็นข้อมูลรายจ่ายภาครัฐ แต่ในการศึกษานี้ได้ใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐซึ่งประกอบไปด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคและรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐเป็นตัวแทนรายจ่ายของภาครัฐ เนื่องจากเป็นจำนวนเงินทั้งหมดของภาครัฐที่เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจอย่างแท้จริง นอกจากนี้หากผลการศึกษาปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence การศึกษาในครั้งนี้ก็จะศึกษาหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนว่ามีสาเหตุมาจากการกำหนดคสมมติฐานของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่ใช้ในการทดสอบหรือไม่ต่อไปซึ่งงานเขียนภาวณี บำรุงศรี (2545) มิได้ทำการศึกษาในส่วนนี้ โดยสามารถอธิบายกระบวนการสร้างแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

3.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ที่ต้องการทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence การศึกษานี้จึงได้อ้างอิงแบบจำลองจากงานเขียนของ Khalid (1996) ซึ่งเป็นแบบจำลองการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดของครัวเรือนที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ

2 สมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้แก่ ผู้บริโภคมีการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด กับ ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง เนื่องจากกระบวนการสร้างแบบจำลองจากงานเขียนของ Khalid สร้างอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence และความสอดคล้องกับสภาพความในจริงของระบบเศรษฐกิจ โดยได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากงานเขียนที่เกี่ยวข้องในอดีตให้สามารถใช้ทดสอบเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด อีกทั้งมีการแก้ไขปรับปรุงแบบจำลองให้เหมาะกับการใช้ข้อมูลรายปี

โดยแบบจำลองที่ใช้อ้างอิงในการศึกษาในครั้งนี้มีความแตกต่างจากงานของภาวนี บำรุงศรี (2545) ตรงที่แบบจำลองไม่ได้มีการเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จึงสามารถให้ผลเชิงประจักษ์ได้อย่างแท้จริงว่า ภาคครัวเรือนไทยมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่ ประกอบกับหากผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยมีทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว การศึกษาในครั้งนี้จะทำการตรวจสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยสามารถอธิบายกระบวนการสร้างแบบจำลองที่ใช้ในงานศึกษาครั้งนี้ได้ดังนี้

แบบจำลองของ Khalid (1996) มีวัตถุประสงค์ที่จะทดสอบสองสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นของการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) และการที่ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraint) ดังนั้นสมการเริ่มต้นจึงกำหนดระดับการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องให้ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องรวมกับรายจ่ายของภาครัฐเพื่อใช้ในการทดสอบถึงผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อระดับการบริโภคของภาคครัวเรือน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ในรูปดังนี้

$$c_t^{u*} = c_t^u + \sigma g_t \quad (1)$$

โดย c_t^{u*} : การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t
 c_t^u : รายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t
 g_t : รายจ่ายของภาครัฐ

สมการข้างต้นหมายถึงระดับการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (c_t^u) จะขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (c_t^u) กับรายจ่ายของภาครัฐ (σg_t) โดยมี σ เป็นสัดส่วนของรายจ่ายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อระดับรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง โดยที่ค่า σ ยังสามารถใช้เป็นค่าที่อธิบายได้ถึงระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของภาครัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภค ซึ่งหากค่า σ เข้าใกล้ศูนย์แสดงว่า ไม่มีการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของภาครัฐกับผู้บริโภค

นอกจากนั้นแบบจำลองของ Khalid ยังกำหนดให้ผู้บริโภคแต่ละคนในระบบเศรษฐกิจมีลักษณะ Overlapping Generations และไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraint) แต่มีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด (Finite horizon) กล่าวคือ มีลักษณะการดำเนินชีวิตที่ไม่คิดคำนึงถึงสวัสดิภาพของรุ่นลูกหลาน นอกจากนั้นยังกำหนดให้ผู้บริโภคแต่ละคนมีค่าความน่าจะเป็นที่จะมีชีวิตรอดในช่วงเวลาถัดไปเท่ากับ γ ทั้งนี้ค่าความน่าจะเป็นดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นอิสระจากอายุเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ ดังนั้นความน่าจะเป็นที่ผู้บริโภคจะมีชีวิตรอด ณ period τ คือ $(\gamma)^\tau$

โดยการกำหนดอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจในการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง สามารถแสดงได้ดังนี้ :

$$\text{Max } E_t \left[\sum_{\tau=0}^{\infty} (\gamma \delta)^\tau U(c_{t+\tau}^u) \right] \quad (2.1)$$

$$\text{subject to } c_t^u = b_t^u + y_t^u - \left(\frac{R}{\gamma} \right) b_{t-1}^u + \sigma g_t \quad (2.2)$$

$$E_t \left[\lim_{t \rightarrow \infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^t b_t^u \right] = 0 \quad (2.3)$$

โดยที่ c_t^u : การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t
 c_t^u : รายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t
 g_t : รายจ่ายของภาครัฐ ณ เวลา t

- b_t^u : พันธบัตรรัฐบาล (one period bond) ที่อยู่ในมือของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพทางคล่อง ณ เวลา t
- y_t^u : รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดสภาพทางสภาพคล่อง ณ เวลา t
- γ : ค่าความน่าจะเป็นที่จะมีชีวิตอยู่รอดไปในช่วงเวลาข้างหน้า
- δ : ตัวแปรลด (Discount Rate)
- R : อัตราผลตอบแทน ($R = 1 + r$)
- r : อัตราดอกเบี้ย ซึ่งกำหนดให้คงที่
- (R/γ) : อัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจริงเนื่องจากความไม่แน่นอนของชีวิต

สมการที่ (2.1) อธิบายถึง ธรรมชาติประโยชน์ของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องที่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคตลอดช่วงชีวิตคุณด้วยความน่าจะเป็นของการมีชีวิตรอดในช่วงเวลาถัดไปแล้วปรับให้เป็นค่าปัจจุบันด้วยอัตราลด (Discount Rate) สมการที่ (2.2) จะอธิบายถึงเงื่อนไขการบริโภคภายใต้ข้อจำกัดทางด้านรายได้ (งบประมาณ) ของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง โดย Khalid กล่าวว่า จากการที่ผู้บริโภคแต่ละคนต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของชีวิต ผู้บริโภคจึงป้องกันความเสี่ยงด้วยการทำประกันเพื่อเพิ่มระดับการบริโภคในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยง ในกรณีที่ผู้บริโภคเสียชีวิตทรัพย์สินทั้งหมดจะถูกโอนเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทประกันเพื่อชำระหนี้ของผู้บริโภคที่ยังไม่ได้ชำระ ซึ่งหากในระบบเศรษฐกิจประกอบไปด้วยหน่วยเศรษฐกิจจำนวนมาก อัตราเบี้ยประกันจะมีค่าเท่ากับความน่าจะเป็นของการมีชีวิตรอดในช่วงเวลาถัดไป ดังนั้นจากการกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยมีค่าคงที่ อัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมที่เกิดขึ้นจริงจากการที่ชีวิตมีความไม่แน่นอนและภาระจากการทำประกันจึงมีค่าเท่ากับ (R/γ) ดังนั้นสมการเงื่อนไขการบริโภคภายใต้ข้อจำกัดทางด้านรายได้อาจขึ้นอยู่กับพันธบัตรรัฐบาลที่ผู้บริโภคถือครองอยู่ (หรือเงินออม) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ รายจ่ายของภาครัฐ (หรือเงินโอนจากภาครัฐ) หักด้วยหนี้สินของผู้บริโภคในช่วงเวลาที่แล้ว ส่วนสมการที่ (2.3) แสดงถึง Solvency Condition ที่กำหนดให้ต้องชำระหนี้ที่ก่อขึ้นทั้งหมด

จากนั้นทำการเปลี่ยนรูปสมการเงื่อนไขข้อจำกัดให้อยู่ในรูปแบบของเงื่อนไขข้อจำกัดข้ามช่วงเวลา ซึ่งได้อธิบายขั้นตอนในภาคผนวก ก สรุปผลเป็นดังสมการที่ (2.4) ดังนี้

$$E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} c_{t+\tau}^u = E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} [y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}] - \left(\frac{R}{\gamma} \right) b_{t-1}^u = E_t w_t^u \quad (2.4)$$

$E_t w_t^u$ คือ Expected Wealth ซึ่งเกิดจากผลรวมระหว่างสินทรัพย์มนุษย์ (Human Wealth) กับสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ (Non-Human Wealth) โดยสมการที่ (2.4) อธิบายถึง ค่าคิดลดปัจจุบันของการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องจะเท่ากับค่าคิดลดปัจจุบันของรายได้ส่วนบุคคลสุทธิบวกกับรายจ่ายของภาครัฐแล้วหักออกด้วยหนี้สินของผู้บริโภคในช่วงเวลาที่แล้ว

จากนั้นแก้ปัญหา Dynamic Programming โดยการเขียนสมการ Bellman Equation สำหรับปัญหาการแสวงหารรรถประโยชน์สูงสุดจากสมการ (2.1) ได้:

$$V(y_t^u, b_{t-1}^u) = \underset{b_t}{\text{Max}} U \left[y_t^u + b_t^u - \left(\frac{R}{\gamma} \right) b_{t-1}^u + \sigma g_t \right] + \gamma \delta E_t V(y_{t+1}^u, b_t^u) \quad (3)$$

ทั้งนี้กำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ณ เวลาปัจจุบัน อยู่ในรูปพีชคณิตฟังก์ชันลำดับที่สอง ดังนี้

$$U(c_t^u) = \alpha c_t^u - \frac{1}{2} c_t^{u^2}$$

ดังนั้นผลลัพธ์ของการแก้ปัญหา Dynamic Programming จะถูกระบุด้วยเงื่อนไข First-Order Conditions ดังนี้

$$U'(c_t^u) = \delta R E_t U'(c_{t+1}^u) \quad (4)$$

จากการกำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ข้างต้น ปัญหาสำหรับการแสวงหาระดับการบริโภคสูงสุดของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง สามารถแสดงได้ดังสมการที่ (5) ทั้งนี้ได้อธิบายขั้นตอนการแก้ไขปัญหา Dynamic Programming จนได้สมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องในภาคผนวก ก สรุปผลเป็นดังสมการที่ (5) ดังนี้

$$c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u \quad (5)$$

$$\text{โดยที่ } \beta_0 = \frac{\alpha \gamma (1 - \delta R)}{\delta R (R - \gamma)}$$

$$\beta_1 = 1 - \frac{\gamma}{\delta R^2}$$

เนื่องจากแรกเริ่มของการสร้างแบบจำลองได้กำหนดให้ผู้บริโภคนแต่ละคนในระบบเศรษฐกิจมีลักษณะ Overlapping Generations สมการที่ (5) จึงเป็นเพียงสมการการแสวงหาระดับการบริโภคสูงสุดของตัวแทนผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องเท่านั้น ดังนั้นการหาสมการการบริโภคมวลรวมของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องทั้งหมดได้นั้นจะต้องทำการรวมระดับการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด ณ เวลานั้นๆ ทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์จึงกำหนดให้จำนวนประชากรเกิดใหม่ ณ เวลาปัจจุบัน (ซึ่งมีอายุศูนย์ปี) มีจำนวนเท่ากับ 1 แล้ว เมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งปีจะมีจำนวนประชากรทั้งหมดเท่ากับ γ (คือประชากรที่เกิดเมื่อวานนี้) ในทำนองเดียวกันเมื่อเวลาผ่านไปสองปี จำนวนประชากรดังกล่าวจะเหลืออยู่เพียง γ^2 (คือประชากรที่เกิดเมื่อ 2 วันที่แล้ว) หากลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นกับประชากรทุกวัยแล้วในช่วงเวลาหนึ่งๆ จำนวนประชากรจะมีจำนวนเท่ากับ

$$\sum_{a=0}^{\infty} \gamma^a = 1 + \gamma + \gamma^2 + \dots = \frac{1}{1-\gamma}$$

ดังนั้นเมื่อรวมระดับการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องทั้งหมดแล้วจะได้สมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (C_t^*) ซึ่งอธิบายขั้นตอนในภาคผนวก ก สรุปผลได้ดังสมการ :

$$C_t^* = (1-R)\beta_0 + (1-\beta_1)Rc_{t-1}^* + (1-\gamma)\beta_1 E_{t-1}H_t^u + (1-\gamma)\beta_1 \sigma E_{t-1}S_t + \mu_t^* \quad (6)$$

$$\text{โดยที่ } E_{t-1}H_t^u = E_{t-1} \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^{\tau} Y_{t+\tau}^u$$

$$E_{t-1}S_t = E_{t-1} \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^{\tau} G_{t+\tau}$$

$$\mu_t^* = \beta_1 \gamma [e_t^h + \sigma e_t^s]$$

สมการที่ (6) อธิบายถึงสมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในอดีต ตัวแปรการคาดการณ์ของสินทรัพย์มนุษย์ (ซึ่งก็คือผลรวมของการคาดการณ์รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของผู้บริโภค) และตัวแปรการคาดการณ์รายจ่ายของภาครัฐ โดยที่ e_t^h , e_t^s คือการคาดการณ์ Error Term ของตัวแปรรายได้ส่วนบุคคลสุทธิตกับรายจ่ายของภาครัฐ ตามลำดับ

จากนั้นหาสมการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องโดยการแทนสมการที่ (1) ลงในสมการ (6) ได้

$$C_t^u = (1-R)\beta_0 + (1-\beta_1)RC_{t-1}^u + (1-\gamma)\beta_1 E_{t-1} H_t^u + (1-\gamma)\beta_1 \sigma E_{t-1} S_t - \sigma G_t + (1-\beta_1)R\sigma G_{t-1} + u_t^* \quad (7)$$

สมการ (7) เป็นสมการลดรูปการบริโภคสำหรับผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง โดยขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในอดีต ตัวแปรการคาดการณ์ของสินทรัพย์มนุษย์ (ซึ่งในที่นี้คือ รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ) และตัวแปรการคาดการณ์รายจ่ายของภาครัฐ อย่างไรก็ตามสมการลดรูปการบริโภคดีังกล่าวไม่สามารถใช้เป็นประมาณการบริโภคของผู้บริโภคทั้งระบบเศรษฐกิจได้ เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจอย่างเช่นประเทศไทยนั้นผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจจะประกอบไปด้วยผู้บริโภค 2 ประเภท คือ ผู้บริโภคที่เผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่อง กับ ผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ดังนั้น Khalid จึงกำหนดให้กลุ่มผู้บริโภคที่เผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่องจะมีสัดส่วนของรายได้ส่วนบุคคลสุทธิเท่ากับ θ ซึ่งจะใช้จ่ายรายได้ที่มีทั้งหมดไปเพื่อการบริโภค ส่วนกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องจะแบ่งรายได้ส่วนบุคคลสุทธิทั้งหมดเท่ากับ $(1-\theta)$ แต่ยังคงมีพฤติกรรมการบริโภคตามสมการที่ (5) ดังนั้นการบริโภคโดยรวมจะประกอบไปด้วยการบริโภคเชิงเส้นตรงของผู้บริโภคทั้ง 2 ประเภท แสดงได้:

$$C_t = C_t^u + C_t^c \quad (8.1)$$

$$C_t^c = Y_t^c \quad (8.2)$$

$$Y_t^c = \theta Y_t \quad (8.3)$$

$$Y_t^u = (1-\theta)Y_t \quad (8.4)$$

โดยที่ C_t^c : รายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t

Y_t^c : รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของผู้บริโภคที่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ณ เวลา t

ดังนั้นสมการลดรูปของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภคที่จะประกอบไปด้วยผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องกับผู้บริโภคที่เผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่องหาได้โดยการแทนสมการที่ (8.1) – (8.4) ลงในสมการที่ (7) ได้:

$$C_t = (1-R)\beta_0 + (1-\beta_1)RC_{t-1} + (1-\gamma)(1-\theta)\beta_1 E_{t-1} h_t + (1-\gamma)\beta_1 \sigma E_{t-1} S_t - \sigma G_t + \theta Y_t - (1-\beta_1)R[\theta Y_{t-1} - \sigma G_{t-1}] + u_t^* \quad (9)$$

แต่อย่างไรก็ตาม สมการที่ (9) ยังไม่สามารถนำมาประมาณการเพื่อให้ผลเชิงประจักษ์ได้ เนื่องจากตัวแปรการคาดการณ์สินทรัพย์มนุษย์และรายจ่ายของภาครัฐต้องอยู่ในรูปของตัวแปรที่สังเกตได้ (Observable) สมการจึงจะสามารถนำไปประมาณการได้ ดังนั้นวิธีการคาดการณ์สินทรัพย์มนุษย์และรายจ่ายของภาครัฐในอนาคตจึงใช้การพยากรณ์ (Forecast) โดยการตั้งสมมติฐานว่าสินทรัพย์มนุษย์และรายจ่ายของภาครัฐจะมีพฤติกรรมแบบ First Order Autoregressive Process: AR(1) ซึ่งอ้างอิงจากงานของ Leiderman and Razin (1988):

$$\Delta Y_t = \rho_1 \Delta Y_{t-1} + \eta_t^Y \quad (10)$$

$$\Delta G_t = \rho_2 \Delta G_{t-1} + \eta_t^G \quad (11)$$

จากนั้นใช้สมการที่ (10) และ (11) หาค่าตัวแปรการคาดการณ์สินทรัพย์มนุษย์และรายจ่ายของภาครัฐจากสมการที่ (9) พร้อมทั้งแทนค่า β_0 และ β_1 ซึ่งจะได้สมการที่จะใช้ในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ผ่านทางสมการที่ (12) ดังนี้:

$$\begin{aligned} C_t = & \frac{\alpha\gamma(1-R)(1-\delta R)}{\delta R(R-\gamma)} + \frac{\gamma}{\delta R} C_{t-1} \\ & + \left[\theta \left(1 + \rho_1 - \frac{\gamma}{\delta R} \right) + (1-\theta)(1-\gamma) \left(1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \right) \times \left(\frac{R^2(1+\rho_1) - R\gamma\rho_1}{(R-\gamma)(R-\gamma\rho_1)} \right) \right] Y_{t-1} \\ & + \left[(1-\theta)(\gamma-1) \left(1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \right) \left(\frac{R^2\rho_1}{(R-\gamma)(R-\gamma\rho_1)} \right) - \theta\rho_1 \right] Y_{t-2} \\ & + \left[\left(\frac{\gamma}{\delta R} - 1 - \rho_2 \right) + (1-\gamma) \left(1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \right) \left(\frac{R^2(1+\rho_2) - R\gamma\rho_2}{(R-\gamma)(R-\gamma\rho_2)} \right) \right] \sigma G_{t-1} \\ & + \left[\rho_2 + (\gamma-1) \left(1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \right) \left(\frac{R^2(1+\rho_2) - R\gamma\rho_2}{(R-\gamma)(R-\gamma\rho_2)} \right) \right] \sigma G_{t-2} + v_t \end{aligned} \quad (12)$$

สมการ (12) เป็นสมการลดรูปของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภคซึ่งขึ้นอยู่กับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคในอดีต (C_{t-1}) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิในอดีต (Y_{t-1}, Y_{t-2}) และ รายจ่ายของภาครัฐในอดีต (G_{t-1}, G_{t-2})

3.2 ขั้นตอนการศึกษา

ก่อนที่จะประมาณการแบบจำลองจำเป็นต้องทดสอบในประเด็นเกี่ยวกับ Stationary ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากมักพบว่าตัวแปรรายได้และการบริโภคมักจะเกิดปัญหา Non-Stationary โดยทดสอบความนิ่งของตัวแปรด้วยวิธี Augmented Dickey – Fuller เนื่องจากเป็นวิธีทางเศรษฐมิติที่สามารถใช้ตรวจสอบความนิ่งของตัวแปรที่มี Lag period มากกว่า 1 period ได้นอกจากนั้นจะทำการทดสอบในประเด็นความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) ของตัวแปรในสมการ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการพิจารณาถึงการตัดสินใจในระยะยาวเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยที่มีต่อการดำเนินนโยบายการคลังของภาครัฐ โดยจะทดสอบด้วยวิธีของ Johansen – Juselius รายละเอียดขั้นตอนการทดสอบข้อมูลอนุกรมเวลามีดังนี้

3.2.1 ทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา (Stationary)

วิธีการวิเคราะห์ได้มีเงื่อนไขที่ว่า ข้อมูลอนุกรมเวลาที่นำมาใช้จะต้องคงที่ ดังนั้นถ้าหาอนุกรมเวลาที่ใช้ไม่คงที่จะต้องทำให้อนุกรมเวลาดังกล่าวคงที่ก่อน โดยการหาผลต่างของอนุกรมเวลา การคงที่ของอนุกรมเวลา หมายถึง อนุกรมเวลาที่อยู่ในสภาวะสมดุลเชิงสถิติ (Statistical Equilibrium) ซึ่งก็คือ การที่คุณสมบัติทางสถิติของอนุกรมเวลาไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเมื่อสมมติให้ตัวแปร X_t เป็นอนุกรมเวลาที่คงที่ (Stationary) ดังนั้น ตัวแปร X_t จะมีคุณสมบัติดังนี้

$$\text{Mean: } E(X_t) = \mu$$

$$\text{Variance: } \text{Var}(X_t) = E(X_t - \mu)^2 = \sigma^2$$

$$\text{Covariance: } E[(X_t - \mu)(X_{t+k} - \mu)] = \gamma_k$$

ถ้าตัวแปร X_t เป็นอนุกรมเวลาที่ไม่คงที่ (Non-Stationary) ดังนั้น ตัวแปร X_t จะมีคุณสมบัติดังนี้

$$\text{Mean: } E(X_t) = t\mu$$

$$\text{Variance: } \text{Var}(X_t) = E(X_t - \mu)^2 = t\sigma^2$$

$$\text{Covariance: } E[(X_t - \mu)(X_{t+k} - \mu)] = t\gamma_k$$

วิธีการตรวจสอบความคงที่ของข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีกนนิยามเอามาใช้ในการตรวจสอบความคงที่ของข้อมูลมีอยู่หลายวิธีการ ซึ่งในที่นี้จะใช้วิธีการทดสอบความนิ่งของข้อมูลด้วยวิธี Unit Root ซึ่งมีอยู่หลายวิธีเช่นเดียวกัน เช่น Dickey-Fuller, Augmented Dickey-Fuller และ Phillips-Perron เป็นต้น โดยการศึกษาจะใช้วิธี Augmented Dickey-Fuller ในการทดสอบเนื่องจากเป็นวิธีทางเศรษฐมิติที่สามารถใช้ตรวจสอบความนิ่งของตัวแปรที่มี Lag period มากกว่า 1 period ได้

วิธีการของ Augmented Dickey-Fuller มีสมการที่ต้องการทดสอบอยู่ 3 สมการ (at level) คือ

$$\Delta X_t = \gamma X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{Random walk process})$$

$$\Delta X_t = \alpha + \gamma X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{Random walk with drift})$$

$$\Delta X_t = \alpha + \beta t + \gamma X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{Random walk with drift และมี linear time trend})$$

สมมติฐานที่ทดสอบ

$$H_0: \gamma = 0 \quad (\text{Non-Stationary})$$

$$H_1: \gamma \neq 0 \quad (\text{Stationary})$$

ถ้ายอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แสดงว่า X_t มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-Stationary) เนื่องจาก $\gamma = (1 - \rho)$ ในสมการ $X_t = \rho X_{t-1} + \varepsilon_t$ แสดงว่า ค่า X_t มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปในทางกลับกันหากสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ได้ แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวมีลักษณะนิ่ง (Stationary) โดยลำดับแรกจะทดสอบความนิ่งของตัวแปรที่ระดับ Level แต่หากตัวแปรมีลักษณะไม่นิ่ง (Non-Stationary) ในระดับ Level จะทำการทดสอบตัวแปรในระดับผลต่าง (First Difference) ต่อไป ซึ่งจะพิจารณาผลการทดสอบ Unit Root ด้วยการเปรียบเทียบค่า ADF-Statistic ที่คำนวณได้ หากมีค่ามากกว่าค่าวิกฤติ (Critical Value) ในรูปค่าสัมบูรณ์ที่ระดับนัยสำคัญ 1% 5% และ 10% แสดงว่าข้อมูลดังกล่าวมีลักษณะนิ่ง (Stationary)

3.2.2 ทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration)

การศึกษาในครั้งนี้จะใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) ของตัวแปรทางเศรษฐกิจด้วยวิธีที่เสนอโดย Johansen and Juselius ซึ่งเป็นวิธีการทดสอบที่อิงกับหลัก Maximum Likelihood Estimation (MLE) เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถประยุกต์ใช้กับแบบจำลองที่มีตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไปและสามารถหาจำนวน Cointegration Vector ได้พร้อมๆกันโดยไม่ต้องระบุก่อนว่า ตัวแปรใดเป็นตัวแปร Endogeneous-Exogeneous Variables วิธีการของ Johansen and Juselius จะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่าง Rank ของ Matrix และ Characteristic Roots โดยมีรูปแบบสมการในการทดสอบซึ่งมีพื้นฐานของแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) ซึ่งสามารถเขียนในรูปได้ดังนี้

$$\Delta X_t = A_0 + \sum_{i=1}^{p-1} \pi_i \Delta X_{t-i} + \pi X_{t-p} + \varepsilon_t$$

เมื่อ

$$\pi = - \left[I - \sum_{i=1}^p A_i \right]$$

$$\pi_i = - \left[I - \sum_{j=1}^i A_j \right]$$

โดยที่ X_t คือ Vector ขนาด $n \times 1$ ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาซึ่งได้แก่ C G และ Y

A_0 คือ Vector ของค่าคงที่

I คือ Identity Matrix

A_i คือ Matrix ขนาด $n \times n$ ของค่า Parameter ของตัวแปร ณ ระดับ Lag ต่างๆ

ขั้นตอนแรกจะทำการทดสอบเพื่อหาจำนวน Lag ที่เหมาะสมของสมการที่กำหนด ซึ่งจะพิจารณาจากค่า Schwartz Bayesian Criterion (SBC) โดยเลือกจำนวน Lag ที่ให้ค่า SBC ต่ำที่สุด จากนั้นจึงคำนวณหาจำนวน Cointegrating Vector ระหว่างตัวแปรต่างๆในแบบจำลอง และหาค่า Rank ของ Matrix π ที่เท่ากับจำนวน Row หรือ Column ที่เป็นอิสระของ Matrix π ซึ่งถ้า Rank ของ Matrix $\pi = 0$ แสดงว่า ตัวแปรใน Vector X_t ไม่มีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อกัน ในทางตรงกันข้ามถ้า Rank ของ Matrix $\pi = n$ แสดงว่า ตัวแปรใน Vector X_t มีความสัมพันธ์ในระยะยาว (Cointegrating Vector) ได้ n รูปแบบ โดยสามารถหาจำนวน Cointegrating Vector ได้จาก Characteristic Roots ของ Matrix π ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพิจารณาจากค่าสถิติ λ_{Trace} โดย

$$\lambda_{Trace}(r) = -T \sum_{i=r+1}^n \ln(1 - \hat{\lambda}_i)$$

โดยที่ T คือ จำนวนข้อมูล

$\hat{\lambda}_i$ คือ ค่าประมาณของ Characteristic Roots หรือค่า Eigenvalues ที่ได้จากการประมาณค่าของ Matrix π

โดย λ_{Trace} มีการตั้งสมมติฐานดังนี้

H_0 : มี Cointegrating Vector $\leq r$ Vector

H_1 : มี Cointegrating Vector $\geq r$ Vector

3.2.3 ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

หลังจากทำการทดสอบข้อมูลอนุกรมเวลาในประเด็น Stationary และ Cointegration แล้ว จะทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ทั้งหมดด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถใช้ประมาณค่าสมการที่มีลักษณะ Non-Linear โดยจะใช้ค่าสถิติ Likelihood Ratio ในการทดสอบสมมติฐาน และเนื่องจากวิธีการทางเศรษฐมิติที่กำหนดว่า หากขนาดข้อมูล ตัวอย่างมีจำนวนมากสามารถใช้ค่าสถิติ Chi-Square แทนการใช้ค่าสถิติ Likelihood Ratio ได้ ดังนั้นผลการทดสอบสมมติฐานจะพิจารณาจากค่าสถิติ Chi-Square ($\chi^2_{cal}(m)$) โดยที่ m จะหมายถึง จำนวนตัวแปรที่กำหนด restriction ขั้นตอนการประมาณระบบสมการมีกระบวนการดังนี้

1. ทดสอบสมมติฐานร่วม (Joint Hypothesis) ในประเด็นการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) กับการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค (No Liquidity Constraint) ตามข้อสมมติของแนวคิด Ricardian Equivalence กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทดสอบความสอดคล้องกันระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย

เนื่องจากแบบจำลองของ Khalid (1996) ที่นำมาอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้ถูกสร้างขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง อาทิ การกำหนดให้ผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจประกอบไปด้วย ผู้บริโภค 2 ประเภทคือ ผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องกับผู้บริโภคที่มีข้อจำกัดทางสภาพ

คล่องจนไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคจนก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดได้ นอกจากนี้แบบจำลองยังกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นหากจะทำการทดสอบสมมติฐานร่วมในประเด็นของการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) กับการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค ตามสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence นั้น จึงจำเป็นต้องกำหนด Parameter Restrictions ที่สะท้อนถึงสมมติฐานร่วมดังกล่าว ซึ่งการทดสอบในส่วนนี้จะสามารถอธิบายได้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยค่าพารามิเตอร์ที่สะท้อนถึงการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุดก็คือการกำหนด restriction $\gamma = 1$ ลงในสมการที่ (12) ส่วนค่าพารามิเตอร์ที่สะท้อนถึงการที่ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องก็คือ การกำหนด restriction $\theta = 0$ ลงในสมการที่ (12) จากนั้นทำการประมาณสมการที่ (12) ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) ซึ่งการทดสอบในขั้นตอนนี้จะให้ค่าพารามิเตอร์ที่สำคัญคือ ค่าพารามิเตอร์ σ ซึ่งจะใช้อธิบายถึงผลการเบี่ยงออกของรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทย โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence สามารถทดสอบผ่านสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \gamma = 1 \text{ และ } \theta = 0 \quad (\text{Ricardian Equivalence})$$

$$H_1: \gamma \neq 1, \theta \neq 0 \quad (\text{Non-Ricardian Equivalence})$$

ผลการทดสอบสมมติฐานจะพิจารณาผ่านค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) โดยจะยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยสอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กล่าวคือ การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลไม่ส่งผลให้ระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น แต่ในทางกลับกันผลการทดสอบจะปฏิเสธสมมติฐานหลักซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานแย้งได้ก็ต่อเมื่อค่า Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าวิกฤติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลสามารถส่งผลให้ระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้นได้ โดยสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence อาจจะมีสาเหตุมาจากสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดและ/หรือการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ซึ่งจะทำการทดสอบหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎีต่อไป

2. ในกรณีที่การทดสอบในขั้นตอนที่ 1 ปฏิเสธแนวคตินฤษฎี Ricardian Equivalence ขั้นตอนนี้จะทำการหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคตินฤษฎีดังกล่าวว่า มีสาเหตุมาจากการที่สมมติฐานแนวคตินฤษฎี Ricardian Equivalence ได้กำหนดให้การวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดและ/หรือการที่ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องหรือไม่ โดยแบ่งการทดสอบหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคตินฤษฎีได้ 2 ส่วนดังนี้

2.1 ทดสอบสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค (Infinite Horizons) ว่าเป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบนออกจากแนวคตินฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่ โดยการกำหนด restriction $\gamma = 1$ ซึ่งเป็นค่าพารามิเตอร์ที่สะท้อนถึงลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภคลงในสมการที่ (12) จากนั้นประมาณสมการที่ (12) ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) พิจารณาผลการทดสอบผ่านค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่ได้จากการคำนวณ โดยสามารถทดสอบผ่านสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \gamma = 1 \quad (\text{Infinite Horizon})$$

$$H_1: \gamma \neq 1 \quad (\text{Finite Horizon})$$

ผลการทดสอบจะยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่ได้จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การเบี่ยงเบนออกจากแนวคตินฤษฎี Ricardian Equivalence ไม่ได้มีสาเหตุมาจากสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค (Infinite Horizons) แต่หากค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่าวิกฤติก็จะปฏิเสธสมมติฐานหลักซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า สาเหตุของการเบี่ยงเบนหรือปฏิเสธแนวคตินฤษฎี Ricardian Equivalence มาจากสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค ซึ่งสะท้อนได้ว่าผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizons) คือ ไม่มีการคิดคำนึงถึงสวัสดิภาพหรือภาระภาษีของรุ่นลูกรุ่นหลาน ซึ่งจะส่งผลให้เมื่อใดก็ตามที่รัฐใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลในการกระตุ้นเศรษฐกิจไม่ว่าจะด้วยมาตรการทางภาษีหรือการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐ ผู้บริโภคจะนำรายได้ที่เพิ่มขึ้นไปเพิ่มระดับรายจ่ายในการบริโภคแทนที่จะเก็บออมไว้ให้ลูกหลาน

2.2 ทดสอบสมมติฐานที่กำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraint) ว่าเป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบนออกจากแนวคตินฤษฎีหรือไม่ โดยการ

กำหนด restriction $\theta = 0$ ซึ่งเป็นค่าพารามิเตอร์ที่สะท้อนถึงการที่ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องลงในสมการที่ (12) จากนั้นประมาณสมการที่ (12) ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) พิจารณาผลการทดสอบโดยใช้หลักการเดียวกันกับการทดสอบสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค โดยสามารถทดสอบผ่านสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \theta = 0 \quad (\text{No Liquidity Constraints})$$

$$H_1: \theta \neq 0 \quad (\text{Liquidity Constraints})$$

ผลการทดสอบจะยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่ได้จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ไม่ได้มีสาเหตุมาจากสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง แต่หากค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่าวิกฤติจะปฏิเสธสมมติฐานหลักซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า สาเหตุของการเบี่ยงเบนหรือปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence มาจากสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องซึ่งสะท้อนได้ว่า ผู้บริโภคไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ดังนั้นการดำเนินนโยบายการคลังในลักษณะขาดดุลเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของผู้บริโภค จึงเสมือนเป็นการลดข้อจำกัดในการเข้าสู่แหล่งเงินทุนลง ผู้บริโภคจึงตอบสนองต่อการใช้นโยบายการคลังในลักษณะดังกล่าวโดยการเพิ่มรายจ่ายของผู้บริโภค จึงส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

3.3 ข้อมูลและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ที่ต้องการทดสอบความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย จึงใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลรายปีตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2518 – 2549 ได้แก่ ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือน (Private Consumption Expenditure) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Disposable Personal Income) รายจ่ายของภาครัฐ (Public Expenditures) และข้อมูลอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เก็บรวบรวมโดยหน่วยงานของภาครัฐ อาทิ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

การศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งโครงสร้างการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

(1) การทดสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ในส่วนแรกจะใช้ข้อมูลรายจ่ายของภาครัฐ (Public Expenditures) ซึ่งประกอบไปด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค (Public Consumption Expenditures) และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation) มาเป็นตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐ (G) ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อพิจารณาในระดับรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐว่า มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทยหรือไม่

(2) การทดสอบในส่วนที่สองจะพิจารณารายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures) กับรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation) มาเป็นตัวแทนของตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ว่ารายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทยเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ เนื่องจากผู้เขียนได้ทำการศึกษาในรายละเอียดของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐแล้วพบว่า รายจ่ายในส่วนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต อาทิ รายจ่ายเกี่ยวกับการทหารและการป้องกันประเทศ จะพบว่า ค่าใช้จ่ายประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของงานตุลาการ อัยการ ตำรวจ การป้องกันอัคคีภัย และ งานราชทัณฑ์ หรือไม่ว่าจะเป็นรายจ่ายของโรงเรียน มหาวิทยาลัย การวิจัยทั่วไปที่ล้วนแล้วแต่เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อครุภัณฑ์ เครื่องใช้สำนักงาน อาคารเรียนต่างๆ ซึ่งมีได้ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในรายได้ในอนาคตเหมือนดังรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐที่ล้วนแล้วแต่เป็นรายจ่ายเพื่อจัดสร้างกิจการที่เป็นสาธารณูปโภคและระบบขนส่งพื้นฐานต่างๆ ที่สำคัญของประเทศพื้นฐาน นอกจากนั้นยังเป็นการจัดสร้างกิจการ เช่น สนามบิน สุวรรณภูมิ และระบบขนส่งมวลชน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้จะประโยชน์เชิงนโยบายต่อการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐบาล เนื่องจากหากผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐไม่มีผลกระทบให้รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นได้ แต่ในขณะที่รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐมีผลทำให้การบริโภคในปัจจุบันเพิ่มขึ้น ดังนั้นภาครัฐต้องการกระตุ้นระดับการบริโภคมวลรวมของผู้บริโภคให้เพิ่มสูงขึ้นก็สามารถกระทำได้ผ่านการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ โดยการศึกษาในครั้งนี้จะตั้งสมมติฐานของการทดสอบด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐและรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ

● **กลุ่มที่ 1 พิจารณารายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG)** ซึ่งหมายถึง รายจ่ายรวมของภาครัฐเพื่อซื้อสินค้าและบริการทุกชนิด ซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายสำหรับค่าตอบแทนแรงงาน รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ หักด้วยรายรับที่เกิดจากคริวเรือนและธุรกิจซื้อสินค้าและบริการจากภาครัฐ โดยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐจะคิดเฉพาะรายจ่ายสิ้นเปลืองหรือรายจ่ายประจำ (Current Expenditure) เท่านั้น ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐว่า จะไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของคริวเรือนไทย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตั้งสมมติฐานในกรณีที่ใช้รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐเป็นตัวแปรข้อมูลตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐว่า พฤติกรรมการบริโภคของคริวเรือนไทยจะสอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กล่าวคือ การใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐจะไม่สามารถกระตุ้นระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐเรือนไทยให้เพิ่มขึ้นได้ซึ่งสอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

● **กลุ่มที่ 2 พิจารณารายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG)** ซึ่งหมายถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อการได้มาซึ่งสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) ใดๆ เช่น สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 1 ปี ที่สามารถก่อให้เกิดผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังรวมถึงค่าใช้จ่ายในการตัดแปลง ต่อเติมและซ่อมแซมสินทรัพย์ถาวรนั้นๆ เพื่อยืดอายุการใช้งานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงกำหนดให้สมมติฐานรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐมีส่วนทำให้รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภคในปัจจุบันเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐก่อให้เกิดการจ้างงานและมูลค่าเพิ่มทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้นรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของคริวเรือนไทย เนื่องจากตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์กล่าวว่า รายจ่ายเพื่อการลงทุนจะก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งผลให้รายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น จนนำไปสู่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน หรือกล่าวได้ว่าการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐจะสามารถกระตุ้นระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของคริวเรือนไทยให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจะไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

สำหรับตัวแปรที่ใช้สำหรับการทดสอบจะประกอบไปด้วย (1) รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของคริวเรือน (2) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ และ (3) รายจ่ายของภาครัฐ โดยรายละเอียดของตัวแปรต่างๆที่ใช้ทดสอบสามารถอธิบายได้ดังนี้

รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภค (Private Consumption Expenditures) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในการซื้อสินค้าและบริการของครัวเรือนหรือประชาชน รวมทั้งสถาบันไม่แสวงหากำไร (สินค้าและบริการเหล่านี้อาจจะเป็นสินค้าและบริการที่ผลิตได้เองในประเทศหรือนำเข้าจากต่างประเทศก็ได้) รายจ่ายดังกล่าวนี้อาจเรียกได้ว่า รายจ่ายของครัวเรือน

รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Disposable Personal Income) หมายถึง รายได้ที่ครัวเรือนได้รับ หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการหรือนำไปออมได้จริง

รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures) หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่ภาครัฐจ่ายออกไป โดยไม่มีการรับชำระคืนในภายหลัง จะมีสิ่งตอบแทนหรือไม่ก็ได้ และไม่ใช้เป็นรายจ่ายชำระหนี้ต้นเงินกู้ รายจ่ายแยกเป็นรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค และรายจ่ายเพื่อการลงทุนหรือรายจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวรสุทธิ

รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures) หมายถึง รายจ่ายรวมของภาครัฐเพื่อซื้อสินค้าและบริการทุกชนิด ซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายสำหรับค่าตอบแทนแรงงาน รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ หักด้วย รายรับที่เกิดจากครัวเรือนและธุรกิจซื้อสินค้าและบริการจากภาครัฐ โดยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐจะคิดเฉพาะรายจ่ายสิ้นเปลืองหรือรายจ่ายประจำ (Current Expenditure) เท่านั้น ทั้งนี้รายจ่ายของรัฐบาลบางลักษณะยังจัดเป็นการ Transfer ระหว่างครัวเรือนกับรัฐบาล และการโอนระหว่างรัฐบาลกับภาคต่างประเทศ ไม่ว่าในรูปของเงินหรือสิ่งของจะแยกออกจากการใช้จ่ายอุปโภคของรัฐบาล

รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation) หมายถึง จำนวนเงินที่ภาครัฐจ่ายไปเพื่อให้ได้สินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินเป็นการตอบแทน หักด้วยรายรับจากการขายสินทรัพย์ดังกล่าว

- สินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินตามระบบสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือตามมาตรฐานของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) หรือที่เรียกกันว่า GFS (Government Financial Statistic) ประกอบด้วย

- สินทรัพย์ถาวร หมายถึง สินทรัพย์ที่สามารถนำไปใช้งานได้หลายครั้ง และต่อเนื่อง มีอายุการใช้งานมากกว่า 1 ปี ได้แก่ อาคาร เครื่องจักร และเครื่องมือ

- สินทรัพย์ธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน แร่ธาตุ รวมถึงสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ ลิขสิทธิ์

- สินค้าคงคลัง ได้แก่ สินค้าหรือบริการที่ผู้ผลิตมีไว้เพื่อขายและใช้ในการผลิต

อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์เฉลี่ยจากธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 แห่งซึ่งเก็บรวบรวมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วนำมาหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของครัวเรือนไทยโดยนำอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินหักออกด้วยอัตราเงินเฟ้อ เพื่อที่จะได้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่จะใช้ในการทดสอบต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะนำเสนอผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทย ภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ผ่านทางแบบจำลองที่อ้างอิงจากงานเขียนของ Khalid (1996) ด้วยข้อมูลอนุกรมเวลารายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 – 2549 อย่างไรก็ตามจากการที่ การศึกษานี้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) รายปี การทดสอบข้อมูลอนุกรมเวลาจึงเป็น สิ่งที่ควรกระทำก่อนที่จะนำข้อมูลอนุกรมเวลามาใช้ในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะเงื่อนไขความคงที่ ของอนุกรมเวลา (Stationary) และความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของตัวแปร (Cointegrating Relationships) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการนำข้อมูลอนุกรมเวลามาใช้ โดยผลการทดสอบทั้งสาม ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา (Stationary)

ผลการทดสอบความนิ่งของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาด้วยวิธี Augmented Dickey – Fuller Test (ADF-Test) จากตารางที่ 4.1 พบว่า ตัวแปรทุกตัวได้แก่ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน ไทย (Private Consumption Expenditures: C) รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures: G) รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG) รายจ่ายเพื่อการลงทุน ของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) และ รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Disposable Personal Income: Y) ต่างยอมรับสมมติฐานหลัก ณ ระดับ Level ที่ว่า ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรทุกตัวในระดับ Level มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-Stationary) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% ดังนั้นจึงทำการทดสอบ Unit Roots ที่ผลต่างลำดับที่ 1 (First Difference) และพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีลักษณะ Stationary ที่ระดับ First Difference เนื่องจากค่า ADF-Statistic ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าวิกฤติ (Critical Value) ในรูปค่า สัมบูรณ์ที่ระดับนัยสำคัญ 1%

ตารางที่ 4.1 การทดสอบความนิ่งของอนุกรมเวลา (Stationary) ด้วยวิธี ADF-Test

ตัวแปร	Lag	ADF Test at Level				
		Intercept and Trend	None	C.V. 1%	C.V. 5%	C.V. 10%
C	1	-2.883	-	-4.297	-3.568	-3.218
G	1	-2.332	-	-4.297	-3.568	-3.218
CG	0	-2.434	-	-4.285	-3.563	-3.215
IG	0	-	0.455	-2.642	-1.952	-1.610
Y	1	-2.652	-	-4.297	-3.568	-3.218
ตัวแปร	Lag	ADF Test at First Difference				
		Intercept and Trend	None	C.V. 1%	C.V. 5%	C.V. 10%
C	0	-5.236*	-	-4.297	-3.568	-3.218
G	0	-4.522*	-	-4.297	-3.568	-3.218
CG	0	-5.226*	-	-4.297	-3.568	-3.218
IG	0	-	-4.240*	-2.644	-1.952	-1.610
Y	0	-5.390*	-	-4.297	-3.568	-3.218

หมายเหตุ : * มีระดับนัยสำคัญที่ 1%

4.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration)

จากการที่ตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะ Stationary ที่ระดับ First Difference ในระดับ Integrated เดียวกัน ดังนั้นจึงต้องทดสอบต่อไปว่า ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยมีความสัมพันธ์กันในระยะยาว (Cointegrated) กับรายจ่ายของภาครัฐกับรายได้ส่วนบุคคลสุทธิหรือไม่ โดยจากการที่การศึกษาครั้งนี้แบ่งโครงการการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ การทดสอบโดยใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures: G) เป็นตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐกับการทดสอบโดยใช้รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG) กับรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) มาเป็นตัวแปรรายจ่ายของภาครัฐ ดังนั้นการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) จึงแบ่งออกเป็น 3 สมการดังนี้

- สมการที่ 1 ทดสอบความสัมพันธ์กันในระยะยาวระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย (C) กับรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Y)

- สมการที่ 2 ทดสอบความสัมพันธ์กันในระยะยาวระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย (C) กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (CG) และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Y)

- สมการที่ 3 ทดสอบความสัมพันธ์กันในระยะยาวระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย (C) กับรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (IG) และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิ (Y)

ขั้นตอนแรกของการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวจะต้องทำการหาค่า Lag ที่เหมาะสมที่ใช้ในการทดสอบ โดยทำการเลือก Lag ที่เหมาะสมจากแบบจำลอง Vector Autoregressive Model โดยเลือกจำนวน Lag ที่ให้ค่า Schwartz Bayesian Criterion (SBC) ต่ำที่สุดจากการทดสอบพบว่า ค่า Lag ที่เหมาะสมของทั้ง 3 สมการมีค่า Lag ที่เท่ากันคือ 6 จากนั้นจึงนำค่า Lag ที่เหมาะสมดังกล่าวไปทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของตัวแปรในแต่ละสมการ โดยสามารถอธิบายผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) ได้จากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) ของทั้ง 3 สมการ

Cointegration Test Based on λ Trace (สมการที่ 1)			
H_0	H_1	Trace Statistic	Critical Value 5%
$r = 0$	$r \geq 1$	187.467*	29.797
$r \leq 1$	$r \geq 1$	28.805*	15.495
Cointegration Test Based on λ Trace (สมการที่ 2)			
H_0	H_1	Trace Statistic	Critical Value 5%
$r = 0$	$r \geq 1$	164.769*	29.797
$r \leq 1$	$r \geq 1$	22.718*	15.495
Cointegration Test Based on λ Trace (สมการที่ 3)			
H_0	H_1	Trace Statistic	Critical Value 5%
$r = 0$	$r \geq 1$	139.354*	29.797
$r \leq 1$	$r \geq 1$	42.294*	15.495
$r \leq 2$	$r \geq 2$	6.150*	3.8415

หมายเหตุ : * มีระดับนัยสำคัญที่ 5%

ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงคูลยภาพระยะยาวของทั้ง 3 สมการจากตารางที่ 4.2 พบว่าค่า λ_{Trace} ที่คำนวณได้สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักกว่ามี Cointegrating Vector หรือ Rank เท่ากับ 0 ได้ทั้ง 3 สมการ ย่อมหมายถึง การยอมรับสมมติฐานรองว่า มี Cointegrating Vector หรือ Rank มากกว่าหรือเท่ากับ 1 Cointegrating Vector ที่ระดับนัยสำคัญ 5% โดยที่ตัวแปรในสมการที่ 1 และ 2 มีความสัมพันธ์เชิงคูลยภาพระยะยาว 2 รูปแบบ ในขณะที่ตัวแปรในสมการที่ 3 มีความสัมพันธ์เชิงคูลยภาพระยะยาวต่อกันได้ 3 รูปแบบ

4.3 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

การทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จะพิจารณาจากผลการทดสอบความสอดคล้องกันระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ผ่านการทดสอบสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎีในประเด็นการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค (Infinite Horizon) และการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค (No Liquidity Constraints) โดยขั้นตอนการสรุปผลการศึกษาในส่วนนี้สามารถสรุปได้จากภาพที่ 4.1

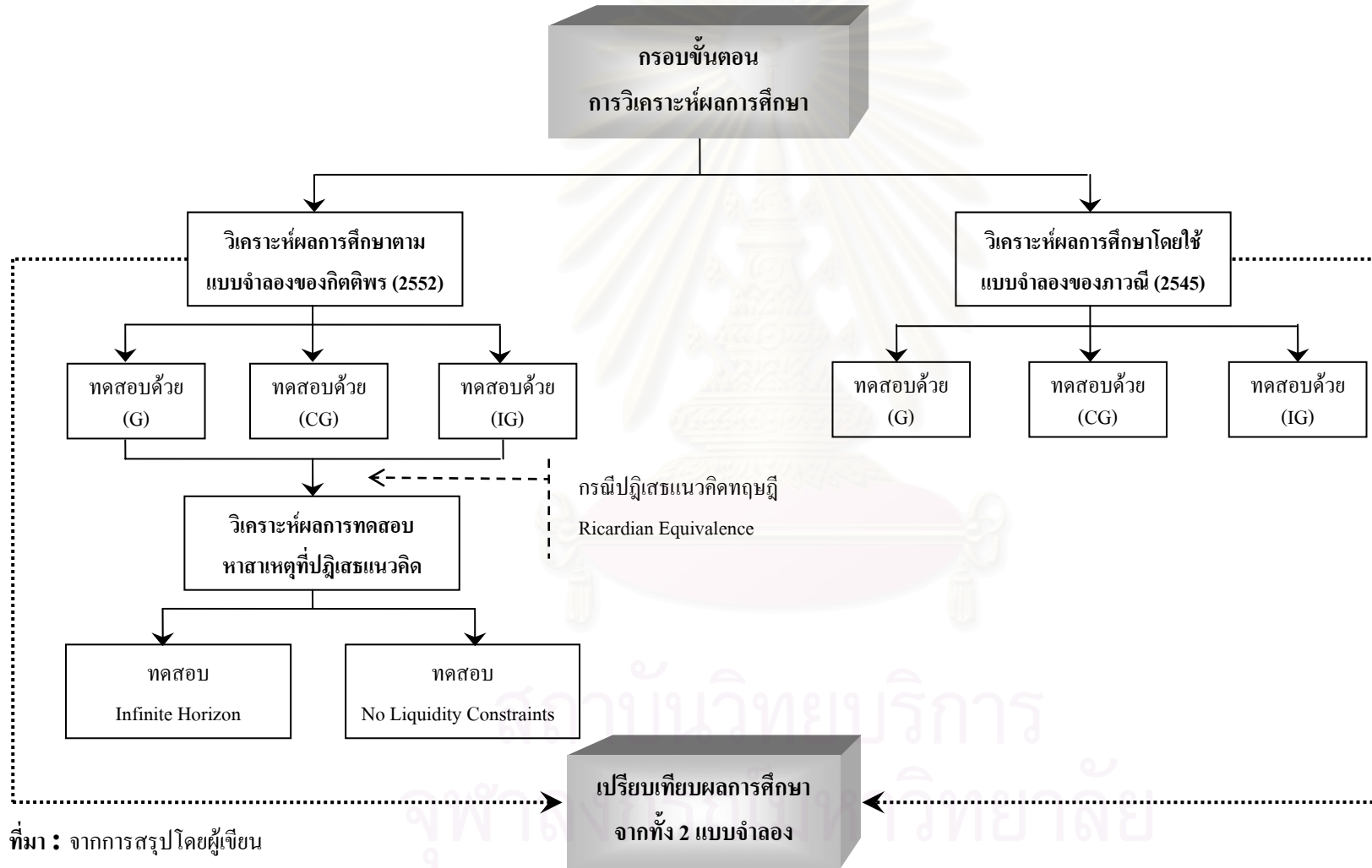
โดยผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จะแบ่งออกเป็น 3 สมการตามประเภทของรายจ่ายภาครัฐที่ใช้ในการทดสอบ ซึ่งสามารถอธิบายผลได้ตามตารางที่ 4.3 ทั้งนี้ผลการประมาณสมการที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ผ่านทางสมการการบริโภคของครัวเรือนไทยตามสมการที่ (12, หน้า 49) ได้สรุปไว้ในส่วนของภาคผนวก ข ผลการทดสอบสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย

Model	σ	z-stat	χ^2_{cal}
Model 1 (G) ^a	-13.929**	-1.998	9.740
Model 2 (CG) ^b	-46.504*	-3.661	10.888
Model 3 (IG) ^c	-11.003	-0.974	25.442

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ^a ใช้ตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี ^b ใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี และ ^c ใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี

ภาพที่ 4.1 กรอบขั้นตอนการวิเคราะห์ผลการศึกษ

(1) การทดสอบแนวคิดทฤษฎีโดยใช้ตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) จากการประมาณสมการพบว่า ค่าสถิติ Chi-Square ($\chi^2_{cal}(G)$) ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 9.740 (ดูตารางที่ 4.3) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า Critical Value ที่ได้จากการเปิดตารางทดสอบ Chi-Square ในทุกๆระดับนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \gamma \neq 1, \theta \neq 0$) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ในกรณีที่ใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) ในการทดสอบแนวคิดทฤษฎีจะได้ผลการทดสอบว่า พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ σ ซึ่งแสดงถึงระดับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยพบว่า ค่า z-stat ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -1.998 (ดูตารางที่ 4.3) มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงพอที่จะปฏิเสธสมมติหลัก ($H_0: \sigma = 0$ ไม่เกิดการทดแทนกัน) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \sigma \neq 0$ มีการทดแทนกัน) โดยค่าพารามิเตอร์ σ ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -13.929 (ดูตารางที่ 4.3) อธิบายได้ว่า การเพิ่มรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้บริโภคลดรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนลงเพื่อใช้สินค้าและบริการของรัฐทดแทน และจากการที่ค่าพารามิเตอร์ σ ที่คำนวณได้มีค่าติดลบแสดงได้ถึง รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน การเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐจึงเสมือนเป็นการเพิ่มงบประมาณหรือรายได้ของผู้บริโภค ดังนั้นผู้บริโภคจึงตอบสนองต่อการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐ โดยการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ การดำเนินนโยบายการคลังจึงสามารถกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมให้เพิ่มขึ้นได้ ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐในการสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย อาทิ ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ผู้บริโภคในฐานะผู้ใช้บริการระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สนามบิน ที่ภาครัฐจัดสร้างจึงเปรียบเสมือนว่าได้รับเงินโอนจากภาครัฐโดยตรงตามสมการที่ (2.2, หน้า 40) ดังนั้นผู้บริโภคจึงปรับการใช้จ่ายตามสัดส่วนค่าพารามิเตอร์ σ ที่คำนวณได้ คือ หากรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น 13.929 หน่วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารายจ่ายมวลรวมของภาครัฐมีลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary) กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย

(2) การทดสอบแนวคิดทฤษฎีโดยใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (CG) จากการประมาณสมการพบว่า ค่าสถิติ Chi-Square ($\chi^2_{cal}(CG)$) ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 10.888 (ดูตารางที่ 4.3) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า Critical Value ที่ได้จากการเปิดตารางทดสอบ Chi-Square ในทุกๆระดับนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \gamma \neq 1, \theta \neq 0$) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เช่นเดียวกับกรณีการใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ ส่วนผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ σ พบว่า ค่า z-stat ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -3.661 (ดูตารางที่ 4.3) มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงพอที่จะปฏิเสธ

สมมติหลัก ($H_0: \sigma = 0$ ไม่เกิดการทดแทนกัน) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งย่อหมายถึง การยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \sigma \neq 0$ มีการทดแทนกัน) เช่นเดียวกับกรณีการใช้ตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ ซึ่งอธิบายได้ว่า เกิดการทดแทน (No Crowding Out Effect) กันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (CG) กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย โดยค่าพารามิเตอร์ σ ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -46.504 (ดูตารางที่ 4.3) อธิบายได้ว่า การเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐไม่มีผลของการเบียดออกต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่ส่งผลให้ผู้บริโภคลดรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนลงเพื่อใช้สินค้าและบริการของรัฐทดแทน ดังนั้นการใช้นโยบายการคลังของไทยโดยการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐจะกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมให้เพิ่มขึ้นได้ และจากการที่ค่าพารามิเตอร์ σ ที่คำนวณได้มีค่าติดลบแสดงได้ถึง รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยหากรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น 46.504 หน่วย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของภาวณี บำรุงศรี (2545) ที่ทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐในการทดสอบ เช่นเดียวกันจะพบว่า ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกันเนื่องจากผลการทดสอบระดับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยของภาวณี บำรุงศรี (2545) พบว่า มีระดับการทดแทนกันในลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน และ พบว่า ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนออกจากสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ของการศึกษานี้ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในส่วนถัดไป

(3) การทดสอบแนวคิดทฤษฎีโดยใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (IG) จากการประมาณสมการพบว่า ค่าสถิติ Chi-Square ($\chi^2_{cal}(IG)$) ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 25.442 (ดูตารางที่ 4.3) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า Critical Value ที่ได้จากการเปิดตารางทดสอบ Chi-Square ในทุกระดับนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \gamma \neq 1, \theta \neq 0$) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เช่นเดียวกับ 2 กรณีข้างต้น ส่วนค่าพารามิเตอร์ σ ก็พบว่า ค่า z-stat ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -0.974 (ดูตารางที่ 4.3) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงพอที่จะปฏิเสธสมมติหลัก ($H_0: \sigma = 0$ ไม่เกิดการทดแทนกัน) ซึ่งอธิบายได้ว่า ไม่เกิดการทดแทน (No Crowding Out Effect) กันระหว่างรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (IG) กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจาก

ความล่าช้าของผลกระทบจากการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐที่มีต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence การศึกษาในครั้งนี้จะทำการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนหรือปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีต่อไป โดยจะพิจารณาจากสองสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการทดสอบครั้งนี้ ซึ่งก็คือ สมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภค (Infinite Horizon) และสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraints) ว่าเป็นสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีหรือไม่ (ดูตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การทดสอบหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

Model	Infinite Horizon		No Liquidity Constraints	
	θ	χ^2_{cal}	γ	χ^2_{cal}
Model 1 (G) ^a	-0.475 (-0.109)	-0.770	0.996* (10.562)	13.696
Model 2 (CG) ^b	-0.061 (-0.016)	6.390	0.994* (6.679)	19.418
Model 3 (IG) ^c	-0.003 (-0.001)	5.876	1.000* (397.828)	22.604

หมายเหตุ : ค่าใน () คือค่าทดสอบ Z-Test, * มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, ^a ใช้ตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี, ^b ใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี และ ^c ใช้ตัวแปรรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐในการทดสอบแนวคิดทฤษฎี

● ทดสอบสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

ลำดับแรกจะทำการทดสอบสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภคว่าเป็นสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence หรือไม่ โดยผลการตรวจสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้ผลการทดสอบที่ตรงกันในทุกสมการ (ดูตารางที่ 4.4) กล่าวคือ ผลการทดสอบสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภคในทุกสมการนั้นพบว่า

ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่า Critical Value ที่ได้จากการเปิดตารางทดสอบ Chi-Square ในทุกๆระดับนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานหลัก ($H_0: \gamma = 1$) จึงสรุปได้ว่า ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กล่าวคือ ผู้บริโภคไทยมีการคำนึงถึงสวัสดิภาพหรือภาระภาษีของลูกหลานที่จะต้องเผชิญในอนาคตส่งผลให้ผู้บริโภคไม่เพิ่มระดับการบริโภคถึงแม้ว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลของรัฐก็ตาม ดังนั้นสมมติฐานการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้บริโภคจึงไม่ได้เป็นสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิด Ricardian Equivalence ในประเทศไทย²

● ทดสอบสมมติฐานการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค (No Liquidity Constraints)

ผลการทดสอบสมมติฐานการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภคว่าเป็นสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเทศไทยหรือไม่พบว่า ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2_{cal}) ที่คำนวณได้ทั้ง 3 สมการมีค่ามากกว่าค่า Critical Value ที่ได้จากการเปิดตารางทดสอบ Chi-Square ในทุกๆระดับนัยสำคัญ (ดูตารางที่ 4.4) ซึ่งหมายถึงการยอมรับสมมติฐานรอง ($H_1: \theta \neq 0$) จึงสรุปได้ว่า ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินทุนได้อย่างเสรี ซึ่งเมื่อพิจารณากับผลการสำรวจภาวะการใช้จ่ายของผู้บริโภคไทย ประจำเดือนตุลาคม 2550 ของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่พบว่า ดัชนีความเหมาะสมในการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าคงทนหรือการลงทุนทำธุรกิจของผู้บริโภคได้ปรับตัวลดลง ซึ่งการปรับตัวลดลงของดัชนีดังกล่าวอาจสะท้อนได้ถึงการขาดสภาพคล่องของ

² อย่างไรก็ตามผลการทดสอบที่พบว่า ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดอาจจะขัดแย้งกับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยในความเป็นจริงที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการใช้สินเชื่อบัตรเครดิตเพื่อการอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน จนหลายฝ่ายวิตกกังวลถึงวินัยทางการเงินและปัญหานี้สินภาคครัวเรือน แต่ทั้งนี้จากผลการสำรวจตรวจสอบสถานการณ์หนี้บัตรเครดิตหรือหนี้ครัวเรือนตลอดจนแนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในปี พ.ศ. 2550 ของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้จ่ายและความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้บัตรเครดิต มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตและมีความกังวลเรื่องการก่อหนี้มากขึ้นหลังจากที่อัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18 เป็นร้อยละ 20 และจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง (ซึ่งอาจส่งผลทำให้รายได้ของผู้บริโภคลดลง) ผลการสำรวจจึงสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริโภคไทยได้ปรับตัวเรื่องการควบคุมการใช้จ่ายและการชำระหนี้หรือมีวินัยทางการเงินมากขึ้น ซึ่งสะท้อนได้ถึง ผู้บริโภคไทยมีการวางแผนการดำเนินชีวิตมากขึ้น สถานการณ์หนี้บัตรเครดิตในปัจจุบันและในอนาคตจึงยังไม่น่าเป็นกังวลมากนัก

ผู้บริโภคไทยในการจะใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าคงทนและลงทุนทำธุรกิจ หรือจากผลการวิจัยผลกระทบของครัวเรือนไทยจากปัญหาการเมืองกับกลุ่มประชาชนตัวอย่าง 1,400 คนทั่วประเทศของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่พบว่า มีคนจำนวนมากถึง 40% ที่ไม่มีความสามารถจะไปกู้เงินจากแหล่งทุนได้ ยิ่งประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจไทยในปัจจุบันที่อยู่ในช่วงถดถอยธนาคารพาณิชย์จึงมีเงื่อนไขข้อจำกัดในการปล่อยสินเชื่อให้แก่ภาคเอกชนที่ค่อนข้างเข้มงวด ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบที่พบว่า ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่องจึงมีความสอดคล้องกับหลักฐานความเป็นจริงที่ผู้บริโภคไทยต้องเผชิญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมปรีดิณ มั่นประเสริฐและวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2548) ที่พบว่า มีผู้บริโภคไทยบางกลุ่มต้องประสบกับปัญหาข้อจำกัดทางสภาพคล่องจนไม่สามารถที่จะรักษาระดับการบริโภคให้อยู่ในเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดตลอดช่วงอายุได้

และจากผลการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยได้เบี่ยงเบนออกจากสมมติฐานแนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่พบว่า ผู้บริโภคไทยมีปัญหาข้อจำกัดทางสภาพคล่องนั้น ได้ขัดแย้งกับสมมติฐานของแนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่กำหนดให้ ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นเมื่อภาครัฐลดภาษีหรือเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐจึงเปรียบเสมือนเป็นการลดข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค มาตรการการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐจึงส่งผลให้ระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น จึงสรุปได้ว่า สาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence เกิดมาจากการที่ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับงานเขียนของภาวนี บำรุงศรี (2545) ซึ่งเป็นงานการศึกษาเดียวในประเทศไทยที่ทำการทดสอบแนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยการนำแบบจำลองจากงานเขียนของภาวนี บำรุงศรี (2545) มาทดสอบด้วยช่วงเวลาของข้อมูลเดียวกับที่ทำการศึกษากันครั้งนี้จะได้ผลการทดสอบในแต่ละประเด็นตามงานเขียนของภาวนี บำรุงศรี (2545) ดังที่กล่าวไว้ในส่วนของวรรณกรรมปริทัศน์

ผลการนำแบบจำลองจากงานเขียนของภาวนี บำรุงศรี (2545) มาทดสอบโดยใช้โครงสร้างการทดสอบและช่วงเวลาของข้อมูลเดียวกับการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปผลตามตารางที่ 4.5 ได้ว่า ในกรณีของการทดสอบด้วยการใช้ข้อมูลรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) จะได้ผลสรุปว่า ผู้บริโภคไทยมีภาพดวงตาเกินกว่าที่จะรับรู้หรือคาดการณ์ต่อนโยบายการคลัง จึงไม่สามารถคาดการณ์ไปไกลถึงภาษีที่เพิ่มขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นผลมาจากการก่อกวนนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคไทยเบี่ยงเบนออกจากแนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

ถึงแม้ว่าผลการทดสอบในส่วนของ Planning Horizon จะพบว่า ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

ตารางที่ 4.5 การศึกษาโดยใช้แบบจำลองของภาวณิ (2545)

ประเด็น / ตัวแปร	แบบจำลองที่ 1 (G)	แบบจำลองที่ 2 (CG)	แบบจำลองที่ 3 (IG)
1. ทดสอบคาดการณ์ของผู้บริโภคต่อนโยบายการคลัง	ผู้บริโภคมีภาพลวงตาเกินกว่าจะรับรู้หรือนโยบายการคลัง	ผู้บริโภคไม่สามารถคาดการณ์ภาษีที่เพิ่มขึ้นได้อย่างสมบูรณ์	ผู้บริโภคไม่มีการรับรู้นโยบายการคลังได้อย่างสมบูรณ์
2. ทดสอบระดับการทดแทนกัน	มีการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายภาครัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภค	มีการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายภาครัฐกับรายจ่ายในการบริโภคของผู้บริโภค	ไม่เกิดการทดแทนกัน (No Ex Ante Crowding Out Effect)
3. ทดสอบลักษณะการวางแผนการบริโภค (Planning Horizon) ของผู้บริโภคไทย	มีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)	มีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon)	มีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)
สรุป	Non-Ricardian Equivalence	Non-Ricardian Equivalence	Non-Ricardian Equivalence

ในกรณีของการทดสอบด้วยการใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (CG) จะได้ข้อสรุปเดียวกันกับกรณีการใช้ข้อมูลรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) คือ ผู้บริโภคไทยมีพฤติกรรมบริโภคที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence แต่จะแตกต่างในส่วนของการทดสอบลักษณะการวางแผนของผู้บริโภคที่พบว่า ผู้บริโภคไทยรวมถึงผู้สืบทอดมีลักษณะการวางแผนแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) เช่นเดียวกับกรณีการทดสอบโดยใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (IG) ที่พบว่า แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ไม่สามารถใช้อธิบายการตอบสนองต่อนโยบายการคลังของผู้บริโภคไทย แต่จะมีประเด็นที่ต่างคือ รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐไม่เกิดการทดแทนกันกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคไทย

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบผลการศึกษากิจการ (2552) และ ภาวณิ (2545)

ประเด็น / ตัวแปร		G	CG	IG
1. ทดสอบระดับการทดแทนกัน	ผลการศึกษากิจการ (2552)	ทดแทนกัน (-)	ทดแทนกัน (-)	ไม่ทดแทนกัน
	ผลการจำลองงานภาวณิ (2545)	ทดแทนกัน (+)	ทดแทนกัน (+)	ไม่ทดแทนกัน
2. ทดสอบลักษณะการวางแผนการบริโภค	ผลการศึกษากิจการ (2552)	Infinite Horizon	Infinite Horizon	Infinite Horizon
	ผลการจำลองงานภาวณิ (2545)	Infinite Horizon	Finite Horizon	Infinite Horizon
3. สาเหตุของการเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี	ผลการศึกษากิจการ (2552)	Liquidity Constraint	Liquidity Constraint	Liquidity Constraint
	ผลการจำลองงานภาวณิ (2545)	ไม่สามารถคาดการณ์นโยบายการคลังได้	ไม่สามารถคาดการณ์นโยบายการคลังได้	ไม่สามารถคาดการณ์นโยบายการคลังได้
สรุป	ผลการศึกษากิจการ (2552)	Non- Ricardian	Non- Ricardian	Non- Ricardian
	ผลการจำลองงานภาวณิ (2545)	Non- Ricardian	Non- Ricardian	Non- Ricardian

หากจะเปรียบเทียบผลการศึกษาในครั้งนี้ที่เพิ่มเติมประเด็นของข้อจำกัดทางสภาพคล่องกับผลการจำลองการศึกษากิจการของภาวณิ บำรุงศรี (2545) (ดูตารางที่ 4.6) จะพบว่า ในกรณีที่ใช้จ่ายมวลรวมของภาครัฐ (G) ในการทดสอบจะให้ผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกันคือ ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีสิ้นสุด (Infinite Horizon) แต่จะแตกต่างกันในประเด็นการทดสอบระดับการทดแทนกันของรายจ่ายทั้ง 2 ประเภท โดยพบว่า ผลการศึกษากิจการสินธุประภา (2552) มีระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary) กล่าวคือ การเพิ่มรายจ่ายมวลรวมภาครัฐจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคไทย ในขณะที่ผลการจำลองงานเขียนของภาวณิ บำรุงศรี (2545) จะมีลักษณะที่ทดแทนกัน (Substitute) คือ การเพิ่มรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐจะส่งผลให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคลดลง โดยผลการศึกษาของกิจการสินธุประภา (2552) และจากการจำลองงานของภาวณิ บำรุงศรี (2545) ต่างปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence โดยมีสาเหตุของการปฏิเสธที่แตกต่างกัน คือ ผลการศึกษากิจการสินธุประภา (2552) พบว่า ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Liquidity Constraints) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่นำไปสู่การปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี เนื่องจากหากรัฐดำเนินมาตรการทางการคลังโดยการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ จะเป็นเสมือนการลดข้อจำกัดของผู้บริโภคในการเข้าสู่แหล่งเงินทุน ผู้บริโภคจะนำเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นไปใช้จ่ายใช้สอย ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานหลักของแนวคิดอย่างสิ้นเชิง ในขณะที่สาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี

จากผลการจำลองงานเขียนของภาวณิ บำรุงศรี (2545) เกิดจากการที่ผู้บริโภคไม่สามารถคาดการณ์นโยบายการคลังได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนผลการเปรียบเทียบกรณีใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (CG) มาทดสอบจะพบว่า ต่างปฏิเสธแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence แต่จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดค่อนข้างมาก กล่าวคือ สาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีของการศึกษาของกิตติพร สินธุประภา (2552) เกิดจากผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ในขณะที่ผลการจำลองงานเขียนของภาวณิ บำรุงศรี (2545) เกิดจากการที่ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบมีที่สิ้นสุด (Finite Horizon) นอกจากนี้การทดสอบในประเด็นของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคไทยก็มีความแตกต่างกัน คือ ผลการศึกษาของกิตติพร สินธุประภา (2552) พบว่า เกิดระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายทั้งสองประเภทในลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary) ในขณะที่ผลการจำลองงานของภาวณิ บำรุงศรี (2545) พบว่า มีการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคไทยเช่นกันแต่ในลักษณะทดแทนกัน (Substitute)

สำหรับกรณีการใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (IG) ในการทดสอบพบว่า ผลการศึกษาจากทั้ง 2 งานเขียนให้ผลการศึกษาที่เหมือนกันทุกประเด็น คือ ผู้บริโภคไทยมีพฤติกรรมการบริโภคที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐไม่เกิดการทดแทนกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคไทย โดยสาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีจากผลการจำลองงานเขียนของภาวณิ บำรุงศรี (2545) เกิดจากผู้บริโภคมีภาพดวงตาเกินกว่าที่จะรับรู้หรือคาดการณ์นโยบายการคลังทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในขณะที่สาเหตุของการปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีของผลการศึกษาของกิตติพร สินธุประภา (2552) เกิดจากการที่ผู้บริโภคต้องเผชิญกับปัญหาข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

ดังนั้นจึงสรุปผลการศึกษาที่ได้จากการทดสอบในครั้งนี้ว่า ในทุกกรณีของตัวแปรรายจ่ายภาครัฐที่นำมาทดสอบไม่ว่าจะเป็นการทดสอบด้วยรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures: G) รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG) และทดสอบด้วยรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) ต่างให้ผลการศึกษาที่ตรงกัน กล่าวคือ ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) ตรงตามสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี แต่ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (Liquidity Constraints) ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสรี ดังนั้นการดำเนินนโยบายการคลังในลักษณะขาดดุลเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของผู้บริโภค จึงเสมือนเป็นการลดข้อจำกัดในการเข้าสู่แหล่ง

เงินทุนลง ผู้บริโภคจึงตอบสนองต่อการใช้นโยบายการคลังในลักษณะดังกล่าวโดยการเพิ่มรายจ่ายของผู้บริโภค จึงส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคของภาคครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

นับตั้งแต่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยจึงตกอยู่ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจของเอกชนจำนวนมากต้องปิดตัวลง เศรษฐกิจจึงตกอยู่ในภาวะตกต่ำ การว่างงานอยู่ในระดับที่สูง ภาครัฐบาลไทยจึงใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลในการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จะพบว่า มีสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่ว่าด้วยความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการคลัง โดยการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลไม่ว่าจะด้วยมาตรการลดภาษีหรือเพิ่มรายจ่ายภาครัฐจะไม่ส่งผลกระทบต่อให้ระดับการบริโภคมวลรวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากผู้บริโภคมีการรับรู้และคาดการณ์ภาษีในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ว่า การใช้มาตรการลดภาษีในปัจจุบันเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจย่อมหมายถึง อัตราภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณในปัจจุบัน ประกอบกับผู้บริโภคสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสรีและมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด คือ การตัดสินใจในการบริโภคจะคิดคำนึงถึงภาระภาษีหรือสวัสดิภาพของรุ่นลูกหลาน ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคที่มีเหตุผลจะตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการนำรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นมาออมไว้เพื่อชดเชยการจ่ายภาษีที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ส่งผลให้การดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อให้ระดับรายได้ที่แท้จริง การบริโภค การสะสมทุน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้เมื่อพิจารณางานเขียนที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลังที่พบว่าไม่มีประสิทธิภาพลดลงกอบปรักจากประสบการณ์ทางการคลังที่ล้มเหลวในอดีตของประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย จึงเกิดเป็นประเด็นคำถามว่า จะมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ผลของการใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทยจะไม่เกิดผลใดๆต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งย่อมหมายถึง ความสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่จะใช้อธิบายผลลัพธ์จากการดำเนินนโยบายการคลังที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะที่มีต่อระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย

ดังนั้นเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทฤษฎีกับผลการทดสอบเชิงประจักษ์ของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้สมมติฐาน

แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ของประเทศไทยผ่านทางระดับการบริโภคของครัวเรือนไทย นอกจากนั้นจะทำการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนไทย (Private Consumption Expenditures) กับรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures: G) ซึ่งประกอบไปด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG) และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) ว่ามีลักษณะที่ทดแทนกัน (Substitute) หรือส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary)

โดยอ้างอิงแบบจำลองจากงานศึกษาของ Khalid (1996) ซึ่งเป็นแบบจำลองการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดของครัวเรือนที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ 2 สมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้แก่ ผู้บริโภคมีการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด กับ ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง การศึกษาในครั้งนี้จะแตกต่างจากงานศึกษาของ Khalid (1996) และภาวณี บำรุงศรี (2545) ซึ่งเป็นงานวิจัยเดียวของประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นของการพิจารณาเปรียบเทียบถึงผลของการใช้ข้อมูลรายจ่ายภาครัฐ ซึ่งการศึกษานี้ได้ใช้รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐซึ่งประกอบไปด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคและรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐเป็นตัวแทนรายจ่ายของภาครัฐ นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างจากงานของภาวณี บำรุงศรี (2545) ตรงที่มีการพิจารณาประเด็นของข้อจำกัดทางสภาพคล่องร่วมด้วย ศึกษาโดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิมาปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 – 2549

ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะใช้รายจ่ายมวลรวม (Public Expenditures: G) รายจ่ายเพื่อการบริโภค (Public Consumption Expenditures: CG) และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) มาทดสอบต่างให้ผลการศึกษาที่ตรงกันคือ พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องหรือมีแนวโน้มเข้าสู่แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลไทยมีประสิทธิภาพมากพอที่จะจัดการด้านอุปสงค์มวลรวมและเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจได้ ดังนั้นจึงพอที่จะมั่นใจได้ว่า มาตรการทางการคลังของภาครัฐที่จะออกมากกระตุ้นหรือรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย ไม่ว่าจะเพิ่มมาตรการการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการหรือรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐก็น่าจะมีประสิทธิภาพมากพอในการที่จะเพิ่มอุปสงค์มวลรวมให้กับระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนไทยซึ่งนับว่าเป็นหน่วยเศรษฐกิจหลักของประเทศเนื่องจากสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยในปี พ.ศ. 2549 มีมากถึงร้อยละ 54 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ส่วนผลการทดสอบระดับการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยพบว่า ในกรณีที่ทดสอบด้วยตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public

Expenditures: G) จะเกิดระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนกับรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การเพิ่มรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐจะก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้บริโภคใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น รายจ่ายมวลรวมของภาครัฐที่เพิ่มขึ้นมาจากการเพิ่มงบประมาณรายจ่ายในการสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศจะเป็นประเภทของรายจ่ายที่เสมือนเป็นการโอนเงินของภาครัฐสู่ผู้บริโภค ดังนั้นผู้บริโภคก็จะตัดสินใจเพิ่มรายจ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ภาครัฐจัดสร้างขึ้น เช่นเดียวกันกับการทดสอบด้วยตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG) ที่พบว่า มีระดับของการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐกับรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยในลักษณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Complementary) แต่หากทดสอบด้วยรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG) จะให้ผลการทดสอบที่ตรงกันข้ามคือ ไม่เกิดการทดแทนกันระหว่างรายจ่ายทั้งสองประเภท ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความล่าช้าของผลกระทบจากการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐที่มีต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย

โดยเมื่อทำการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จากสองสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ซึ่งได้แก่ สมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุดและผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง จะพบว่า ผลการทดสอบหาสาเหตุที่ปฏิเสธแนวคิดทฤษฎีตรงกันในทุกกรณีเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้บริโภคไทยมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) ซึ่งตรงตามสมมติฐานของทฤษฎี ดังนั้นสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการบริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุดจึงไม่ได้เป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบนในครั้งนี้ แต่เมื่อทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraints) จะพบว่า ผู้บริโภคไทยต้องเผชิญกับปัญหาข้อจำกัดทางสภาพคล่อง ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงินได้อย่างเสรี ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ที่กำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องอย่างสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผลการศึกษาของสมประวิณ มันประเสริฐและวิฑูรย์ รุ่งเรือง สัมฤทธิ์ (2548) ที่พบว่า มีผู้บริโภคไทยบางกลุ่มที่ประสบกับปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสรี จึงเป็นผลให้ผู้บริโภคตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลโดยการเพิ่มรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ เนื่องจากการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลของภาครัฐโดยการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐหรือด้วยการลดภาษีเปรียบเสมือนเป็นการลดข้อจำกัดในการเข้าสู่แหล่งเงินทุน

ของผู้บริโภคลง ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า สาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในครั้งนี้เกิดจากการที่ผู้บริโภคไทยมีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้นจึงพบว่า ในภาวะที่เศรษฐกิจไทยตกต่ำ นโยบายการคลังจึงเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจที่ซบเซาได้ โดยอาจจะผ่านทางมาตรการทางภาษี เช่น การลดการเก็บภาษีเงินได้ หรือจะผ่านทางมาตรการการเพิ่มรายจ่ายของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภคหรือรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐ โดยเฉพาะมาตรการการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐจะเป็นมาตรการที่สามารถกระตุ้นภาวะการลงทุนและการจ้างงานให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำมาสู่การเพิ่มอำนาจการบริโภคของภาคครัวเรือนในที่สุด และจากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริโภคไทยมีปัญหาข้อจำกัดสภาพคล่องในการเข้าสู่แหล่งเงินทุนได้อย่างเสรี ซึ่งส่วนหนึ่งของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจประกอบอาชีพในฐานะผู้ประกอบการ (Self-Employed) ดังนั้นนอกจากรัฐจะใช้มาตรการทางการคลังในการเพิ่มรายจ่ายภาครัฐหรือการลดภาษีโดยทั่วไปในการกระตุ้นเศรษฐกิจ รัฐควรจะต้องมีการออกมาตรการเฉพาะกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้บริโภคที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวร่วมด้วย เนื่องจากในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำอย่างเช่นในปัจจุบันข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการขอสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีค่อนข้างมาก จนกลายเป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการที่ต้องการเงินทุนในการประกอบธุรกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรกำหนดเป็นนโยบายให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งของรัฐบาลขยายสินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและย่อมให้ได้สอดคล้องตามเป้าหมายที่กำหนดในระยะเวลาที่รวดเร็ว แต่ยังคงอยู่ภายใต้ขั้นตอนการปล่อยสินเชื่อที่มีความความรัดกุม ทั้งนี้รัฐบาลอาจช่วยแบ่งเบาภาระที่สถาบันการเงินจะต้องแบกรับเป็นการเพิ่มเติมจากการดำเนินงานตามนโยบาย เช่น การสนับสนุนเงินทุนเป็นส่วนเพิ่มเพื่อพยุงอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อตามนโยบาย และอาจเพิ่มทุนให้แก่สถาบันการเงินเป็นจำนวนหนึ่งเพื่อรองรับกับความเสี่ยงด้านเครดิตที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่า การดำเนินนโยบายทางการคลังแบบขาดดุลจะช่วยสนับสนุนอุปสงค์ภายในประเทศ (Domestic Demand) ให้เพิ่มขึ้นได้ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำ อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดกรอบการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อรักษาความยั่งยืนและเสถียรภาพด้านการคลัง โดยมีกฎหมายและระเบียบวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณและการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลในแต่ละปีงบประมาณ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาลจะต้องอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลัง

(Fiscal Discipline) เพื่อสร้างความยั่งยืนทางการคลัง (Fiscal Sustainability) ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ผ่านการทดสอบสมมติฐานร่วมของแนวคิดเพียง 2 สมมติฐานหลัก คือ สมมติฐานที่กำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด กับ สมมติฐานที่กำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง โดยสมมติฐานที่สำคัญของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence อีกประการหนึ่งคือการกำหนดให้ผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีเหตุผลและสามารถคาดการณ์นโยบายการคลังที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ (Rational and Perfect Foresight) ไม่ได้มีค่าพารามิเตอร์ที่สะท้อนถึงสมมติฐานดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้สร้างมาจากแนวคิดของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมในการแสวงหารรรถประโยชน์สูงสุด การทดสอบด้วยแบบจำลองในครั้งนี้จึงมีพื้นฐานการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล (Rational Expectation) ของผู้บริโภคตามสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ดังนั้นหากมีการเพิ่มเติมค่าพารามิเตอร์ที่สามารถสะท้อนได้ถึงระดับของการคาดการณ์ของผู้บริโภคที่มีต่อนโยบายการคลังที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตลงในแบบจำลอง ก็จะทำให้แบบจำลองมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นที่จะนำมาใช้ในการศึกษาและทดสอบแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ภาวณี บำรุงศรี. 2545. Ricardian Equivalence และการบริโภคมวลรวมของครัวเรือนไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมประวิณ มั่นประเสริฐ และวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์. 2549. การบริโภคภาคครัวเรือนของไทย
ภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง. ในเอกสารการ
ประชุมวิชาการ ระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ครั้งที่ 2 หัวข้อ เศรษฐกิจที่เหมาะสม
สำหรับประเทศไทย, 27 ตุลาคม 2549 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. ข้อมูลบัญชีประชาชาติ
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.nesdb.go.th/Portals/0/eco_datas/account/ni/ni_2007/
NI2007.xls](http://www.nesdb.go.th/Portals/0/eco_datas/account/ni/ni_2007/NI2007.xls)[1 กุมภาพันธ์ 2551]

ยุววรรณ รัชกุล. 2547. คู่มือการใช้ข้อมูลการคลังของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ธนาคาร
แห่งประเทศไทย.

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2550. ผลการสำรวจพฤติกรรม
การใช้จ่ายและความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้บัตรเครดิตของประชาชน[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
[http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/cebf/download/cbp/สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้
จ่ายและความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้บัตรเครดิตของประชาชน](http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/cebf/download/cbp/สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้
จ่ายและความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้บัตรเครดิตของประชาชน)[12 มีนาคม 2552]

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2550. ผลการสำรวจภาวะ
การใช้จ่ายของผู้บริโภคประจำเดือนตุลาคม 2550[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/cebf/download/cci/ต.ค.50.zip>[11 มีนาคม 2552]

อุบล ศิริรัตน์วรสกุล. 2540. การวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลต่อ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อารีย์ ชัยณกุล. 2545. ผลกระทบของการใช้จ่ายภาครัฐบาลและการจัดสรรเงินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่อการปรับตัวของเศรษฐกิจไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Abel, A. B. (1985). Precautionary Saving and Accidental Bequests. American Economic Review 75(4) (September 1985): 777-791.

Abu-Bader, S. and Abu-Qarn, A. S. (2003). Government expenditures, military spending and economic growth causality evidence from Egypt, Israel and Syria. Journal of Policy Modeling 25: 567-583.

Andreoni, J. (1989). Giving with impure altruism: applications to charity and Ricardian equivalence. Journal of Political Economy 97: 1447-1458.

Aschauer, D. A. (1985). Fiscal policy and aggregate demand. American Economic Review (March): 117-127.

Barro, R. J. (1974). Are Government Bonds Net Wealth?. Journal of Political Economy 82 (November/December 1974): 1095-1117.

Barro, R. J. (1989b). The Ricardian approach to budget deficits. Journal of Economic Perspectives 3 (Spring): 37-54.

Barsky, R. B., Mankiw, N. G. and Zeldes, S. F. (1986). Ricardian consumers with Keynesian propensities. American Economic Review 76: 676-689.

Bernheim, B. D., Shleifer, A. and Summers, L. (1985). The Strategic Bequest Motive. The Journal of Political Economy 6 (December 1985): 1045-1076.

- Bernheim, D. B. (1987). Ricardian equivalence: an evaluation of theory and evidence. NBER Working Paper 2330.
- Bernheim, B. D. and Bagwell, K. (1988). Is Everything Neutral?. The Journal of Political Economy 96(2) (April 1988): 308-338.
- Bhattacharya, R. (1999). Private Consumption Behaviour and Non-Keynesian Effects of Fiscal Policy. IMF Working Papers
- Blinder, A. S. and Robert, M. S. (1973). Does Fiscal Policy Matter?. Journal of Public Economics 2: 319 – 337.
- Buchanan, J. (1976). Barro on the Ricardian equivalence theorem. Journal of Political Economy 84: 337-342.
- Chan, L. K. C. (1983). Uncertainty and the neutrality of government financing policy. Journal of Monetary Economics 11: 351-372.
- Diamond, P. A. (1965). Public Debt in a Neoclassical Growth Model. American Economic Review 55: 1126-1150.
- Elmendorf, D. W. and Mankiw, N. G., eds. (1999). Handbook of Macroeconomics. Amsterdam: North Holland.
- Feldstein, M. S. (1976). Perceived Wealth in Bonds and Social Security: A Comment. The Journal of Political Economy 84(2) (April 1976): 331-336.
- Feldstein, M. S. (1988). The effects of fiscal policies when incomes are uncertain: a contradiction to Ricardian equivalence. American Review 78: 14 - 23.

- Flavin, M. (1985). Excess Sensitivity of Consumption to Current Income: Liquidity Constraints or Myopia?. The Canadian Journal of Economics / Revue canadienne d'Economie
Econometrics Special 18(1) (February 1985): 117-136.
- Garcia, A. and Ramajo, J. (2005). Fiscal policy and private consumption behaviour: The Spanish case. Empirical Economics 30: 115–135.
- Ghatak, A. and Ghatak, S. (1996). Budgetary deficits and Ricardian equivalence: The case of India 1950 – 1986. The Journal of Political Economy 60: 267 – 282.
- Graham, F. C. and Himarios, D. (1991). Fiscal Policy and Private consumption: Instrumental Variable Tests of the Consolidated Approach. Journal of Money Credit and Banking 23(1): 53-67.
- Gupta, K. L. (1992). Ricardian equivalence and crowding out in Asia. Applied Economics 24: 19-25.
- Haque, N. U. (1988). Fiscal Policy and Private Saving Behaviour in Developing Countries. IMF Staff Papers 35: 316-335.
- Haque, N. U. and Montiel, P. (1989). Consumption in Developing Countries: Tests for Liquidity Constraints and Finite Horizons. The Review of Economics and Statistics 71(3) (August 1989): 408-415.
- Hayashi, F. (1982). The Effect of Liquidity Constraints on Consumption: A Cross-Sectional Analysis. NBER Working Papers (February 1982): 183-206.
- Heller, W. P. and Starr, R. M. (1979). Capital Market Imperfection, the Consumption Function, and the Effectiveness of Fiscal Policy. The Quarterly Journal of Economics 93(3) (August 1979): 455-463.
- Judd, K. L. (1987). The Welfare Cost of Factor Taxation in a Perfect-Foresight Model. The Journal of Political Economy 95(4) (August 1987): 675-709.

- Karras, G. (1994). Government Spending and Private Consumption: Some International Evidence. Journal of Money, Credit and Banking 26(1) (February 1994): 9-22.
- Katsaitis, O. (1987). On the Substitutability between Private Consumer Expenditure and Government Spending in Canada. The Canadian Journal of Economics 20(3) (August 1987): 533-543.
- Khalid, A. M. (1996). Ricardian equivalence: Empirical evidence from developing economies. Journal of Development Economics 51: 413-432.
- Kotlikoff, L. J., Razin, A. and Rosenthal, R. W. (1990). A Strategic Altruism Model in Which Ricardian Equivalence Does Not Hold. The Economic Journal 100(403) (December 1990): 1261-1268.
- Kweka, J. P. and Morrissey, O. (1999). Government Spending and Economic Growth in Tanzania, 1965-1996. Centre for Research in Economic Development and International Trade University of Nottingham 00(6): 1-53.
- Landau, D. (1986). Government and Economic Growth in the Less Developed Countries: An Empirical Study for 1960-1980. Economic Development and Cultural Change 35(1) (October 1986): 35-75.
- Leiderman, L. and Razin, A. (1988). Testing Ricardian Neutrality with an Intertemporal Stochastic Model. Journal of Money, Credit and Banking 20(1) (February 1988): 1-21.
- Miller, R. L. (2001). Macroeconomics. 2nd ed. Australia: South-western College Publishing.
- Patinkin, D. (1965). Money, Interest and Prices. 2nd ed. New York: Harper and Row.
- Pereira, A. M. (2001). Public investment and Private sector performance-International evidence. Public Finance and Management 1(2): 261-277.

- Perotti, R. (2004). Estimating the effects of fiscal policy in OECD countries. CEPR, NBER and Università Bocconi 276 (November 2004): 1-60.
- Perri, F. (2001). The role of fiscal policy in Japan: a quantitative study. Japan and the World Economy 13: 387-404.
- Ricciuti, R. (2003). Assessing Ricardian Equivalence. Journal of economic surveys 17(1): 56 – 78.
- Seater, J. J. (1993). Ricardian Equivalence. Journal of Economic Literature 31(1) (March 1993): 142-190.
- Strawczynski, M. (1995). Income uncertainty and Ricardian equivalence. American Economic Review 85: 964-967.
- Sutherland, A. (1997). Fiscal crises and aggregate demand: can high public debt reverse the effects of fiscal policy?. Journal of Public Economics 65: 147-162.
- Trostel, P. A. (1993). The Effect of Taxation on Human Capital. The Journal of Political Economy 101(2) (April 1993): 327-350.
- Zeldes, S. P. (1989). Consumption and liquidity constraints: an empirical investigation. Journal of Political Economy 97: 305-346.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายละเอียดการสร้างแบบจำลอง

1) ขั้นตอนการหาสมการที่ (2.4)

ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ข้ามเวลาแสดงด้วย

$$\sum_{\tau=0}^{\infty} (\gamma\delta)^\tau U(c_{t+\tau}^u) \quad (1)$$

$$\text{Subject to } c_t^u + \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u = y_t^u + \sigma g_t + b_t^u \quad (2)$$

ดังนั้นจากสมการเงื่อนไขการบริโภคภายใต้ข้อจำกัดทางด้านรายได้ (2) สามารถจัดรูปและเขียนให้เป็นสมการเงื่อนไขข้อจำกัดข้ามช่วงเวลาได้ดังนี้

$$\sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau c_{t+\tau}^u = \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) + \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau b_{t+\tau}^u - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u \quad (3)$$

เนื่องจาก $\lim_{\tau \rightarrow \infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau b_{t+\tau}^u = 0$ เพราะฉะนั้น

$$\sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau c_{t+\tau}^u = \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u$$

$$E_t w_t^u \equiv E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u$$

ปัญหาการตัดสินใจในการบริโภคของผู้บริโภคจึงแสดงใหม่ได้ดังนี้

$$\text{Max } E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} (\gamma\delta)^\tau U(c_{t+\tau}^u)$$

$$\text{s.t. } \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau c_{t+\tau}^u = \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u$$

2) ขั้นตอนการหาสมการที่ (5)

จากการแก้ปัญหา Dynamic Programming โดยการเขียนสมการ Bellman Equation สำหรับปัญหาการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด

$$V(y_t^u, b_{t-1}^u) = \underset{b_t}{\text{Max}} U \left[y_t^u + b_t^u - \left(\frac{R}{\gamma} \right) b_{t-1}^u + \sigma g_t \right] + \gamma \delta E_t V(y_{t+1}^u, b_t^u)$$

ทั้งนี้กำหนดฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ณ เวลาปัจจุบัน อยู่ในรูปฟังก์ชันคณิตฟังก์ชันลำดับที่สอง ดังนี้

$$U(c_t^u) = \alpha c_t^u - \frac{1}{2} c_t^u$$

ดังนั้นผลลัพธ์ของการแก้ปัญหา Dynamic Programming จะถูกระบุด้วยเงื่อนไข First-Order Conditions ดังนี้

$$\partial b_t : \frac{\partial U(c_t^u)}{\partial c_t} - \delta RE_t \frac{\partial U(c_{t+1}^u)}{\partial c_{t+1}} = 0$$

เนื่องจาก $\frac{\partial U(c_t^u)}{\partial c_t} = \alpha - c_t^u$ เพราะฉะนั้น

$$\alpha - c_t^u = \delta RE_t (\alpha - c_{t+1}^u) \quad (4)$$

ทำการหาผลต่างของ Expected Wealth เพื่อจัดรูปสมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง

$$E_t w_t^u - \left(\frac{\gamma}{R} \right) E_t w_{t+1}^u = E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u - \left(\frac{\gamma}{R} \right) \left(E_t \sum_{\tau=1}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} (y_{t+1+\tau}^u + \sigma g_{t+1+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u \right)$$

$$\begin{aligned}
E_t w_t^u - \left(\frac{\gamma}{R}\right) E_t w_{t+1}^u &= E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^{\tau} (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u \\
&\quad - \left(E_t \sum_{\tau=1}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^{\tau+1} (y_{t+1+\tau}^u + \sigma g_{t+1+\tau}) - b_t^u \right) \\
&= y_t^u + \sigma g_t + b_t^u - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u = c_t^u
\end{aligned}$$

ดังนั้นสามารถเขียนได้ว่า $c_t^u = E_t w_t^u - \left(\frac{\gamma}{R}\right) E_t w_{t+1}^u$

กำหนดให้ปัญหาการแสวงหาค่าสูงสุดของการบริโภคสำหรับผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องให้อยู่ในรูป

$$c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u$$

ดังนั้นผลต่างของ Expected Wealth จึงสามารถเขียนได้อยู่ในรูปดังนี้

$$\begin{aligned}
E_t w_t^u - \left(\frac{\gamma}{R}\right) E_t w_{t+1}^u &= \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u \\
E_t w_{t+1}^u &= \left(\frac{R}{\gamma}\right) \left(-\beta_0 + (1 - \beta_1) E_t w_t^u\right)
\end{aligned}$$

ประกอบกับ First – Order Conditions เมื่อแทนค่า $c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u$ ลงในสมการ (4) จะได้:

$$\begin{aligned}
\alpha - \beta_0 - \beta_1 E_t w_t^u &= \delta R E_t \left(\alpha - \beta_0 - \beta_1 E_t w_{t+1}^u \right) \\
&= \delta R E_t \left(\alpha - \beta_0 - \beta_1 \left(\frac{R}{\gamma} \right) \left(-\beta_0 + (1 - \beta_1) E_t w_t^u \right) \right) \\
&= \delta R \alpha - \delta R \beta_0 + \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1 \beta_0 - \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1 E_t w_t^u + \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1^2 E_t w_t^u
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\alpha - \beta_0 - \beta_1 E_t w_t^u - \delta R \alpha + \delta R \beta_0 - \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1 \beta_0 + \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1 E_t w_t^u - \delta \frac{R^2}{\gamma} \beta_1^2 E_t w_t^u &= 0 \\
(1 - \delta R) \alpha - \left(1 - \delta R \left(1 - \frac{R}{\gamma} \beta_1 \right) \right) \beta_0 + \left(\frac{\delta R^2}{\gamma} - 1 - \frac{\delta R^2}{\gamma} \beta_1 \right) \beta_1 E_t w_t^u &= 0
\end{aligned}$$

โดยสมการ $c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u$ จะที่ถูกต้องได้ก็ต่อเมื่อค่าในวงเล็บเท่ากับศูนย์

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น} \quad & \left(\frac{\delta R^2}{\gamma} - 1 - \frac{\delta R^2}{\gamma} \beta_1 \right) = 0 \\ & \frac{\delta R^2}{\gamma} - 1 = \frac{\delta R^2}{\gamma} \beta_1 \\ & \beta_1 = 1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \end{aligned}$$

$$\text{และ } (1 - \delta R)\alpha - \left(1 - \delta R \left(1 - \frac{R}{\gamma} \beta_1 \right) \right) \beta_0 = 0 \text{ หาค่า } \beta_0 \text{ ได้โดยการแทนค่า } \beta_1$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น} \quad & \beta_0 = \frac{(1 - \delta R)\alpha}{1 - \delta R + \frac{\delta R^2}{\gamma} - 1} \\ & \beta_0 = \frac{\alpha\gamma(1 - \delta R)}{\delta R(R - \gamma)} \end{aligned}$$

เขียนซ้ำสมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องได้ดังนี้

$$c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u$$

$$\begin{aligned} \text{โดยที่} \quad & \beta_0 = \frac{\alpha\gamma(1 - \delta R)}{\delta R(R - \gamma)} \\ & \beta_1 = 1 - \frac{\gamma}{\delta R^2} \end{aligned}$$

3) ขั้นตอนการหาสมการที่ (6)

จากการกำหนดให้ผู้บริโภคแต่ละคนในระบบเศรษฐกิจมีลักษณะ Overlapping Generations และหากกำหนดให้จำนวนประชากรเกิดใหม่ (ซึ่งมีอายุศูนย์ปี) มีจำนวนเท่ากับ 1 แล้ว เมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งปีจะมีจำนวนประชากรทั้งหมดเท่ากับ γ ในทำนองเดียวกันเมื่อเวลาผ่านไปสองปี จำนวนประชากรดังกล่าวจะเหลืออยู่เพียง γ^2 หากลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นกับประชากรทุกวัยแล้วในช่วงเวลาหนึ่งๆ จำนวนประชากรทุกวัยจะมีจำนวนเท่ากับ

$$\sum_{a=0}^{\infty} \gamma^a = 1 + \gamma + \gamma^2 + \dots = \frac{1}{1 - \gamma}$$

ดังนั้นสมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องที่อายุเท่ากับ a ณ เวลา t เขียนได้ว่า

$$C_{t,a}^u = \beta_0 + \beta_1 \left[E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1,a-1} \right] \quad (5)$$

เมื่อรวมการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องทุกวัยแล้วหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมดจะได้สมการการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงของผู้บริโภคที่ไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (C_t^*) แสดงได้ดังสมการ:

$$C_t^* = (1-\gamma) \sum_{a=0}^{\infty} \gamma^a C_{t,a}^u = \beta_0 + \beta_1 \left[E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - R B_{t-1}^u \right] \quad (6)$$

ใช้สมการที่ (2a); $c_t^u = b_t^u + y_t^u - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u + \sigma g_t$ หากค่า B_{t-1}^u ได้ดังสมการ (7)

$$B_{t-1}^u = c_{t-1}^u - y_{t-1}^u + R B_{t-2}^u - \sigma g_{t-1} \quad (7)$$

และจาก $y_t^u = E_t h_t^u - \frac{\gamma}{R} E_t h_{t+1}^u$ ทำการ lag y_t^u ไป 1 period ได้

$$y_{t-1}^u = E_{t-1} H_{t-1}^u - \frac{\gamma}{R} E_{t-1} H_t^u \quad (8)$$

นำสมการ (8) และ (6) แทนลงในสมการที่ (7) ได้:

$$\begin{aligned} B_{t-1}^u &= -E_{t-1} H_{t-1}^u + \frac{\gamma}{R} E_{t-1} H_t^u + \beta_0 + \beta_1 E_{t-1} H_{t-1}^u + \beta_1 E_{t-1} S_{t-1} - \beta_1 R B_{t-2}^u + R B_{t-2}^u - \sigma g_{t-1} \\ B_{t-1}^u &= \beta_0 + (\beta_1 - 1) E_{t-1} h_{t-1}^u + \frac{\gamma}{R} E_{t-1} h_t^u + \beta_1 E_{t-1} S_{t-1} + R(1 - \beta_1) B_{t-2}^u - \sigma g_{t-1} \end{aligned} \quad (9)$$

$$\text{จาก} \quad E_t w_t^* = E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^\tau (y_{t+\tau}^u + \sigma g_{t+\tau}) - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u$$

$$E_t w_t^* = E_t H_t^u + E_t S_t - \frac{R}{\gamma} B_{t-1}^u$$

$$\begin{aligned}\text{โดย } E_t H_t^u &\equiv E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (y_{t+\tau}^u) \\ E_t S_t &\equiv E_t \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R}\right)^\tau (\sigma g_{t+\tau})\end{aligned}$$

$$\text{ดังนั้น } E_t w_t^{u*} = E_{t-1} H_t^u + E_{t-1} S_t - R B_{t-1}^u + \varepsilon_t^{h^*} + \varepsilon_t^{s^*} \quad (10)$$

$$\begin{aligned}\text{โดย } \varepsilon_t^{h^*} &= (E_t H_t - E_{t-1} H_t) \\ \varepsilon_t^{s^*} &= (E_t S_t - E_{t-1} S_t)\end{aligned}$$

จากนั้นนำสมการที่ (9) แทนลงในสมการที่ (10)

$$\begin{aligned}E_t w_t^{u*} &= E_{t-1} H_t^u + E_{t-1} S_t - R \left[\beta_0 + (\beta_1 - 1) E_{t-1} H_{t-1}^u + \frac{\gamma}{R} E_{t-1} H_t^u + \beta_1 E_{t-1} S_{t-1} + R(1 - \beta_1) B_{t-2}^u - \sigma g_{t-1} \right] \\ &\quad + \varepsilon_t^{h^*} + \varepsilon_t^{s^*}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}&= E_{t-1} H_t^u + E_{t-1} S_t - R \beta_0 - R(\beta_1 - 1) E_{t-1} H_{t-1}^u - \gamma E_{t-1} H_t^u - R \beta_1 E_{t-1} S_{t-1} - R^2 (1 - \beta_1) B_{t-2}^u \\ &\quad + R \sigma g_{t-1} + \varepsilon_t^{h^*} + \varepsilon_t^{s^*}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}E_t w_t^{u*} &= (1 - \gamma) E_{t-1} H_t^u - R(\beta_1 - 1) E_{t-1} H_{t-1}^u + E_{t-1} S_t - R \beta_1 E_{t-1} S_{t-1} - R \beta_0 - R^2 (1 - \beta_1) B_{t-2}^u \\ &\quad + R \sigma g_{t-1} + \varepsilon_t^{h^*} + \varepsilon_t^{s^*}\end{aligned}$$

$$\text{ซึ่งจากการกำหนด } E_t w_t^{u*} = E_t H_t^u + E_t S_t - \frac{R}{\gamma} b_{t-1}^u$$

$$\therefore E_{t-1} w_{t-1}^{u*} = E_{t-1} H_{t-1}^u + E_{t-1} S_{t-1} - R B_{t-2}^u$$

$$\text{ดังนั้น } E_t w_t^{u*} = (1 - \gamma) E_{t-1} H_t^u - R(\beta_1 - 1) E_{t-1} w_{t-1}^{u*} + E_{t-1} S_t - R \beta_0 + R \sigma g_{t-1} + \varepsilon_t^{h^*} + \varepsilon_t^{s^*} \quad (11)$$

$$\text{จากสมการ } c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^{u*}$$

$$\text{ได้ } E_{t-1} w_{t-1}^{u*} = \frac{1}{\beta_1} (c_{t-1}^u - \beta_0) \quad (12)$$

นำสมการ (12) แทนลงในสมการ (11)

$$E_t w_t^u = (1-\gamma) E_{t-1} h_t^u - R \frac{(\beta_1 - 1)}{\beta_1} (c_{t-1} - \beta_0) + E_{t-1} s_t - R\beta_0 + R\sigma g_{t-1} + \varepsilon_t^h + \varepsilon_t^s \quad (13)$$

แทนสมการ (13) ลงในสมการ $c_t^u = \beta_0 + \beta_1 E_t w_t^u$ ได้:

$$\begin{aligned} C_t^u &= \beta_0 + \beta_1 \left[(1-\gamma) E_{t-1} H_t^u - R \frac{(\beta_1 - 1)}{\beta_1} (c_{t-1}^u - \beta_0) + E_{t-1} S_t - R\beta_0 + R\sigma g_{t-1} + \varepsilon_t^h + \varepsilon_t^s \right] \\ &= \beta_0 + \beta_1 (1-\gamma) E_{t-1} H_t^u - R\beta_1 \beta_0 + \beta_1 E_{t-1} S_t + R\beta_1 \sigma g_{t-1} - R(\beta_1 - 1) (c_{t-1}^u - \beta_0) \\ &\quad + \beta_1 \varepsilon_t^h + \beta_1 \varepsilon_t^s \end{aligned}$$

$$C_t^u = (1-R)\beta_0 + (1-\beta_1)RC_{t-1}^u + \beta_1(1-\gamma)E_{t-1}H_t^u + (1-\gamma)\beta_1\sigma E_{t-1}S_t + \mu_t^* \quad (14)$$

$$\text{โดย } E_{t-1} H_t^u = E_{t-1} \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} y_{t+\tau}^u$$

$$E_{t-1} S_t = E_{t-1} \sum_{\tau=0}^{\infty} \left(\frac{\gamma}{R} \right)^{\tau} g_{t+\tau}$$

$$\mu_t^* = \beta_1 \gamma [e_t^h + \sigma e_t^s]$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ผลการประมาณสมการและการทดสอบสมมติฐาน

1) ผลการประมาณสมการที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

จากการประมาณสมการลดรูปของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของผู้บริโภคตามสมการที่ (12) เพื่อใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) สามารถสรุปค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการประมาณสมการ ซึ่งจำแนกตามประเภทของรายจ่ายภาครัฐที่ใช้ในการทดสอบได้ตามตาราง ข.1 ดังนี้

ตาราง ข.1 ผลการประมาณสมการที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังภายใต้แนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จำแนกตามประเภทรายจ่ายของภาครัฐ

	α	δ	σ	γ	θ	ρ_1	ρ_2
Model 1	17001.20	-1.702	-3.805	1.000*	-0.001	-2726.451	-0.753
(G)	(1.06)	(-0.28)	(-0.31)	(2877.59)	(-0.00)	(-0.00)	(-0.52)
Model 2	12652.05	-9448.301	0.002	-0.101	1.001*	-3524.309*	-7924.595
(CG)	(0.00)	(0.00)	(0.00)	(-0.07)	(108.30)	(-4.67)	(-0.00)
Model 3	5403.745	-13028.68	13.91	1.000*	-0.002	-2609.811	-0.181
(IG)	(0.14)	(-0.00)	(1.84)	(1463.10)	(-0.001)	(-0.001)	(-0.43)

ที่มา : * หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และค่าใน () คือค่าทดสอบ Z-Test

2) การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence จะพิจารณาจากผลการทดสอบความสอดคล้องกันระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย ผ่านการทดสอบสมมติฐานร่วม (Joint Hypothesis) ของแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ในประเด็นการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon) กับการไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องของผู้บริโภค (No Liquidity Constraint) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การทดสอบความ

สอดคล้องกันระหว่างแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยผ่านการทดสอบสองสมมติฐานหลักของแนวคิดทฤษฎี โดยทดสอบผ่านสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \gamma = 1 \text{ และ } \theta = 0 \quad (\text{Ricardian Equivalence})$$

$$H_1: \gamma \neq 1, \theta \neq 0 \quad (\text{Non-Ricardian Equivalence})$$

โดยการทดสอบหาสาเหตุที่เบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎีว่า มีสาเหตุมาจากการที่สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence ได้กำหนดให้การวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด โดยจะทดสอบผ่านสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \gamma = 1 \quad (\text{Infinite Horizon})$$

$$H_1: \gamma \neq 1 \quad (\text{Finite Horizon})$$

และ/หรือมาจากการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องหรือไม่ ทดสอบผ่านสมมติฐาน

$$H_0: \theta = 0 \quad (\text{No Liquidity Constraints})$$

$$H_1: \theta \neq 0 \quad (\text{Liquidity Constraints})$$

ประมาณแบบจำลองด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) ซึ่งผลจากการประมาณสมการจะให้ค่าสถิติ Likelihood Ratio (LRT) ซึ่งจะนำมาคำนวณค่าสถิติ λ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในส่วนของการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence และทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมกรรมการบริโภคเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎี

สูตรการคำนวณค่าสถิติทดสอบ λ (Damodar N. Gujarati, 2003: 295)

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

โดย $ULLF =$ Unrestricted Log-Likelihood

$RLLF$ = Restricted Log-Likelihood

ค่าสถิติ λ ที่คำนวณได้จะอยู่ในรูป (χ^2_{cal}) ซึ่งจะนำไปทดสอบกับค่าสถิติ Chi-Square: $\chi^2(m)$ [โดย m หมายถึง จำนวนตัวแปรที่กำหนด restriction] ที่ได้จากการเปิดตาราง โดย

$$\begin{array}{l} \chi^2_{cal} < \chi^2_{m,\alpha} \longrightarrow \text{ยอมรับสมมติฐานหลัก (H}_0\text{)} \\ \chi^2_{cal} > \chi^2_{m,\alpha} \longrightarrow \text{ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H}_0\text{)} \end{array}$$

ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence และผลการทดสอบหาสาเหตุที่พฤติกรรมการบริโภคเบี่ยงเบนออกจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการประมาณสมการสามารถสรุปได้ดังตาราง ข.2 ข.3 และ ข.4 ซึ่งแบ่งตามตัวแปรรายจ่ายภาครัฐที่ใช้ในการทดสอบได้ 3 กรณี ดังนี้

ตาราง ข.2 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

	Unrestricted			Restricted		
	G	CG	IG	G	CG	IG
σ	-			-13.929**	-46.504	-11.003
LRT	-440.958	-437.840	-436.031	-445.823	-443.284	-448.752
m	-			2		
No. obs	29					

หมายเหตุ : ** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตาราง ข.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

	Unrestricted			Restricted		
	G	CG	IG	G	CG	IG
θ	-			-0.475	-0.061	-0.003
LRT	-440.958	-437.840	-436.031	-440.573	-441.035	-438.969
m	-			1		
No. obs	29					

ตาราง ข.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง
(No Liquidity Constraints)

	Unrestricted			Restricted		
	G	CG	IG	G	CG	IG
γ	-			0.996*	0.994*	1.000*
LRT	-440.958	-437.840	-436.031	-447.806	-447.549	-447.333
m	-			1		
No. obs	29					

หมายเหตุ : ** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากตารางสรุปผลการทดสอบที่ได้จากการประมาณสมการข้างต้นทั้ง 3 ตารางสามารถนำมาคำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} เพื่อทดสอบสมมติฐานในแต่ละกรณีของตัวแปรรายจ่ายภาครัฐที่นำมาทดสอบได้ 3 กรณีดังนี้

1) กรณีทดสอบด้วยตัวแปรรายจ่ายมวลรวมของภาครัฐ (Public Expenditures: G)

1.1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-440.958 - (-445.828))$$

$$\chi^2_{cal}(G) = \lambda = 9.740$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 9.740 > \chi^2_{0.01}(2) = 9.210$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 9.740 > \chi^2_{0.05}(2) = 5.991$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 9.740 > \chi^2_{0.1}(2) = 4.605$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

- 1.2) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-440.958 - (-440.573))$$

$$\chi^2_{cal}(G) = \lambda = -0.770$$

$$\chi^2_{cal}(G) = -0.770 < \chi^2_{0.01}(1) = 6.635$$

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

- 1.3) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง (No Liquidity Constraints)

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-440.958 - (-447.806))$$

$$\chi^2_{cal}(G) = \lambda = 13.696$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 13.696 > \chi^2_{0.01}(1) = 6.635$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 13.696 > \chi^2_{0.05}(1) = 3.841$$

$$\chi^2_{cal}(G) = 13.696 > \chi^2_{0.1}(1) = 2.706$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

- 2) กรณีทดสอบด้วยตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Consumption Expenditures: CG)

- 2.1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐาน
แนวความคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-437.840 - (-443.284))$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = \lambda = 10.888$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = 10.888 > \chi^2_{0.01}(2) = 9.210$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = 10.888 > \chi^2_{0.05}(2) = 5.991$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = 10.888 > \chi^2_{0.1}(2) = 4.605$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

- 2.2) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนิน
ชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-437.840 - (-441.035))$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = \lambda = 6.390$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = 6.390 < \chi^2_{0.01}(1) = 6.635$$

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

- 2.3) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง
(No Liquidity Constraints)

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-437.840 - (-447.549))$$

$$\chi^2_{cal}(CG) = \lambda = 19.418$$

$$\chi_{cal}^2 (CG) = 19.418 > \chi_{0.01}^2 (1) = 6.635$$

$$\chi_{cal}^2 (CG) = 19.418 > \chi_{0.05}^2 (1) = 3.841$$

$$\chi_{cal}^2 (CG) = 19.418 > \chi_{0.1}^2 (1) = 2.706$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

3) กรณีทดสอบด้วยตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐ (Public Capital Formation: IG)

3.1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของนโยบายการคลังของประเทศไทยภายใต้สมมติฐานแนวคิดทฤษฎี Ricardian Equivalence

คำนวณค่าสถิติ χ_{cal}^2 ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-436.031 - (-448.752))$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = \lambda = 25.442$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = 25.442 > \chi_{0.01}^2 (2) = 9.210$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = 25.442 > \chi_{0.05}^2 (2) = 5.991$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = 25.442 > \chi_{0.1}^2 (2) = 4.605$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

3.2) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคมีลักษณะการวางแผนการดำเนินชีวิตแบบไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite Horizon)

คำนวณค่าสถิติ χ_{cal}^2 ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-436.031 - (-438.969))$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = \lambda = 5.876$$

$$\chi_{cal}^2 (IG) = 5.876 < \chi_{0.01}^2 (1) = 6.635$$

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

3.3) ผลการทดสอบสมมติฐานการกำหนดให้ผู้บริโภคไม่มีข้อจำกัดทางสภาพคล่อง
(No Liquidity Constraints)

คำนวณค่าสถิติ χ^2_{cal} ได้

$$\lambda = 2(ULLF - RLLF)$$

$$\lambda = 2(-436.031 - (-447.333))$$

$$\chi^2_{cal}(IG) = \lambda = 22.604$$

$$\chi^2_{cal}(IG) = 22.604 > \chi^2_{0.01}(1) = 6.635$$

$$\chi^2_{cal}(IG) = 22.604 > \chi^2_{0.05}(1) = 3.841$$

$$\chi^2_{cal}(IG) = 22.604 > \chi^2_{0.1}(1) = 2.706$$

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกิตติพร สินธุประภา เกิดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ในปีการศึกษา 2544 และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สาขาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในปีการศึกษา 2548 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เผยแพร่และตีพิมพ์ในการประชุมเสนอ ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ (The National Graduate Research Conference) ครั้งที่ 12 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยได้รับรางวัลผลงานวิจัยในระดับดีเด่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย